

Nyt tilskudssystem for de frie grundskoler

Betænkning afgivet af et udvalg til revision
af tilskudssystemet nedsat af Undervisnings-
ministeren i januar 1990.

Nyt tilskudssystem
for de frie grundskoler

Udgivet af Undervisningsministeriet, 1991

ISBN 87-503-9090-2
UN 00175-BET

Omslag: Peter Bysted Design
Tryk: Sangill Bogtryk & Offset
Papir: 95 g Miljøpapir

Sælges i boghandlen og gennem
Statens Informationstjeneste
Postboks 1103
1009 København K
Tlf. 33 37 92 28

INDHOLDSFORTEGNELSE

	side
Indledning	3
Resumé	6
1. Udgangspunkt og formål med omlægningen og fastlæggelse af tilskudsrammen på finansloven..	17
2. Udviklingen i den samlede tilskudsramme	22
2.1. Sammenligningsgrundlag	23
2.2. Udviklingen i 80-erne	25
2.3. Fremtidig fastsættelse af tilskudsrammer for de frie grundskoler.....	30
2.3.1. Reguleringsbestemmelse	30
2.3.2. Tilskudsandel	33
2.4. Sammenfatning om tilskudsfastsættelsen og økonomiske konsekvenser.....	42
3. Fordeling af tilskudsrammen	48
3.1. Opdeling i rammetilskud og særtilskud	48
3.2. Fordelingsmodel	50
3.2.1. Fordelingskriterier	51
3.2.2. Skolestørrelsens betydning for tilskudsfordelingen	53
3.2.3. Forslag til ny fordelingsmodel	59
3.3. Fordelingsmodellens datakrav og anvend- else	68
3.4. Overgangsordning	70

4. Særlige tilskud uden for den generelle fordelingsmodel	72
4.1. Særligt tilskud til skolefritidsordninger.	72
4.2. Særligt tilskud til fremmedsprogede elever	
4.3. Særligt tilskud til specialundervisning...	74
4.4. Særligt tilskud til vikarudgifter.....	75
4.5. Særligt tilskud til befordring	76
4.6. Det særlige fripladstilskud.....	77
4.7. Særlige tilskud vedr. kostskoleafdelinger.	77
4.8. Særligt tilskud til de tyske mindretals skoler.....	78
4.9. Fremtidig ordning for tilskud til kapitaludgifter.....	79
 5. Gennemførelse af udvalgets forslag.....	81
 6. Mindretalsudtalelse fra Dansk Friskoleforening.	83
 Bilagsfortegnelse.....	93

INDLEDNING

Tilskudsudvalget for de frie grundskoler blev nedsat af undervisnings- og forskningsministeren i januar 1990, og udvalget holdt sit første møde den 9. februar 1990.

Udvalget fik følgende kommissorium:

"Udvalget anmodes om:

- at tilvejebringe et grundlag for vurderingen af balancen mellem folkeskolen og frie grundskoler i 80-erne,
- at vurdere virkningerne af nuværende støttelov, herunder fordelingen af rammetilskuddet skolerne imellem,
- at fremsætte forslag til en ændring af støtteloven, som sigter mod at bevare balancen mellem frie grundskoler og folkeskolen. Udgangspunktet for disse drøftelser skal være elevudgifterne i folkeskolen,
- at fremsætte forslag til ændring af de regler, som fordeler tilskudsmidlerne skolerne imellem,
- at fremsætte forslag til en eventuel omlægning af refusions-tilskud og anlægsudgifter.

På baggrund af oven for nævnte vurderinger anmodes udvalget om:

med udgangspunkt i folkeskolens udgiftsniveau at overveje forslag til ændringer i støtteloven samt forenklinger af de regler, som fordeler tilskudsmidlerne skolerne imellem. I denne forbindelse skal udvalget endvidere fremsætte forslag til omlægning af refusionstilskud og anlægsudgifter.

Udvalget kan i øvrigt efter behov inddrage andre emner af betydning for det nuværende og det fremtidige tilskudssystems funktion i arbejdet.

Udvalget kan løbende afgive indstillinger og delrapporter. Der

sigtes mod en færdiggørelse af analyseopgaver snarest muligt i 1. halvdel af 1990 og en færdiggørelse af forslag om det fremtidige system senest 1. oktober 1990."

Udvalget fik følgende sammensætning;

Formand;

Økonomichef Berrit Hansen, Undervisningsministeriet

Medlemmer;

Gårdejer Hans Jørgen Karishøj-Andersen, Frie Grundskolers Fællesråd

Skolebestyrer Eivind Kjølby, Frie Grundskolers Fællesråd

Lærer Anna Skriver, Frie Grundskolers Fællesråd

Viceskoleinspektør Bjarne Jønsson, Frie Grundskolers Fællesråd

Rektor Caj Olsen, Foreningen af Private Selvejende Gymnasier, Studenterkurser og HF-kurser

Kontorchef Jørgen Winther, Undervisningsministeriet

Kontorchef Lone Østergaard, Undervisningsministeriet

Tilforordnede;

Sekretariatschef K. Ahlmann-Olesen, Frie Grundskolers Fællesråd

Kontorchef Paul Schiider, Indenrigsministeriet

Kontorchef Hanne Saunte, Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v.

Undervisningskonsulent John Iversen, Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v.

Undervisningsinspektør Peter Steen Jensen, Undervisningsministeriet, Folkeskoleafdelingen

Observatører:

Ekspeditionssekretær Karen Juul Sørensen, Kommunernes Landsforening

Afdelingschef Steen Frandsen, Danmarks Lærerforening

Mødeberettigede suppleanter;

Fuldmægtig Jan Jannsen, Undervisningsministeriet

Sekretariat;

Fuldmægtig Marianne Rosenquist, Undervisningsministeriet (indtil

1. juli 1990)

Fuldmægtig Charlotte Wilhelmsen, Undervisningsministeriet (fra 1. april 1990)

Fuldmægtig Christian Hess, Undervisningsministeriet (fra 1. maj 1990)

Fuldmægtig Niels Heyn Christiansen, Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v.

Fuldmægtig Steen Olivarius, Undervisningsministeriet, har til brug for udvalget udarbejdet oversigter over lærerressourceforbrugets udvikling i offentlige og private skoler.

Fuldmægtig John Sarborg Pedersen, Undervisningsministeriet, har til brug for udvalget udarbejdet oversigter over udviklingen i driftsudgiften pr. elev i folkeskolen.

Fuldmægtig Jesper Rasmussen, Undervisningsministeriet, har bistået med udarbejdelsen af den matematiske model, som ligger til grund for udvalgets forslag til fordeling af rammetilskud.

Udvalget har holdt i alt 9 møder i plenum samt møder i forskellige undergrupper, bl.a. en særlig arbejdsgruppe om specialundervisning m.v., som afgav rapport i oktober 1990.

Dansk Friskoleforening har afgivet en mindretalsudtalelse, som er optrykt i betænkningen.

Udvalget afgiver hermed sin betænkning til undervisnings- og forskningsministeren.

Den 15. marts 1991

Berrit Hansen (formand)

Hans Jørgen Karishøj-Andersen

Eivind Kjølbye

Anna Skriver

Bjarne Jønsson

Caj Olsen

Lone Østergaard

Jørgen Winther

R E S U M E

1. Udvalgets forslag til omlægninger

I betænkningens afsnit 1 beskrives baggrunden for og formålet med de forslag til omlægninger, som udvalget stiller.

Forslagene kan opstilles i fire hovedgrupper:

Forslag om at erstatte den nuværende reguleringsbestemmelse i tilskudsloven med en bestemmelse om regulering af rammetilskud til de frie grundskoler ud fra udgiftsniveauet i folkeskolen og hermed sammenhængende analyser af grundlaget for en sådan sammenknytning.

Forslag om ændring af det nuværende system for fordeling af tilskud mellem de frie grundskoler med et nyt fordelingsystem.

Administrative omlægninger med særlig vægt på at opnå en væsentlig forenkling af tilskudssystemet.

Forslag om en række særtilskudsordninger, herunder om skolefritidsordninger og om en senere omlægning af de nuværende refusionstilskud til bygningsfinansiering.

2. Ny reguleringsbestemmelse

Betænkningens afsnit 2. handler om grundlaget for sammenligninger af udgiftsudviklingen inden for folkeskolen og tilskudsudviklingen inden for de frie grundskoler. I overensstemmelse med udvalgets kommissorium lægges der vægt på at analysere, om der har været tale om en parallel økonomisk udvikling i 80-erne og på at stille forslag, der kan sikre en paralleludvikling i fremtiden.

Udvalget foreslår, at rammetilskuddet pr. elev til de frie grundskoler, der fastlægges årligt i finansloven, fra og med 1992 fastlægges med udgangspunkt i regnskabstal for udgiften pr. elev i folkeskolen.

De regnskabstal for folkeskolen, der kan danne grundlag for forslag om rammetilskud pr. elev for de frie grundskoler i finanslovsforslaget, vil være tre år gamle i forhold til det finansår, som takstfastsættelsen gælder. Herved vil der ud fra de kommunale budgettal for de mellemliggende år kunne opnås en vis budgetsikkerhed over 3 år såvel for skolerne som for staten og de bidragsydende kommuner.

Der stilles i øvrigt ikke forslag om principielle ændringer i forbindelse med den årlige takstfastsættelse på finansloven. Der vil fortsat være tale om en lovbunden samlet tilskudsramme på finansloven, der er bestemt ud fra den fastlagte takst og antallet af årselever ved de frie grundskoler i finansåret.

I tilskudsloven skal den nye reguleringsbestemmelse erstatte den nuværende bestemmelse om årlig regulering af finanslovstaksten ud fra elevfordeling, antal skoler og lærernes lønanciennitet ved de frie grundskoler. I lighed med den hidtidige bestemmelse vil den nye bestemmelse ikke hindre, at der i forbindelse med takstfastsættelsen på finansloven kan træffes politisk beslutning om en finanslovstakst, der afviger fra den beregnede takst ud fra folkeskolens regnskabstal. Det skal blot klart fremgå af bemærkningerne til finanslovsforslaget eller ændringsforslag, at der er tale om en takstændring og begrundelsen herfor.

3. Økonomiske sammenligninger og konsekvenser

Hovedsigtet med den nye reguleringsbestemmelse er imidlertid en forudsigelig og stabil takstfastsættelse for de frie grundskoler i forhold til udgiftsudviklingen i folkeskolen,

og det må derfor forudsættes, at der fastlægges en tilskudsandel i forhold til folkeskoleudgiften pr. elev i 1992, der kan fastholdes over en årrække, med mindre der konstateres afgørende ændringer inden for de to skoleområder.

Udvalget sammenligner udgifts- og tilskudsudviklingen i 80-erne og forskelle i udgiftsstrukturen inden for de to skoleformer med henblik på at give et grundlag for den politiske stillingtagen til den fremtidige tilskudsandel for frie grundskoler i forhold til folkeskolens udgift pr. elev.

De økonomiske analyser viser:

Udgiften pr. elev i de frie grundskoler har fra begyndelsen af 80-erne og frem til tilskudsreformen i 1988 ligget på et lavere niveau end i folkeskolen. Samtidig har de frie grundskoler imidlertid haft et højere lærerforbrug pr. elev i normalundervisningen og en højere udgift pr. elev til udgifter ud over løn (materialer mv.). I den seneste skolestatistik (1989/90) ligger de frie grundskolers lærerforbrug pr. elev i normalundervisningen stadig 10% over folkeskolens lærerforbrug. Men det samlede lærerforbrug i de frie grundskoler er kun 94% af folkeskolens forbrug. Det skyldes bl.a., at lærerforbruget pr. elev i de frie grundskoler til specialundervisning kun er 50% af folkeskolens.

Tilsvarende gælder, at de frie grundskoler i forbruget af ikke-undervisnings- og elevrelaterede reduktionstimer ligger 50% under folkeskolens forbrug. Derudover har gennemsnitslønnen pr. lærerårsværk været klart lavere ved de frie grundskoler end i folkeskolen, og andelen af fremmedsprogede børn med særlige undervisningsbehov, herunder til modersmålsundervisning, og udgifterne hertil er også klart lavere ved de frie grundskoler end i folkeskolen.

Samlet betyder disse forhold, at man kan fastlægge en tilskudsandel i forhold til udgiften pr. elev i fol-

keskolen for de frie grundskoler, der er lavere end den tilskudsandel, som forældrebetalingen begrundes, og alligevel sikre en god undervisningsstandard ved de frie grundskoler.

Tilskudsandelen for de frie grundskoler i forhold til udgiften pr. elev i folkeskolen har ligget i intervallet 72-74% i begyndelsen af 80-erne, bortset fra 2 år, hvor særlige forhold bevirkede, at den nåede op på 76%. Svarende til intervallet 72-74% har udgifts-andelen i forhold til folkeskolen svinget omkring 92% med 90-92% i normalårene. Forældrebetalingsandelen har svinget omkring 20% med 20-21% i normalårene. Med en udgiftsandel på 90% og en forældrebetalingsandel på 21% får man en tilskudsandel på 71%. Hvis man vil sikre, at den parallelitet, der var mellem udgiften pr. elev i folkeskolen og tilskuddet pr. elev i de frie grundskoler før tilskudsreformen, danner grundlag for fastlæggelsen af den fremtidige tilskudsandel, skal denne ligge i intervallet 71-74%.

Tilskudsreformen i 1988 medførte en væsentlig stigning i tilskuddet pr. elev til de frie grundskoler, således at tilskuddet i 1988 lå 8-10% over niveauet i midten af 80-erne. Det førte til en beslutning om at tilbageføre tilskudsniveauet til 1984/85-standard. Besparelsen i 1989 og 1990 medførte hermed, at skolerne i 1990 fik lavere tilskud pr. elev målt i faste priser end i begyndelsen af 80-erne. I 1991 svarer niveauet nogenlunde til niveauet i begyndelsen af 80-erne. Samtidig steg udgiften pr. elev i folkeskolen fra år til år. Målt på budgettallet for 1991 ligger udgiftsniveauet i folkeskolen nu 13% højere end i begyndelsen og midten af 80-erne. Med denne meget forskelligartede udvikling er der opstået en skæv udvikling, således at tilskudsandelen er nede på 67% i 1991 målt ud fra folkeskolens budgettal.

Der vil være merudgifter ved en genopretning af tilskudsandelen. Hvis man tager udgangspunkt i den nuvæ-

rende reguleringsbestemmelse for de frie grundskoler, der er beregnet til at ville medføre en tilskudsstigning på 1,4% i 1992, og i regnskabstallet for 1989 i folkeskolen, vil en udgiftsneutral omlægning af reguleringsbestemmelsen svare til en tilskudsandel på 69,7%. For hver procentenhed, denne tilskudsandel sættes op, kan der regnes med en merudgift på 18-20 mill. kr. årligt. En tilskudsandel på 71% vil f.eks. medføre en merudgift på 24 mill. kr. i 1992 og en tilskudsandel på 75% en merudgift på 29 mill. kr. i forhold til den nuværende reguleringsbestemmelse.

Fællesrådet for de frie grundskoler finder, at en genopretning for "efterslæbet" i 80-erne vil kræve, at tilskudsandelen fastlægges på 72,7%, men at den optimale regulering i forhold til folkeskolen kræver en tilskudsandel på 75%. Tilskudsandelen på 72,7% giver en merudgift på 55 mill. kr. i 1992.

Fastlåsning af en tilskudsandel i forhold til folkeskolens udvikling fra og med 1992 vil bedømt ud fra budgettal for folkeskolen medføre tilskudsstigninger på ca. 1½% årligt i 1993 og 1994 - ud over PL-reguleringer, dvs. årlige merudgifter på omkring 15 mill. kr. Det skønnes, at den nuværende reguleringsbestemmelse vil medføre tilsvarende stigninger. Hvis udgiften pr. elev i folkeskolen fra og med 1992 stabiliseres eller reduceres, vil det få virkning for de frie grundskoler fra og med 1995 - altså med en tidsforsinkelse på 3 år.

4. Fordelingen af rammetilskud mellem skoler

Afsnit 3 handler om fordelingen af den samlede tilskudsramme mellem skolerne. Tilskudsrammen foreslås opdelt i nogle særtilskud, der administreres særskilt, og en hovedramme, der fordeles som tilskud pr. elev ud fra en særlig fordelingsmodel.

For hver skole fastlægges taksten pr. elev ud fra taksten på finansloven (reduceret for særtilskuddene) og 3 differentieringskriterier:

skolens størrelse
elevernes aldersfordeling (under/over 12 år)
lærernes gennemsnitlige lønanciennitet og skolens
stedtillæg.

Elevernes aldersfordeling er et let administrerbart udtryk for elevernes fordeling på klassetrin, og differentieringen indebærer, at der sker en udgiftsneutral omfordeling mellem skoler ud fra en højere takst til skoler med relativt mange elever på de høje klassetrin (7.-10. klasse) og en lavere takst til skoler med relativt mange elever på de lave klassetrin. Denne takstdifferentiering foreslås baseret på folkeskolens vejledende norm for lærerskematimer pr. elev.

Tilsvarende vil den foreslåede takstdifferentiering ud fra skolernes lønanciennitet og stedtillæg også være en udgiftsneutral omfordeling af finanslovstaksten, således at skoler med høj lønanciennitet/stedtillæg får højere tilskud pr. elev end skoler med lav anciennitet/stedtillæg.

Den grundlæggende takstdifferentiering mellem små og store skoler må derimod baseres på en politisk beslutning om omfordelingsgraden.

Udvalget har udviklet en matematisk fordelingsmodel, som bygger på, at der uanset skolestørrelse vil være en grundlæggende udgift pr. elev, som alle skoler skal have dækket, og herudover en række mindre variable udgifter, som bliver større pr. elev, jo mindre skolen er. Det svarer til, at der ydes et grundtilskud pr. skole og en taxametertakst pr. elev, men der skelnes ikke i modellen mellem grundtilskud og taxametertakst.

Ud fra en fastlagt fordelingskurve bestemmes en samlet takst pr. elev for den enkelte skole afhængigt af skolens størrelse, således at der bliver tale om en kontinuert faldende

elevtakst med stigende skolestørrelse.

Omfordelingen mellem skoler fastlægges ved en politisk beslutning om forholdet mellem taksten pr. elev for en skole med 50 elever og taksten for en skole med 400 elever. Ud fra denne beslutning om fordelingsgraden og finanslovstaksten vil taksten for skoler af alle størrelser være fastlagt (under forudsætning af, at skolerne har samme elev-aldersfordeling og samme gennemsnitlige lønanciennitet/stedtillæg).

Modelteknisk fastlægges en skoles takst først ud fra finanslovstaksten og skolens størrelse. Dernæst reguleres denne takst ved omfordeling ud fra skolens elevfordeling og ud fra lønanciennitet samt stedtillæg. Der sikres hermed en nøje overensstemmelse mellem tilskudsrammen på finansloven og de enkelte skolars taxametertilskud, men der kan dog være brug for en mindre, afsluttende justering af skoletilskuddene til finanslovsrammen.

Så længe omfordelingsgraden mellem tilskuddet pr. elev ved en skole med 50 elever og en skole med 400 elever ligger fast, vil ændringer i finanslovstaksten eller andre ændringer, der kan påvirke tilskudsfordelingen, f.eks. ændringer i skolestørrelserne, påvirke alle skoler procentuelt lige meget, hvilket er en kvalitet ved modellen.

Udvalget foreslår, at omfordelingsgraden fastlægges på finansloven, og at der tilsigtes en fast omfordelingsgrad fra finansår til finansår, med mindre der sker afgørende forskydninger i grundlaget for fordelingen.

5. Balancen mellem små og store skoler

Omfordelingen i dag sker primært fra skoler med over 350 elever til skoler med under 100 elever, mens skolerne i midten nogenlunde finansierer sig selv med en vis omfordeling indbyrdes. Allerede ved en skolestørrelse på omkring 200 elever vil tilskuddet pr. elev ligge under finanslovs-

taksten.

Der findes ikke noget direkte sammenligningsgrundlag mellem udgiften pr. elev ved folkeskoler af forskellig størrelse og frie grundskoler af forskellig størrelse. Lærerforbruget pr. elev ved store folkeskoler ligger imidlertid meget tæt på gennemsnitsforbruget, mens lærerforbruget ved store frie grundskoler ligger væsentligt under gennemsnitsforbruget. Det skyldes både, at de små skoler tæller meget mere i fri-skolesektoren end i folkeskolesektoren, men tilsyneladende også, at tilskudsniveauet ligger højere end svarende til udgiftsniveauet ved de mindre folkeskoler.

Ved stillingtagen til den fremtidige omfordelingsgrad må man i første række tage udgangspunkt i, hvor meget under finanslovstaksten de store og mellemstore skoler kan ligge, hvis de skal sikres en paralleludvikling i forhold til folkeskolen. Men man må også vurdere de små og mindre skolars forhold særskilt, herunder at høje tilskud til små frie grundskoler kan forrykke den samlede balance mellem frie grundskoler indbyrdes og kan betyde, at udviklingen inden for de frie grundskoler påvirkes af skolestrukturudviklingen i folkeskolen.

Udvalgets forslag bygger på, at omfordelingen fra de store og mellemstore frie grundskoler til de mindre og små skoler formindskes, og at der nu tages politisk stilling til omfordelingen. Grundlaget for beslutningerne om en ændret omfordeling og konsekvenser heraf er nærmere beskrevet i afsnit 2.

Det forudsættes imidlertid, at skoler, der får reducerede tilskud pr. elev som følge af et nyt fordelingssystem, hjælpes med særlige overgangstilskud, der fastlægges således, at det årlige fald i tilskuddet pr. elev begrænses.

6. Administrative forenklinger og omlægninger

Udvalgets forslag indebærer,

at den enkelte skole vil få et mere sikkert budgetteringsgrundlag end i dag.

Alle omfordelingerne mellem skolerne sker således forud for finansåret, hvor de i dag sker løbende gennem finansåret, og skolerne vil kunne få vejledende tabelmateriale om takstberegningerne, der muliggør flerårsbudgettering.

at hele rammetilskudsadministrationen kan baseres på to sæt oplysninger - elevernes personnumre og et skema til beregning af gennemsnitsancienniteten.

Ved anvendelsen af elevernes personnumre som det primære grundlag for tilskudsfordelingen er det samtidig muligt at basere tilskudssystemet og bidragsopkrævningssystemet på samme datagrundlag i stedet for som i dag at indsamle forskellige oplysninger til de to systemer. Det muliggør en integreret administration af de to systemer.

7. Særtilskud

I afsnit 4. beskrives de særtilskud, som udvalget finder er et nødvendigt supplement til rammetilskuddet pr. elev.

Udvalget foreslår, at følgende tilskudsdele, der i dag er en del af rammetilskuddet, udskilles til særlig fordeling:

Tilskud til specialundervisning, hvor det forudsættes, at skolerne inden for rammetilskuddet er forpligtede til at yde supplerende undervisning til elever, der midlertidigt eller periodevis har brug for ekstra timer og støtte. Der er hermed tale om en udvidet type supplerende undervisning. Herudover ydes

der fra den nye rammebevilling tilskud til specialundervisning efter skolepsykologisk indstilling.

Tilskud til fremmedsprogede børn (ekstra danskundervisning), der forudsættes tildelt som et supplerende taxametertilskud med to satser - den lavere for skoler med en stor andel af fremmedsprogede børn og den højere for skoler med en lav andel. Der forudsættes bidragsopkrævning for dette tilskud og modsvarende bloktilskudsregulering i udgangssituationen. Tilskud og bidragsopkrævningen kan baseres på elevernes personnumre.

Særtilskud til kostelever. Der forudsættes her et supplerende taxametertilskud.

Særtilskud til tyske mindretalsskoler. Der forudsættes her udskilt en tilskudsandel svarende til de ekstratilskud, der ydes disse skoler. Dette rammetilskud fordeles af skolerne selv.

Udvalget foreslår endvidere, at der etableres en skolefritidsordning ved de frie grundskoler baseret på et taxameterprincip for elever, der er tilmeldt ordningen. Der forudsættes et minimalt tilskud pr. elev, der kan modsvares af bidragsopkrævning, således at ordningen bliver udgiftsneutral for staten.

Endelig foreslår udvalget, at man forbereder en overgang fra det nuværende refusionssystem for tilskud til renter af bygningslån og lejeudgifter samt statslånene til et bygningstaxametertilskud - om muligt fra 1. januar 1993. En sådan omlægning kræver en videre analyse af grundlaget for omlægningen, idet der forudsættes en lang overgangsperiode af hensyn til de enkelte skolars nuværende udgiftsbindinger.

8. Gennemførelse

Udvalgets forslag forudsætter en selvstændig tilskudslov for de frie grundskoler. Det vil i denne forbindelse formentlig være hensigtsmæssigt at samle bestemmelserne om de frie grundskoler i én lov, og på en række punkter at forenkle lovgivningen ud over de forslag, udvalget har stillet.

Hvis tilskudsreformen skal gennemføres pr. 1. januar 1992, skal loven vedtages i indeværende folketingssamling.

9. Mindretalsudtalelse

Et medlem af udvalget, Anna Skriver, har afgivet mindretalsudtalelse på vegne af Dansk Friskoleforening. Mindretalsudtalelsen er optaget som afsnit 6.

1. UDGANGSPUNKT OG FORMÅL MED OMLÆGNINGEN

Udvalget tager udgangspunkt i de hovedprincipper, der blev fastlagt ved tilskudsreformen i 1988. Ved reformen skete en omlægning fra et generelt refusionssystem til et system, der primært var baseret på rammetilskud til skolerne. Hovedprincipperne i reformen kan beskrives som

- 1) Der fastlægges en årlig lovbunden samlet tilskudsramme for de frie grundskoler på finansloven, bestemt ud fra årets elevtal og en takst pr. elev fastlagt for det pågældende finansår.
- 2) Tilskudsrammen fordeles som bloktilskud til de enkelte skoler ud fra objektive kriterier, dvs. ud fra kriterier, der ikke påvirkes af skolens faktiske udgifts- og indtægtsdispositioner.
- 3) Der kan ved siden af bloktilskuddet ydes tilskud til de enkelte skoler ud fra konkrete behov, hvis dette er hensigtsmæssigt for at sikre en enkel model for fordeling af den samlede tilskudsramme i øvrigt.

De forslag, som udvalget fremlægger, har derfor primært til formål at sikre, at tilskudsreformen kan virke efter sin hensigt. Hovedformålet dengang var både at opnå en forenkling af tilskudssystemet, en politisk styring af den samlede udgiftsudvikling baseret på antallet af elever i de frie grundskoler, og så stor økonomisk dispositionsfrihed som muligt for de enkelte skoler.

Det var forudsat, at reformen fra 1988 i sig selv skulle være udgiftsneutral, dvs. hverken føre til større eller mindre samlede tilskud end tidligere - målt i forhold til elevtallet.

En udførlig beskrivelse af det nuværende tilskudssystem er givet i bilag 1.

Med de erfaringer, som reformen har givet i løbet af 3-4 finansår, er der nu grundlag for at gennemføre ændringer i det samlede tilskudssystem.

Udvalgets forslag kan både begrundes med, at der siden gennemførelsen af tilskudsreformen er behov for at tage stilling til en række grundlæggende forhold omkring tilskudssystemet, og med de konkrete erfaringer, der er indvundet siden reformen.

Blandt de grundlæggende forhold, der skal tages stilling til, bør særligt fremhæves

sammenhængen mellem udviklingen inden for folkeskolen og inden for de frie grundskoler

grundlaget for indbyrdes fordeling af tilskud mellem de frie grundskoler

Reformen fra 1988 byggede på, at de samlede tilskud til de frie grundskoler blev fastlagt ved politisk beslutning, alene baseret på skolernes egne forhold svarende til, hvad der gjaldt under det tidligere refusionssystem. Og reformen byggede samtidig på, at de kriterier, der var bestemmende for de enkelte skolars maksimale tilskud under det tidligere tilskudssystem, blev videreført som fordelingskriterier skolerne imellem under det nye system. Da både det i loven forudsatte system for årlig regulering af tilskudsrammen og fordelingssystemet har en meget kompleks karakter, må man nok i dag konstatere, at en række virkninger af reformen ikke er et resultat af politisk stillingtagen, men må betragtes som "automatiske" resultater af et meget kompliceret samspil mellem mange forskellige faktorer.

Ved at stille spørgsmålstegn ved disse "overlevende" elementer fra det tidligere tilskudssystem vil udvalget sikre,

at det fremtidige tilskudssystem fuldt og helt er baseret på aktuelle politiske beslutninger om de frie grundskolers vilkår. Hermed kan sikres en højere grad af stabilitet i vilkårene for skolerne, end hvad der er opnået i de første år under reformen.

Baggrunden herfor er, at mange skoler som følge af besparelser i 1989 og 1990, jf. pkt. 2.1. nedenfor, har haft økonomiske vanskeligheder i de sidste år. Men det er under alle omstændigheder af selvstændig betydning, at de grundlæggende forhold, der bestemmer såvel skolernes økonomi under ét som den enkelte skoles økonomi, nu inddrages i den overordnede politiske stillingtagen til tilskudssystemet.

Hvad angår fastsættelsen af den samlede tilskudsramme, har især kommissoriets retningslinier om analyser af og sikring af parallelitet i vilkårene for de frie grundskoler sammenlignet med folkeskolen været styrende for udvalgets overvejelser. Men parallelitetshensynet har også indgået i analyserne af de frie grundskolers indbyrdes stilling og hermed ved stillingtagen til systemet for fordeling af tilskud mellem de frie grundskoler indbyrdes.

Udvalget bygger således på den politiske forudsætning, at der må sikres de frie grundskoler sådanne vilkår i forhold til folkeskolen, at forældre - under forudsætning af en rimelig betaling - opnår et reelt frit skolevalg. Et konkurrenceelement mellem folkeskolen og en bred gruppe af frie grundskoler, der hver for sig repræsenterer forskellige holdninger og undervisningsformer, er samtidig med til at sikre en nødvendig udvikling af undervisningsformerne - på tværs af opdelingen folkeskole-frie grundskoler. Med de gennemførte reformer i folkeskolen er der i dag også inden for folkeskolen et konkurrenceelement. Tilskudssystemet bør afbalanceres således, at konkurrencen ikke primært baseres på økonomiske vilkår.

For Undervisningsministeriets repræsentanter har det endvidere været vigtigt at vurdere tilskudssystemet i lyset af de generelle økonomistyringsprincipper, som ministeriet

arbejder med på tværs af uddannelsesområderne og også anbefaler anvendt inden for de kommunale uddannelsesområder. Systemerne er benævnt taxametersystemer og gennemføres således, at de enkelte skoler i princippet får tildelt samme tilskud pr. elev til de direkte undervisningsudgifter og herudover tilskud til dækning af faste udgifter af forskellig type, også bestemt ud fra aktivitetsomfanget. De samlede tilskud betragtes som et bloktilskud, og de enkelte skoler har så mulighed for at tilrettelægge undervisningen og virksomheden i øvrigt, således at udgiftskraverne tilpasses tilskud og øvrige indtægter. Systemet betyder bl.a., at udgiften pr. elev ikke bliver væsentligt større ved små end ved store skoler, og at udgiften pr. elev fastholdes ved faldende elevtal.

En evaluering af tilskudsreformen kan imidlertid ikke begrænses til en vurdering af de økonomiske vilkår og den økonomiske styring. Udvalget har også fundet det vigtigt at vurdere, hvordan systemet fungerer administrativt, både set ud fra den enkelte skoles situation og ud fra en central administrativ synsvinkel.

Set fra den enkelte skoles synsvinkel er den største svaghed, at tilskudssystemet i praksis har vist sig uforudsigeligt og derfor har vanskeliggjort budgetlægningen. Den enkelte skole har ingen reelle muligheder for at forudberegne sit endelige rammetilskud i løbet af et finansår. Det endelige tilskud påvirkes nemlig i høj grad af udviklingen ved andre skoler. Udvalget har tilstræbt at stille forslag, der sikrer en langt højere grad af forudsigelighed for den enkelte skole og hermed en større sikkerhed i budgetlægningen.

Også hvad angår "papirgange" og især revisionsmæssige kontrolkrav, forekommer tilskudssystemet sikkert stadig den enkelte skole besværligt, selv om der er gennemført store administrative forenklinger i forhold til det tidligere refusionssystem. Set ud fra en central administrativ synsvinkel er disse problemer dog af endnu mere afgørende betydning. Man kom ikke "til bunds" i den administrative

oprydning ved reformens gennemførelse. Systemet er stadig præget af besværlige administrative rutiner, herunder vanskeligt kontrollerbare oplysninger af detailkarakter, f.eks. opgørelser af løntimer, der har betydning for tilskudsfordelingen.

Udvalget har udformet sine forslag ud fra hensynet til, at der skal kunne opbygges et nyt, enkelt og let kontrollerbart administrativt system baseret på edb-behandling uden "papirbehandling", og der er lagt vægt på, at der kan gennemføres en integreret administration af tilskudssystemet og det hertil svarende bidragsopkrævningssystem i forhold til kommunerne baseret på elevernes personnumre. Hidtil har kun bidragssystemet været baseret på elevernes personnumre.

På nogle punkter har lovgrundlaget vist sig uklart, hvilket er påtalt af Rigsrevisionen, og lovgrundlaget indeholder også regler, som man er enige om har helt utilsigtede virkninger, specielt i forbindelse med besparelser. Men også isoleret betragtet må f.eks. den 3%'s regel, som blev indført ved reformen for at hindre store udsving i de enkelte skolars tilskud pr. elev i forbindelse med reformen betragtes som en uhensigtsmæssig regel, fordi der ikke er sat nogen tidsgrænse for dens virkning.

En ændring af lovgrundlaget med virkning for 1992 nødvendiggøres samtidig af, at der i 1991 forventes indgået nye tjenestetidsaftaler for folkeskolen og hermed også for de frie grundskoler med virkning fra 1. august 1992. Det nuværende tilskudssystem hviler på tjenestetidsaftaler, der er baseret på løntimebegrebet og reduktionstimeordninger. Der er næppe tvivl om, at nye tjenestetidsordninger vil blive baseret på et arbejdstimebegreb, og at reduktionstimeordningerne erstattes af en anden ordning for fordelingen af lærernes arbejdstid på forskellige arbejdsopgaver.

Udvalget finder, at det nye tilskudssystem bør frigøres helt fra tjenestetidsaftalerne. Et tilskudssystem, der lovgivningsmæssigt er knyttet sammen med bestemte tjenestetidsaftaler er under alle omstændigheder uheldigt, og om-

lægningen af tjenestetidsaftalerne freraskynder i denne forbindelse kun behovet for en omlægning af tilskudssystemet.

Udvalget har også inddraget forhold i overvejelserne, der ikke primært eller direkte vedrører tilskudssystemet, men er af betydning for de frie grundskolers vilkår, funktion og virkemåde i forhold til folkeskolen. Det drejer sig f.eks. om skolefritidsordninger og undervisningen af indvandrerbørn.

Endelig bør fremhæves, at udvalget lægger afgørende vægt på, at tilskudssystemet nu kommer til at fremstå som et gennemskueligt system såvel internt som eksternt. Kun et gennemskueligt system kan sikre, at man kan vurdere skolernes reelle vilkår. De nødvendige forenklinger betyder selvfølgelig, at man må opgive "millimeterretfærdighed". I det omfang, en sådan stadig er nødvendig for at sikre særlige hensyn og situationer, foreslår udvalget, at der afsættes særlige tilskudsrammer til disse formål, således som man også har i dag ("vikarkassen", fripladsordningen mv.).

2. UDVIKLINGEN I DEN SAMLEDE TILSKUDSRAMME OG FASTLÆGGELSEN AF TILSKUDSRAMMEN PÅ FINANSLOVEN

Der er i udvalget enighed om, at de frie grundskolers samlede økonomiske vilkår må bedømmes i forhold til folkeskolens. Hermed har følgende spørgsmål været centrale i udvalgets overvejelser:

hvilke elementer bør indgå i sammenligninger af de frie grundskolers vilkår med folkeskolens

hvorledes har de økonomiske vilkår udviklet sig gennem 80-erne frem til i dag

hvorledes kan man gennemføre en fremadrettet sammenhæng mellem folkeskolens og de frie grundskolers øko-

nomiske vilkår

hvad er de økonomiske konsekvenser af en sådan sammenknytning.

Spørgsmålene søges besvaret i de følgende afsnit.

2.1. SAMMENLIGNINGSGRUNDLAG

Sammenligninger af de økonomiske vilkår for folkeskolen og for de frie grundskoler kan foretages på grundlag af regnskabstal fra henholdsvis det kommunale regnskabssystem og tilskudsregnskabstal. Regnskabstal for de frie grundskoler (samlede udgifter og indtægter) frem til og med 1987 foreligger endvidere i tilgængelig form (edb-registrering) i sekretariatet for Frie Grundskolers Fællesråd og har indgået i udvalgets analyser. Det kommunale regnskabssystem er ikke opdelt på skoler. Mere detaljerede sammenligninger af de to skoleformers ressourceforbrug må derfor baseres på Undervisningsministeriets skolestatistik, der ganske vist ikke indeholder økonomiske oplysninger, men muliggør sammenligninger af lærerforbrug opdelt f.eks. på skolestørrelser, geografiske områder og lærertidsanvendelse (normalundervisning, specialundervisning, reduktionstimer af forskellig type). Resultaterne af de lærerforbrugsmæssige analyser er gengivet i bilag 3. Nedenfor fremhæves de analyse-resultater fra de økonomiske analyser, der har haft særlig betydning for udvalgets konklusioner og forslag.

Alle sammenligninger foretages ud fra udgifter/tilskud/lærerforbrug pr. elev. Det bør dog generelt fremhæves, at det kun er muligt at sammenligne forskelle og ligheder i ressourceforbrug og -tildeling - ikke i ressourcebehov. Ressourcebehovene kan afhænge af elevklientellet, og der kan være forskelle på elevklientellet. Der er således store forskelle i specialundervisningsomfang mellem folkeskolen og de frie grundskoler målt pr. elev, der kan indicere elevgruppe-forskelle, men som også kan skyldes forskellige undervisningstraditioner og forskellig økonomisk styring.

For udviklingen i 80-erne kan det også have betydning, at antallet af indvandrerbørn med særlige undervisningsbehov er steget kraftigt og fordeler sig forskelligt mellem skolerne. Det er naturligvis vigtigt, at de frie grundskolers vilkår gør det muligt at optage elever med særlige undervisningsbehov, men der kan ikke uden videre ske en ressourcefordeling til de frie grundskoler til elever med særlige undervisningsbehov svarende til folkeskolens niveau, når der på det foreliggende grundlag om henvisning til specialundervisning synes at være forskelle. Niveauet for de frie grundskolers tilskud set i forhold til folkeskolens må derfor vurderes ud fra, at der kan være forskelle i elevklientellet, som også begrundet en niveauforskel ved fastlæggelsen af tilskudsrammen, jf. pkt. 2.3. nedenfor.

I det omfang, det er regnskabsmæssigt muligt, må grundlaget for sammenligninger af de økonomiske vilkår i øvrigt være, at opgaver eller særlige finansieringsformål, der findes inden for det ene skoleområde, men ikke på det andet område, udgår af analyserne.

De korrektioner, udvalget har foretaget af regnskabstal ved sammenligninger, er samtidig foretaget ud fra, hvorledes det fremtidige tilskudssystem tænkes opbygget.

I bilag 2 er nærmere beskrevet, hvordan de økonomiske sammenligninger er foretaget. For de frie grundskoler er der truffet en række beslutninger om, hvilke tilskud eller tilskudsandele, der indgår i analyserne, og hvilke der ikke indgår.

Således medregnes den særlige tilskudsbevilling til vikardækning og til 3%'s reguleringsordningen, fordi disse tilskud modsvarer ordinære bevillinger i folkeskolen. Tilskud til fripladsordninger medregnes til gengæld ikke, fordi en tilsvarende udgift ikke findes i folkeskolen. Som følge af regnskabsmæssige opgørelsesproblemer medregnes tilskud til gymnasiernes grundskoler ikke i sammenligningerne. Fremmedsprogede, tyske mindretalsskoler og kostskoler modtager særtilskud, som udvalget foreslår udskilt fra den samlede

tilskudsramme. Svarende hertil er beregnede beløb til disse særordninger udskilt af sammenligningsgrundlaget.

De nuværende refusionstilskud til de frie grundskoler indgår heller ikke i sammenligningerne, fordi det drejer sig om kapitaludgifter til bygninger (renter af godkendte lån, godkendt husleje og skatter og afgifter), som forudsættes finansieret uden for tilskudsrammen til skoledrift, også selv om der gennemføres en omlægning fra refusionstilskud til bloktilskud senere, jf. afsnit 4 nedenfor. Hermed er der taget hensyn til, at folkeskolens bygninger er finansieret ved kommunale investeringer, som ikke indgår i sammenligningsgrundlaget. De frie grundskolers revisionsudgifter (10-20 mill. kr. om året i perioden 1982-87) indgår i sammenligningsgrundlaget, selv om udgiften ikke findes i folkeskolens regnskaber. Begrundelsen er, at udgifter hertil fortsat skal dækkes af de ordinære rammetilskud til de frie grundskoler.

Der er således såvel til brug for sammenligninger af udgifts- og tilskudsudviklingen i 80-erne, som til brug for den fremadrettede sammenhæng mellem folkeskolens regnskabsmæssige udgifter pr. elev og rammetilskuddet pr. elev, som udvalget foreslår indført, jf. pkt. 2.3., konstrueret et sammenligningsgrundlag, som udvalget finder anvendeligt til formålene, selv om der selvfølgelig ikke kan være tale om millimeternøjagtighed i sammenligningerne.

2.2. UDVIKLINGEN I 80-ERNE

I tabel 1 på næste side er vist udviklingen i udgiften pr. elev i folkeskolen målt i perioden 1982-1991 (1991-niveau). For 1990 og 1991 er der tale om budgettal, og 1989 er således det sidst foreliggende regnskabstal. Budgettallene er en indikation på, at der fortsat forventes stigende udgifter pr. elev, men der må tages forbehold for budgetusikkerheden ved sammenligninger med tilskudstal for de frie grundskoler samme år, der er lovbundne bevillinger.

For frie grundskoler vises udviklingen i rammetilskuddet pr. elev. For 1987 og bagud er der tale om beregnede tal ud fra regnskabstal. For 1988 og frem er anvendt statsregnskabstal, jf. note til tabellen.

For begge skoleformer er vist index for udviklingen med 1982 = 100, og tilskuddet pr. elev til de frie grundskoler er sat i forhold til folkeskoleudgiften, således at man får et udtryk for tilskudsandelen målt i forhold til udgiften pr. elev i folkeskolen.

Det fremgår af tabellen, at udgiften pr. elev i folkeskolen målt i faste priser har været stigende over årene under ét (i alt 13%), mens frie grundskolers driftstilskud pr. elev nærmest har været konstante målt over perioden under ét. Udviklingen har været ret forskelligartet fra år til år. Frem til 1984 kan der konstateres stabilitet på begge områder. I 1987 er der for begge skoleformer sket en væsentlig stigning i forhold til 1984 - mest dog ved de frie grundskoler, hvor der sker en brat stigning fra 1986 til 1987, der er det sidste år før tilskudsreformen. Dette år var uden tvivl præget af, at man ved afviklingen af de tidligere refusionsordninger udnyttede disse ordninger i højere grad. Den væsentligste årsag skyldes tilgodehavende afspadseringstimer, der som en konsekvens af omlægningen fra refusionstilskud til rammetilskud udbetaltes med Undervisningsministeriets godkendelse. Det høje tilskudsniveau holdt sig imidlertid i 1988, hvor tilskudsreformen er gennemført og i dette år er udgifter i folkeskolen og tilskud til de frie grundskoler

Tabel 1 Udgifter pr. elev i folkeskolen og tilskud pr. elev til frie grundskoler, regnskabstal og budgettal 1982-91, faste priser 1991=100, og tilskudsandel af udgiften pr. elev i folkeskolen

	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Udgift pr. elev										
i folkeskolen	27.653	27.368	27.549	28.307	28.213	28.880	29.667	30.278	30.815	31.140
Index	100	99	100	102	102	104	107	109	111	113
Tilskud pr. elev										
til frie grund-										
skoler	20.548	20.836	20.311	20.265	20.748	22.025	22.300	21.080	20.027	20.811
Index	100	101	99	99	101	107	109	103	97	101
Tilskudsandel	74	76	74	72	74	76	75	70	65	67

Note:

Tilskud pr. elev er beregnet på grundlag af alle skoler, bortset fra gymnasiegrundskoler. Den del af rammetilskuddet, der vedrører kostskolers og tyske skolers særlige tilskud er fratrasket og vikartilskuddet lagt til for årene 1988-91. Alle beregninger for disse år er foretaget på grundlag af statsregnskabet.

For årene 1982-87 er taksten beregnet på "rene" skoler (dvs. uden tyske mindretalsskoler, kostskoler, gymnasiegrundskoler og kombinerede skoler), men justeret med forskellen mellem taksten for "rene" skoler og for skoler incl. tyske mindretalsskoler og kostskoler (fraregnet særlige tilskud) for årene 1988/91.

på samme niveau målt i forhold til 1982. Folkeskolens årlige udgiftsstigninger holder sig herefter konstant omkring 2% årligt til og med budgettallene for 1991. Beregnet direkte for årene 1989-91 er den årlige vækst i folkeskolens udgifter pr. elev ca. 1½%.

Hvis man ser på de frie grundskoler isoleret, sker der altså med tilskudsreformen en markant udgiftstigning i forhold til årene før reformen. Hermed kommer niveauet i forhold til begyndelsen af 80-erne til at svare til folkeskolen, hvor de gradvise stigninger sætter ind efter 1984.

For de frie grundskoler resulterede den bratte udgiftsstigning i 1987 og 1988 imidlertid i, at der i 1988 blev truffet politisk beslutning om, at standarden skulle tilbageføres til 1984/85-niveau. Samtidig henstillede Undervisningsministeriet til kommunerne, at man også for folkeskolen gennemførte en tilbageføring af standarden til 84/85-niveau, men altså uden resultat. Besparelsen for de frie grundskoler blev fordelt over to finansår og kan hermed også forklare faldet i tilskudsniveauet i 1990, men rent faktisk kom man i 1990 ned under 84/85-niveau for de tilskud, der er medtaget i sammenligningerne.

I besparelsesårene 1989 og 1990 blev lovbestemmelsen om, at det gennemsnitlige tilskud pr. elev årligt justeres under hensyn til konstaterede ændringer i antal skoler, elevfordeling på klassetrin og lærernes anciennitetsmæssige fordeling ikke anvendt, idet beslutningerne om besparelser blev gennemført som en direkte reduktion af finanslovstaksterne.

Den i loven forudsatte årlige regulering kan normalt beregnes ud fra udviklingen i den såkaldte reguleringsfaktor, der er et udtryk for den andel af skolernes beregnede udgiftsbehov, der kan dækkes inden for tilskudsrammen. Tilskudsstigningen i 1991 er udtryk for, at der dette år er gennemført en regulering svarende til lovens forudsætninger med indregnet virkning af arbejdstidsforkortelsen i

1990. Men besparelserne i 1988 og 1989 er fortsat fraregnet ved reguleringen og står altså stadig ved magt.

Med tilskudsreguleringen i 1991 forventes forskellen mellem udviklingen i udgiften pr. elev i folkeskolen og udviklingen i tilskuddet pr. elev til de frie grundskoler, der var steget til 15% i 1990, reduceret til ca. 13% i 1991 bedømt ud fra budgettallene for folkeskolen. Måler man fra 1985 til 1991, formindskes forskellen til 9%.

Det samlede resultat over årene er, at mens tilskuddet pr. elev til de frie grundskoler i 1982 udgjorde ca. 75% af udgiften pr. elev i folkeskolen, var tilskudsandelen faldet til 70% i 1989 - det sidste år hvor der foreligger regnskabstal for folkeskolen. Ud fra folkeskolens budgettal skønnes et yderligere fald til 65% i 1990, der rettes op til 67% i 1991.

Frie Grundskolers Fællesråd finder, at den beskrevne udvikling betyder, at de frie grundskoler har fået et "efter-sløb" i forhold til folkeskolen, som betyder, at deres konkurrencevilkår er forringede, og at der med den hidtil gennemførte regulering ikke er taget tilstrækkeligt hensyn til skolernes stigende udgiftsbehov.

Fra kommunal side er ofte fremhævet, at de stigende udgifter pr. elev i folkeskolen har haft sammenhæng med de faldende elevtal og tidligere manglende muligheder for skole-nedlæggelser. Det påpeges også, at der har været stigende udgifter til særlig undervisning af indvandrerbørn, jf. pkt. 2.3.2.

Der er næppe tvivl om, at der er kraftige strukturomlægninger i gang i folkeskolen, som eventuelt kan resultere i faldende eller stabiliserede udgifter pr. elev, også selv om elevtallene fortsat vil falde frem til midten af 90-erne. Men under alle omstændigheder er der inden for begge skolesystemer tendenser til stigende udgifter pr. elev. Den nuværende reguleringsbestemmelse i tilskudsloven vil da også føre til stigende udgifter pr. elev. Det skønnes såle-

des, at bestemmelsen vil føre til en regulering på ca. 1,4% ud over forventede pris- og lønstigninger på finanslovforslaget for 1992. En væsentlig faktor i denne forbindelse er stigningen i de gennemsnitlige udgifter pr. lærerløntime, som indgår i beregningen af skolernes udgiftsbehov. I 1990/91 har arbejdstidsforkortelsen haft kraftig virkning, men også selv om der ikke vil komme yderligere arbejdstidsforkortelser foreløbig, må det forventes, at anciennitetsstigninger fører til stadig stigende udgifter pr. elev.

Den nuværende reguleringsbestemmelse i tilskudsloven er under alle omstændigheder vanskelig at administrere efter sin ordlyd og kan føre til utilsigtede resultater. Ved faldende elevtal pr. klassetrin stiger udgiftsbehovet pr. elev. Tilsvarende gælder ved nyoprettelse af små skoler. Hvis man følger reguleringsbestemmelsen, kan man derfor komme i den situation, at både nyoprettelse af små, frie grundskoler, f.eks. som følge af nedlæggelse af små folkeskoler, og faldende elevtal på andre frie grundskoler, enten som følge af de faldende årgange, eller hvis folkeskolen tiltrækker flere elever til sine skoler, vil resultere i stigende tilskud pr. elev til de frie grundskoler.

Denne virkning har næppe været tilsigtet.

2.3. FREMTIDIG FASTSÆTTELSE AF TILSKUDSRAMMER FOR DE FRIE GRUNDSKOLER

2.3.1. REGULERINGSBESTEMMELSE

Der er i udvalget enighed om, at der også i fremtiden skal fastlægges en samlet tilskudsramme for de frie grundskoler, som er lovbunden ud fra en takst pr. elev fastsat på finansloven og antallet af elever i det pågældende finansår.

Antallet af elever i et finansår skal fortsat beregnes ud fra opgørelse af elevtallet hvert år i begyndelsen af skoleåret, og således at elevtallet i finansåret beregnes som 7/12 af antal elever opgjort året forud for finansåret og

5/12 af antallet opgjort i finansåret.

Taksten på finansloven fastsættes i løbende priser og lønninger for finansåret, svarende til, hvad der i øvrigt gælder for finansårsbudgetteringen.

Fastsættelsen af taksten på de årlige finanslove skal som hidtil sikre en årlig politisk stillingtagen til takstniveauet. Det forudsættes således ikke, at taksten er lovbunden i selve tilskudsloven.

Derimod finder udvalget, at der er grund til at erstatte den nuværende bestemmelse om årlig regulering af taksten med en ny reguleringsbestemmelse.

Som ovenfor beskrevet hviler den nuværende reguleringsbestemmelse ud over en pris- og lønregulering på udviklingen inden for frie grundskoler, herunder på elevfordelingen og på anciennitetsudviklingen.

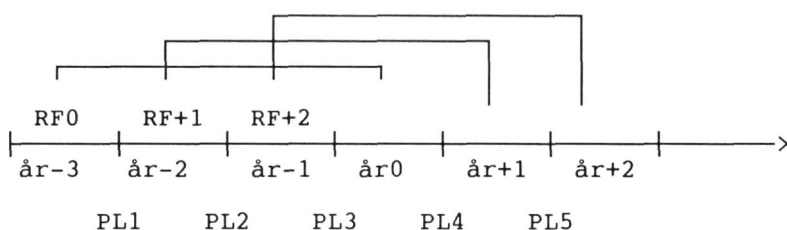
Udvalget foreslår en ny bestemmelse, hvor reguleringen knyttes sammen med en regnskabsbaseret opgørelse af udgiften pr. elev i folkeskolen. Under normale forhold vil en regulering af tilskuddet pr. elev ud fra udgiftsudviklingen i folkeskolen kunne sikre en afbalanceret udvikling i de økonomiske vilkår for de frie grundskoler under ét, set i relation til folkeskolen under ét. Udvalget finder ikke, at en mere detaljeret reguleringsmekanisme, der f.eks. tog hensyn til udviklingen i de enkelte kommuner eller for skoler af forskellig størrelse, vil være et velegnet grundlag for en reguleringsbestemmelse.

Men en parallel-udvikling inden for de to skoleformer hvad angår udgifter og tilskud bør naturligvis være betinget af, at der ikke sker afgørende forskydninger i de to skoleformers opgaver og elevklientel. Derfor må der være mulighed for en politisk vurdering af tilskudsniveauet set i relation til folkeskolens udgiftsudvikling i forbindelse med den årlige takstfastsættelse. Reguleringsbestemmelsen skal således ikke sikre automatik i enhver situation, men at

ændringer i den årlige takst, der ikke følger udgiftsudviklingen i folkeskolen, fremgår af finanslovsforslaget med begrundelser for afvigelser.

Da reguleringsbestemmelsen skal baseres på regnskabstal, vil der være en tidsforskydning mellem udgiftsudviklingen i folkeskolen og tilskudstaksten for de frie grundskoler. Udvalget foreslår, at det er de seneste kommunale regnskabstal, der foreligger på tidspunktet for udarbejdelsen af finanslovsforslaget, der lægges til grund for reguleringsberegningen. Det betyder, at det regnskabstal, der lægges til grund for takstfastsættelsen for et givet finansår, vil vedrøre et år, der ligger 3 år forud for det finansår, som reguleringen vedrører. 1989-regnskabstal vil således ligge til grund for 1992-tilskudstaksten. Under hensyn til pris- og lønudviklingen i de mellemliggende år forudsættes en regulering af tilskudstaksten svarende til pris- og lønreguleringer ved finanslovsbudgetteringen¹.

¹) Tidsforløbet i reguleringerne beskrives i nedenstående figur:

Taksten i år 0 fastsættes efter figuren i forhold til folkeskolens regnskabstal (RF) for år -3 ganget med PL-reguleringsprocenter fra år -3 til år -2 (PLI), fra år -2 til år -1 (PL2) og fra år -1 til år 0 (PL3), således at der er budgetteret i løbende priser for år 0. I år +1 nyberegnes taksten ud fra regnskabstallet for år -2 og PL-reguleres fra år til år fra år -2 til år +1.

2.3.2. TILSKUDSANDEL

Hvis den hidtidige reguleringsbestemmelse erstattes af en reguleringsbestemmelse, der vedrører udviklingen i folkeskolen, må der tages politisk stilling til den andel, rammetilskuddet pr. elev skal udgøre af den regnskabsopgjorte udgift pr. elev i folkeskolen i udgangssituationen for den nye regulering.

Tilskudsandelen i udgangssituationen kan fastlægges på følgende principielt forskellige måder:

- 1) Det tilstræbes, at tilskudsniveauet i 80-erne lægges til grund for fastlæggelsen af andelen.
- 2) Det tilstræbes, at reguleringsomlægningen bliver udgiftsneutral i overgangsåret.
- 3) Der foretages en ny-vurdering af tilskudsandelen.

ad 1) Udviklingen i 80-erne er nærmere beskrevet ovenfor i tabel 1. Det fremgår heraf, at tilskudsandelen i forhold til folkeskoleudgiften pr. elev har varieret betydeligt. I to år, 1983 og 1987 var andelen helt oppe på 76%, men der er næppe tvivl om, at disse to år er påvirket af særlige forhold. Fra 1982 til 1983 var der et direkte fald i udgiften pr. elev i folkeskolen, hvilket i sig selv medførte en stigende tilskudsandel, og der er næppe tvivl om, at 1987, der var det sidste år før reformen, er præget heraf, således at udgiftsrefusionsmulighederne blev udnyttet mere end sædvanligt.

I de øvrige år før reformen har andelen svinget omkring 72-74%. Et niveau på 72-74% vil således betyde nogenlunde uændrede vilkår for de frie grundskoler i forhold til folkeskolen i 80-erne. Om 1-2 procentenheder under eller over dette niveau vil betyde afgørende ændringer i vilkårene for

de frie grundskoler, kan ikke umiddelbart vurderes. At folkeskolen som omtalt har været kraftigt påvirket af elevtalsfald, der kan have påvirket udgiftsudviklingen pr. elev i 80-erne, og også har tabt elevandel i forhold til de frie grundskoler i perioden, taler for, at tilskudsandelen kan ligge i underkanten af de konstaterede andele før reformen, dvs. mindst omkring 72%, uden at det medfører balanceproblemer.

Bedømt ud fra budgettal for 1991 er det imidlertid givet, at tilskudsandelen nu er lavere end i perioden 1982-87 - 6-10 procentenheder afhængigt af, hvilke år man sammenligner med.

ad 2) En udgiftsneutral omlægning af reguleringen kan kun foretages ud fra både skøn over udviklingen inden for folkeskolen og skøn vedrørende den tilskudsregulering, som den nuværende reguleringsbestemmelse ville medføre.

Folkeskolens regnskabstal for udgifter pr. elev i 1989 kendes, og tilskudstaksten for 1991 kendes og udgør ca. 68,7% af folkeskolens regnskabstal for 1989. Denne andel ville altså give udgiftsneutralitet i 1992, hvis man ikke regner med nogen takstregulering fra 1991 til 1992. Det må imidlertid forventes, at tilskudstaksten reguleres med ca. 1,4% i 1992, hvis den nuværende reguleringsbestemmelse følges. Det vil svare til en tilskudsandel på godt 69,7% i forhold til folkeskolens regnskabstal for 1989.

I 1990 og 1991 viser budgettallene for folkeskolen udgiftsstigninger pr. elev på ca. 1½% årligt. Hvis budgettallene for folkeskolen holder, og tilskudstaksterne i 1993 og 1994 reguleres i forhold hertil, vil der komme takststigninger på knap 1½% årligt. Stigninger i denne størrelse vil nok svare til, hvad den nuværende reguleringsbestemmelse kan give grundlag for. Hvis udgiften pr. elev i folkeskolen bliver stabil eller eventuelt falder fra og med 1992, vil den tidsforskudte regulering først i 1995 føre til uændrede eller reducerede takster for de frie grund-

skoler.

I betragtning af, at den foreslåede reguleringsmekanisme med de foreliggende budgettal for folkeskolen må forventes at føre til takststigninger til og med 1994 for de frie grundskoler, hvor udviklingen i folkeskolen kan være vendt, taler meget for, at tilskudsandelen for udgangsåret 1992 (målt i forhold til 1989-regnskabstal) fastsættes til et niveau, der ligger i underkanten af tilskudsandelen i 80-erne.

I nedenstående tabel 2 er vist, hvordan tilskudsandelen kan udvikle sig og svinge i de enkelte finansår i begyndelsen af 90-erne, afhængigt af, hvilken tilskudsandel i forhold til regnskabstal for 1989 der fastlægges, og hvilke forventninger man har til udgiftsudviklingen i folkeskolen. Det forudsættes, at folkeskolens regnskabstal for 1990 og 1991 kommer til at svare til budgettallene, hvilket giver et udgiftsindex i forhold til 1989 på henholdsvis 101,8 og 103,0 for de regnskabstal, der vil ligge til grund for takstfastsættelsen i 1993 og 1994. Fra og med 1992 har man ingen indikationer for, hvordan folkeskoleudgiften pr. elev vil udvikle sig. I tabellen er for hvert år regnet med to alternativer - et hvor

udgiften holder sig konstant, og et hvor udgiftsindexet stiger med 1-2 procentpoint pr. år.

Tabellen viser, at tilskudsandelen i de enkelte finansår vil svinge, afhængigt af udgiftsudviklingen i folkeskolen.

Med en tilskudsandel på 70% i forhold til regnskabstal vil tilskudsandelen i finansåret ligge på niveau med eller overstige den nuværende andel. Med en tilskudsandel på 72% i forhold til regnskabsåret vil man komme op over den beregnede tilskudsandel i 1991, og andelen vil svinge i intervallet 69-71% afhængigt af folkeskolens udvikling. Intervallet bliver 70-73%, hvis man går op på en tilskudsandel på 73% for regnskabsåret. Kun med en tilskudsandel på 75% når man op over 70% som nedre grænse og 75% som øvre grænse.

ad 3) Revurdering af tilskudsandelen. Tilskudstaksten og dermed tilskudsandelen har både betydning for de frie grundskolers udgiftsniveau og for kravene til forældrebetaling eller andre indtægter, der kan finansiere skole-driften. Samlet kan man stille det krav, at tilskudsandelen må fastlægges således, at der under forudsætning af en rimelig forældrebetalingsandel er "råd" til en rimelig ressourcestandard ved de frie grundskoler sammenlignet med folkeskolens standard.

Der indgår altså to størrelser med en stillingtagen til tilskudsandelen målt i forhold til folkeskolens udgifter pr. elev:

forældrebetalingsandelen

ressourcestandard ved frie grundskoler sammenlignet med folkeskolens ressourcestandard.

I de følgende sammenligninger indgår kun de frie grundskolers udgifter, der vedrører driften af skolerne. Kapitaludgifterne (renter + afdrag på lån i bygninger, husleje og skatter/afgifter) er holdt uden for, selv om disse udgifter og tilskud hertil også har betydning for den faktiske forældrebetaling.

I 1990 var den gennemsnitlige forældrebetaling ca. 6.500 kr. om året pr. elev varierende fra ca. 2.400 kr. - ca. 10.000 kr. Gennemsnitstallet kendes ikke.

I tabel 3 er vist de frie grundskolers driftsudgifter sammenlignet med driftstilskuddene. Tabellen er baseret på regnskabsoplysninger fra Frie Grundskolers Fællesråd, der kun foreligger for perioden 1982-87.

Tabel 3. Driftsudgifter og -tilskud pr. elev i frie grundskoler 1982-87. 1991-priser.

	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Driftsudgifter	25.090	25.672	25.317	25.559	26.062	27.095
Driftstilskud	20.463	20.742	20.233	20.188	20.654	21.971
Tilskud i procent af udgifter	82	81	80	79	79	81

Det fremgår af tabellen, at tilskudsandelen til driften før tilskudsreformen har svinget omkring 80% af driftsudgifterne. Forældrebetalingen har altså dækket omkring 20% af driftsudgifterne, men hertil kommer forældrebetaling til dækning af kapitaludgifterne.

De frie grundskolers driftsudgifter sammenlignet med folkeskolens er vist i tabel 4.

Tabel 4. Driftsudgifter pr. elev i folkeskolen og frie grundskoler 1982-87, regnskabstal, 1991-priser.

	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Folkeskole	27.653	27.368	27.549	28.307	28.213	28.880
Frie grundskoler	25.090	25.672	25.317	25.559	26.062	27.095
Frie grundskoler i procent af folkeskole	91	94	92	90	92	94

Det fremgår af tabellen, at "standarden" ved de frie grundskoler har svinget omkring 92% af folkeskolens udgiftsniveau frem til tilskudsreformen.

Sammenholder man mulige kombinationer mellem de forældrebetalingssandele og de standardprocenter, der er observeret i perioden 1982-87, kan man få et indtryk af, i hvilket interval tilskudsandelen i forhold til folkeskolens udgifter kan fastlægges, hvis man vil holde samme niveau i enten forældrebetaling eller/og "standard" i forhold til folkeskolen, som før tilskudsreformen.

Tabel 5. Sammenhæng mellem tilskudsandel, forældrebetaling og udgiftsstandard i frie grundskoler målt i forhold til folkeskolestandard ud fra observerede værdier af forældrebetaling og udgiftsstandard 1982-87.

Standard i forhold til folkeskolen	94%	92%	90%
Forældrebetalingssandel	tilskudsandel (procent)		
18%	77	75	74
19%	76	75	73
20%	75	74	72
21%	74	73	71

Oversigten viser, at tilskudsandelen i forhold til folkeskolens udgifter pr. elev skal ligge i intervallet 71-77%, hvis man vil holde sig inden for et interval på 18-21%'s forældrebetaling og på 94-90% af folkeskolestandarden. Det svarer nogenlunde til det interval, som kunne udledes af tidligere analyser. Den laveste tilskudsandel på 71% svarer til situationen i 1985 og er et resultat af en forældrebetaling på 21% og en standardprocent på 90. Det højeste niveau på 76% svarer til situationen i 1983 og er et resultat af en forældrebetaling på 19% og en standardprocent på 94. Det bør dog bemærkes, at 1983 var et år med absolut reduktion i udgiften pr. elev i folkeskolen. En forældrebetaling på 18% og en standardprocent på 94 ville give en tilskudsandel på 77%.

Det er ikke muligt direkte at opgøre, hvad niveauforskellen på ca. 8% mellem folkeskolens og de frie grundskolers driftsudgifter pr. elev skyldes.

Når de frie grundskoler kan være billigere - uden at forældrene finder standarden dårligere end folkeskolens - skyldes det nok primært, at lærerressourcerne anvendes forskelligt i folkeskolen og de frie grundskoler, hvilket både kan skyldes forskelle i elevklientel og strukturelle forskelle.

De frie grundskoler bruger både relativt og absolut flere lærerløntimer til normalundervisning end folkeskolen, jf. tabel 6. Til gengæld er specialundervisningsforbruget pr. elev kun halvdelen af folkeskolens, og tilsvarende gælder forbruget af reduktionstimer pr. elev til særlige funktioner. Samlet er frie grundskolers løntimeforbrug 94% af folkeskolens i dag. Om disse forskelle i lærerforbrug henvises i øvrigt til bilag 3.

Tabel 6. Fordeling af lærerløntimeforbrug (L.L.T.)/ folkeskolen og frie grundskoler 1989/90.

Lærerløntimeforbrug pr. elev	Folke- skolen		Frie grund- skoler		Frie Grundskoler i procent af fol- keskolen.
	abs	pct	abs	pct	
1. Normalundervisning	1.53	65	1.69	76	110
2. Specialundervisning	0.28	12	0.14	6	50
3. Funktionsreduktioner	0.21	9	0.11	5	52
Specialunderv.reduktion	0.03	1	0.01	-	33
Øvrige reduktioner og særlige timer	0.32	14	0.27	12	84
I alt	2.37	100	2.22	100	94
2 plus 3		21		11	51

Det bør endvidere fremhæves, at mens folkeskolen i 1988 havde særlige udgifter på ca. 275 mill. kr. til undervisning af fremmedsprogede børn, er udgiften i de frie grundskoler opgjort til ca. 4 mill. kr. i 1990. Det svarer regnet på de samlede elevtal til 1,8% af udgifterne i folkeskolen og 0,3% af tilskuddet til de frie grundskoler.

Lærerforbrugsforskelle alene kan imidlertid ikke forklare udgiftsniveauforskellene. Analyser viser, at der er ret stor forskel på lønudgifternes vægt inden for de to skoleformer. I folkeskolen udgjorde lønudgifterne i perioden 1982 til 1987 mellem 78 og 84% af de samlede udgifter - højest i 1987, og der har været gennemført besparelser i folkeskolen i øvrige udgifter i 80-erne. De frie grundskolers lønudgifter som andel af folkeskolens når kun op på mellem 78 og 84% i perioden 1982-87 - højest i 1987. Lønudgiftsforskellene er altså større end den samlede udgiftsforskel mellem de to skoleformer. Til gengæld brugte de frie grundskoler meget mere pr. elev end folkeskolen til

øvrige udgifter i perioden 1982-87 - 20% mere i 1982 og med en kraftigt stigende forskel i de efterfølgende år.

Under alle omstændigheder er det et vigtigt moment i bedømmelsen af de frie grundskolers vilkår sammenlignet med folkeskolens, at lærerforbruget til normalundervisning pr. elev fortsat ligger på et højere niveau end folkeskolens, og at de frie grundskoler frem til 1988 havde væsentlig bedre "standard" i udgifter ud over løn end folkeskolen. Der findes desværre ikke aktuelle regnskabsanalyser, men der er grundlag for at antage, at de frie grundskolers udgifts-"standard" til normalundervisningen stadig er i overkanten af folkeskolens.

2.4. SAMMENFATNING OM TILSKUDSFASTSÆTTELSEN OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

I afsnit 2.2. og 2.3. er gennemgået forskellige indfaldsvinkler i forbindelse med bedømmelsen af, hvorledes tilskudsandelen for de frie grundskoler i forhold til folkeskolens udgiftsniveau og dermed taksten pr. elev i de kommende år kan fastlægges.

I sidste ende er det en politisk afgørelse at fastlægge tilskudsandelen i udgangssituationen, aktuelt andelen i forhold til folkeskolens udgift pr. elev i 1989 (regnskabs-tal) med virkning for takstfastsættelsen for 1992 og videre frem. Det bør imidlertid understreges, at selv om tilskudsandelen fastlægges, således at man tilsigter et stabilt niveau over en periode i forholdet mellem folkeskolens udgifter pr. elev og tilskuddet pr. elev, bør man løbende kunne følge udgiftsudvikling og ressourceforbrug i såvel folkeskolen som de frie grundskoler med henblik på vurderinger af, om der sker ændringer, der kan føre til revurdering af tilskudsandelen.

Den politiske beslutning kan baseres på følgende hovedkonklusioner fra analyseafsnittene:

Tilskudstaksten for de frie grundskoler i forhold til folkeskolens udgift pr. elev ligger i dag væsentlig under niveauet før tilskudsreformen.

Det skyldes dels den fortsatte stigning i udgiften pr. elev i folkeskolen fra 1985 og frem, dels de besparelser, som blev gennemført ved reducerede tilskudstakster for de frie grundskoler i 1989 og 1990, efter kraftige stigninger i tilskuddet pr. elev i 1987 og 1988.

Tilskuddet pr. elev ved de frie grundskoler svarer i dag til niveauet i begyndelsen/midten af 80-erne, og forskellen mellem folkeskoleudgifts- og tilskudsudvikling kan opgøres til 13%, hvis man tager udgangspunkt i 1982, og ca. 9%, hvis man tager udgangspunkt i 1985.

Hvis man tager udgangspunkt i, at den fremtidige tilskudsandel skal svare til tilskudsandelen i begyndelsen af 80-erne, kan andelen fastlægges i intervallet 72-76%, idet dog 76% må betragtes som et maksimalpunkt, der har været påvirket af særlige forhold. Det reelle interval er 72-74%.

Når man fastlægger tilskudsandelen i forhold til regnskabstal for folkeskolen, må der tages hensyn til, at folkeskoleudgiften pr. elev stadig stiger fra år til år bedømt ud fra budgettal. Det betyder, at tilskudstaksten foreløbig vil stige til og med 1994 ved en sammenknytning med folkeskoleudgiften.

En tilskudsandel på 69,7% i udgangssituationen vil betyde, at reguleringsomlægningen i 1992 bliver udgiftsneutral. Højere tilskudsandel vil give merudgifter.

Ved fortsat stigende udgifter pr. elev i folkeskolen vil det aktuelle finansårs tilskudsandel altid være

mindre end den andel, der lægges til grund for takstfastsættelsen baseret på regnskabstal - omvendt ved stabiliseret eller faldende udgift pr. elev i folkeskolen.

Tilskudsandelen er dels bestemt af den tilsigtede forældrebetalingssandel/ dels af udgiften pr. elev i de frie grundskoler sammenlignet med udgiftsniveauet i folkeskolen. Før tilskudsreformen har forældrebetalingssandelen svinget omkring 20% og udgiftssandelen omkring 92% svarende til en tilskudsandel på omkring 73%. Man har dog haft forældrebetalingssandele på 21% og udgiftssandele på 90% svarende til en tilskudsandel på 71%.

Forskellen i udgiftsniveau pr. elev mellem folkeskole og frie grundskoler kan ikke fuldt og helt forklares ud fra det foreliggende materiale. Frie grundskoler har stadig mulighed for at fastholde et højere lærerløn timerforbrug pr. elev til normalundervisning end folkeskolen og der er heller ikke grundlag for at antage, at øvrige udgifter pr. elev ligger på et lavere niveau end folkeskolens. De frie grundskolers løn timerforbrug pr. elev til specialundervisning og funktionsreduktionstimer er på ca. halvdelen af folkeskolens.

Det er ud fra disse forskellige indikationer, at den politiske beslutning om tilskudsandelen og hermed tilskudstaksten pr. elev for de frie grundskoler må træffes. Nedenfor i tabel 7 er vist de økonomiske konsekvenser ved alternative fastsættelser af tilskudsandelen i forhold til regnskabstal for folkeskolens udgift pr. elev.

Det forudsættes, at udgifterne pr. elev i folkeskolen i 1990 og 1991 vil svare til budgettallene.

Ved beregning af tilskudsrammen i 1995 er der regnet med to alternativer - et hvor folkeskoleudgiften pr. elev i 1992

forbliver konstant i forhold til budgettallet for 1991, og et hvor udgiften stiger med ca. 2%.

Når tabellen læses vandret, fås et indtryk af, hvordan tilskudsrammen vil udvikle sig som følge af sammenknytningen med folkeskoleudgiften. Ved bedømmelsen af denne udvikling må der tages hensyn til, at der også, hvis den nuværende reguleringsbestemmelse skal anvendes, kan forventes udgiftsstigning - nok på samme niveau. Reguleringen i forhold til folkeskolen vil betyde, at der opnås en mere sikker bedømmelse af den fremtidige udvikling i tilskudsrammen.

Når tabellen læses lodret, fås et indtryk af merudgifterne ved tilskudsandele, der er højere end 69,7%. Merudgiften ved en tilskudsandel på 75% i forhold til 69,7% udgør 98 mill. kr. i 1992 og 101-103 mill. kr. i 1995 under forudsætning af konstante elevtal.

Tabel 7. Rammetilskud pr. elev og samlet rammetilskud ved alternative udviklinger i folkeskolen, efterår 1990 elevtal, 1991-priser. (Inkl. vikar, specialundervisning og fremmedsprogede elever)

Tilskudsandel af regnskabs- tal	Pr. elev1992 T.kr.	1992	1993	1994	1995	
		Mill.kr.	Mill.kr.	Mill.kr.	R=103,0	R=105,0
69,7%	21.103	1.285	1.308	1.323	1.323	1.349
70%	21.195	1.290	1.314	1.329	1.329	1.355
71%	21.497	1.309	1.332	1.348	1.348	1.374
72%	21.800	1.327	1.351	1.367	1.367	1.394
73%	22.103	1.346	1.370	1.386	1.386	1.413
74%	22.406	1.364	1.389	1.405	1.405	1.432
75%	22.709	1.383	1.408	1.424	1.424	1.452

Elevtal pr. 1. september 1990 konstant: 60.885.

Elevtaksterne i tabel 7 er incl. tilskud til vikarkassen (533 kr. pr. elev), specialundervisning (302 kr.) og fremmedsprogede elever (66 kr.) i alt 901 kr. pr. elev i 1991. Disse tilskud fordeles sidenhen særskilt og taksten, der fordeles ud fra fordelingsmodellen, jfr. afsnit 3, er således reduceret med 901 kr. pr. elev.

I tabel 8 er udgiftsudviklingen i tabel 7 omregnet til index for udgiftsudviklingen, idet det samlede beregnede ram-

metilskud i 1992 ved en tilskudsandel på 69,7%, dvs. den udgiftsneutrale tilskudsramme, er sat lig 100.

Tabel 8. Tabel 7 omregnet til index for udvikling i det samlede rammetilskud beregnet udgiftsneutralt, rammetilskud 1992 (tilskudsandel 69,7%) = 100.

Index	1992	1993	1994	1995
Tilskudsandel af regnskabstal 69,7%	100	102	103	103
70%	100	102	103	103
71%	102	104	105	105
72%	103	105	106	106
73%	105	107	108	108
74%	106	108	109	109
75%	108	110	111	111

Det fremgår af tabellen, at sammenknytningen med folkeskoleudgiften giver en udgiftsstigning i intervallet 3-5% fra 1992 til 1995 under ét, samt at der i hvert af årene er en udgiftsniveauforskel på 8% ved at vælge en tilskudsandel på 75% i stedet for 69,7%. Hævning af tilskudsandelen med ét procentpoint vil typisk give en udgiftsstigning på 1,4-1,6% eller 18 - 20 mill. kr.

Frie Grundskolers Fællesråd finder, at en tilskudsandel på 72,7% svarende til en finanslovstakst på 21.105 kr. (1991 PL-niveau) ekskl. tilskud til vikar, specialundervisning og fremmedsprogede i 1992 indfrier behovet for regulering af tilskudsniveauet set i forhold til udviklingen i folkeskolens udgiftsniveau, det såkaldte efterslæb.

Taksten ved en tilskudsandel på 72,7% er incl. tilskud til vikar, specialundervisning og fremmedsprogede 22.006, svarende til en samlet merudgift på 55 mill.kr. i forhold til den udgiftsneutrale tilskudsandel.

I bilag 2 er nærmere redegjort for beregning af den "rene" takst på 21.105 og i afsnit 3 er vist fordelingen ud fra alternative tilskudsandele.

Fællesrådet mener imidlertid samtidig, at den optimale regulering af de frie grundskolers tilskud ville indebærer,

at tilskudsandelen skal ligge på 75% af folkeskolens udgifter, altså i det øverste af niveauet i 1980'erne, før besparelserne i 1989.

3. FORDELING AF TILSKUDSRAMMEN

3.1. OPDELING I RAMMETILSKUD OG SÆRTILSKUD

Den samlede tilskudsramme, som fastlægges ud fra antallet af elever i de frie grundskoler et givet finansår og en takst pr. elev fastlagt på finansloven, skal fordeles mellem de frie grundskoler ud fra objektive kriterier, dvs. kriterier som ikke påvirkes af den enkelte skoles udgifts- og indtægtsdispositioner.

Det enkleste system ville være at fordele rammetilskuddet ud fra antallet af elever på de enkelte skoler og finanslovstaksten. Hermed ville der være tale om et rent taxametersystem, hvor alle skoler fik lige meget i tilskud pr. elev, og herefter selv måtte disponere udgifter, forældrebetaling samt undervisningstilrettelæggelsen, således at udgifterne svarer til tilskud og øvrige indtægter.

Frie Grundskolers Fællesråd ønsker imidlertid at bevare et fordelingssystem, hvor der tages hensyn til skolernes forskellige udgiftsbehov ved fordelingen af rammetilskuddet mellem skoler.

Dette kan gøres på to måder - enten ved at udtage beløb af det samlede rammetilskud til særskilt fordeling, eller ved at indbygge særlige hensyn til forskellige udgiftsbehov i fordelingsmodellen.

Der må under alle omstændigheder lægges vægt på, at fordelingen af tilskud er en enkel administrativ proces for Undervisningsministeriet baseret på let kontrollerbare fordelingskriterier, og på at den enkelte skole ved finansårets begyndelse og i løbet af finansåret kan forudbedømme sine tilskud.

Under det nuværende tilskudssystem fordeles der tilskud ud

fra særligt opgjorte udgiftsbehov til

vikardækning
specialundervisning
kostskolevirksomhed
ekstraundervisning i dansk af fremmedsprogede
elever
tyske mindretalsskoler
fripladsordning
befordringsordning.

Vikardækning finansieres gennem en særlig tilskudsbevilling administreret af Fællesrådet. Undervisning af svært handicappede børn finansieres uden for den samlede tilskudsramme og gennem særskilt bidragsopkrævning fra amterne. Specialundervisning i øvrigt finansieres inden for tilskudsrammen, men således at normaltilskuddene skal dække specialundervisningstimer til op til 5% af en skoles normerede skematimetaltal for 1.-10. klasse. En skole kan herudover få godkendt løntimer til specialundervisning, der medregnes ved opgørelsen af skolens løntimebehov. Ekstratimer til tyske mindretalsskoler godkendes særskilt. Særlige tilskud til fremmedsprogede og kostskoler beregnes efter særlige regler.

Fripladsordningen og befordringsordningen administreres særskilt af Fællesrådet for De Frie Grundskoler.

Udvalget foreslår, at disse udgiftsbehov fortsat finansieres særskilt, men at det konsekvent sker uden om den generelle fordelingsmodel, således at den almindelige tilskudsfordeling alene baseres på personnummerbaserede elevoplysninger og særlige læreroplysninger, jf. pkt. 3.2. nedenfor.

For vikarkassen foreslås ingen principielle ændringer, bortset fra at tilskudsbevillingen hertil - i 1991 38,1 mill. kr. - for fremtiden afsættes som en fastlagt andel af tilskudsrammen. For fripladsordningen og befordringsordningen foreslås ingen ændringer, og den konkrete administration af de 3 ordninger varetages fortsat af Fællesrådet.

Til udgifter til specialundervisning ud over 5%’s rammen foreslås afsat en særlig andel af tilskudsrammen som en særlig tilskudsramme til specialundervisning. Inden for tilskudsrammen i 1991 skønnes 18,4 mill. kr. disponeret til formålet svarende til 1,5% af den samlede tilskudsramme. Forslag om fordeling af denne tilskudsramme til specialundervisning er omtalt under afsnit 4.

Tilskud til særlige udgiftsbehov i forbindelse med fremmedsprogede børn, kostskoler og tyske mindretalsskoler forudsættes finansieret ved særlige tilskudsbevillinger på finansloven, jf. afsnit 4, selv om disse tilskud hidtil har været finansieret inden for den samlede tilskudsramme. Tilskuddene hertil - for 1991 opgjort til henholdsvis 4 mill. kr., 16,5 mill. kr. og 5,7 mill. kr. - er fraregnet ved rammetilskudsberegningerne i afsnit 2. Der henvises i øvrigt til forslag i afsnit 4 om de enkelte særtilskud.

Alle særtilskud vil dække særlige udgiftsbehov, og det forudsættes derfor, at skoler, der modtager særtilskud, får tilskud inden for den generelle tilskudsramme på lige fod med øvrige skoler.

Den samlede tilskudsramme fratrukket ca. 38 mill. kr. til vikarkassen og ca. 18,5 mill. kr. til en specialundervisningsbevilling skal altså fordeles mellem skolerne ud fra kriterier, der er fælles for alle skoler.

3.2. FORDELINGSMODEL

Udvalget foreslår omlægninger i fordelingssystemet, der vedrører følgende forhold:

- ændringer i fordelingskriterierne
- ændringer i fordelingsoplysninger
- ændringer i fordelingsprocedure.

Grundlaget for fordelingskriterierne behandles under pkt. 3.2.1. og 3.2.2 og under pkt. 3.2.3. opstilles en ny forde-

lingsmodel. De afledte krav til fordelingsoplysninger behandles under pkt. 3.3., og der foreslås en ny fordelingsprocedure. Under pkt. 3.4. stilles forslag om en overgangssordning for skoler, hvor tilskuddet pr. elev reduceres som følge af omlægninger.

3.2.1. FORDELINGSKRITERIER

Det grundlæggende kriterium for fordeling af tilskudsrammen skal være antallet af elever, og den enkelte skoles tilskud skal bestemmes ud fra antallet af elever og en tilskudstakst. Ved fastsættelsen af den enkelte skoles tilskudstakst kan der imidlertid tages udgangspunkt i, at skoletaksterne bør afspejle forskelligheder i skolernes tilskudsbehov.

Grundlæggende gælder finanslovstaksten, men denne kan differentieres gennem anvendelse af supplerende fordelingskriterier. Udvalget er enige om, at følgende kriterier, der også har betydning for fordelingen i dag, fortsat bør anvendes ved differentiering af taksten og dermed ved fordelingen

skolernes størrelse
skolernes elevfordeling på klassetrin
lærernes fordeling på løntrin (anciennitet) og
stedtillæg i det område, hvor skolen er beliggende.

For alle tre kriterier foreslås imidlertid en væsentlig forenkling i forhold til den gældende fordelingsmodel.

Der er således enighed om,

at skolernes størrelse indgår ved fordelingen ud fra et samlet elevtal - ikke som hidtil ved elevtallene på de enkelte klassetrin

at forskelle i udgiftsbehov på forskellige klasse-
trin indgår ved fordelingen ud fra en simpel al-
dersopdeling af eleverne, således at skolernes takst
differentieres efter, hvor stor en andel af eleverne
der på opgørelsestidspunktet er fyldt 12 år. Reelt
betyder denne differentiering, at der gælder to
takster - en for elever under 12 år, nogenlunde
svarende til 1.-6. klassetrin + børnehaveklasse, og
en for elever der er 12 år og derover, nogenlunde
svarende til 7.-10. klassetrin

at lærernes forskellige lønanciennitet og stedtillæg
indgår ud fra et simpelt gennemsnit af de ansatte
læreres indplacering på skalaløntrin på
opgørelsestidspunktet.

Takstdifferentieringen ud fra elevernes aldersfordeling
betragtes som en differentiering, der kan fastlægges objek-
tivt. Ud fra Undervisningsministeriets vejledende skemati-
meforbrug for folkeskolen, der er opstillet for de enkelte
klassetrin, kan beregnes et gennemsnitligt forhold mellem
det antal lærerundervisningstimer, der anbefales afsat pr.
elev for 1.-6. klassetrin med et tillæg for børnehaveklas-
sen, og et gennemsnit for det antal timer, der anbefales
afsat på 7.-10. klassetrin. Anvendes en vægtet gennemsnits-
beregning ud fra den samlede elevbestandsfordeling på klas-
setrin, bliver forholdet således, at taksten til de store
børn bliver 1,47 gange taksten til de mindre børn. Denne
faktor foreslås anvendt til takstdifferentiering mellem de
frie grundskoler.

Tilsvarende gælder, at anciennitets- og stedtillægssdiffe-
rentieringen kan fastlægges ud fra et objektivet grundlag.

Tilbage bliver, at takstdifferentieringen ud fra skole-
størrelse må fastlægges ved en politisk stillingtagen til,
hvor meget små skoler skal have mere end store skoler i
tilskud pr. elev.

3.2.2. SKOLESTØRRELSENS BETYDNING FOR TILSKUDSFORDELINGEN

I tabel 9 nedenfor er vist fordelingen af tilskud og elever efter skolestørrelse. Tilskuddene er korrigeret for de tilskudsandele (vikarkasse, specialundervisning, kost og særlige tilskud til tyske mindretalsskoler), jf. pkt. 3.I., der ikke skal fordeles gennem fordelingsmodellen. Tabellen svarer til den første tilskudsfordeling for 1991. Der vises absolutte og relative tal samt index for tilskuddet pr. elev inden for de enkelte skolestørrelsesintervaller. Der er dels vist index for fordelingen, hvis alle elever vægter lige meget, dels index, hvor store elever indgår med vægten 1,5¹⁾, jf. ovenfor om folkeskolens vejledende norm.

Tabel 9. Samlet tilskud, ekskl. særtilskud, og elevantal fordelt på skolestørrelse absolut og relativt samt udgift pr. elev uvægtet absolut samt index for udgiften pr. vægtet elev. Elevtal 1/9 1990, fordeling for 1991.

Skole- stør- relse	Samlet tilskud		Antal elever		Tilskud pr. elev	Index skolest.	Vægtet index	Gns=	
	mio.kr.	pct.	abs.	pct.	kr.	351- =100	351- =100	100	
Under 100	243,7	20	9.439	16	25.815	148	161	130	137
101-200	366,6	30	18.179	30	20.166	116	120	101	103
201-350	268,8	22	14.209	23	18.920	109	109	95	93
351-	331,8	28	19.058	31	17.409	100	100	88	85
	1.210,8	100	60.885	100	19.888				

Tabellen er ikke korrigeret for gennemsnitlige lønforskelle mellem skoler i de enkelte intervaller. Da de store skoler i øjeblikket har de højeste gennemsnitslønninger, ville en sådan korrektion yderligere øge forskellene i udgifter pr. elev målt ud fra skolestørrelse alene. Det fremgår i øvrigt af tabellen, at de samlede tilskud deles nogenlunde lige over mellem skoler over og under 200 elever. Det er skoler med under 100 elever, der får meget højere tilskud pr. elev end de øvrige grupper. Også inden for de enkelte størrelsesgrupper vil der være stor spredning i tilskuddet pr. elev, der for en enkelt skole når op på ca. 34.000 kr. pr. elev, ekskl. særtilskud til f.eks. specialundervisning. For 1991 er sat en bundgrænse på 17.000 kr. pr. elev.

Samlet betyder skolestørrelsesafhængigheden, at gennemsnitstilskuddet for skoler med under 100 elever er knap 50% større end gennemsnittet for skoler over 350 elever. Hvis man tager hensyn til, at store skoler har relativt færre elever på de høje klassetrin, bliver skolestørrelsesafhængigheden i tilskudsfordelingen mere markant - med ca. 60%'s mertilskud til de små skoler i forhold til de store. Allerede i gruppen af skoler med mellem 100 og 200 elever er størrelsesfordelen kraftigt reduceret - til ca. 20% i forhold til de store skoler. Ser man alene på de rene elevtal, svarer disse skolers elevandel til tilskudsandelen, men da de har relativt færre elever på høje klas-

setrin, har de en lille fordel af omfordelingen fra store skoler til mindre skoler. Gruppen finansierer dog næsten sig selv bedømt ud fra gennemsnitstaksten. Ved en størrelse på omkring 200 elever når en skoles takst ned under gennemsnittet. Gruppen af skoler i intervallet 201 - 350 elever får nogenlunde tilskud svarende til sin elevandel, dvs. de "finansierer sig selv", men deres elevfordeling betyder, at gruppen som helhed er under gennemsnitstaksten. Forenklet beskrevet sker der samlet en egentlig omfordeling fra skoler med over 350 elever til skoler med under 100 elever.

Ved stillingtagen til den fremtidige takstdifferentiering er det afgørende politiske spørgsmål, i hvilket omfang der skal tages hensyn til, at en skoles udgifter ikke i fuldt omfang kan tilpasses det faktiske elevtal, men at der er nogle fællesudgifter ved driften af en skole, som må fordeles på eleverne, og som derfor bevirker, at udgiften pr. elev bliver større ved små skoler end ved store skoler. Samme forhold kan bevirke, at udgiften pr. elev stiger ved faldende elevtal og falder ved stigende elevtal.

Der findes ikke objektive kriterier for, hvor store forskelle i udgiften pr. elev der kan accepteres mellem små og store skoler. Det er i sidste ende et politisk spørgsmål at afgøre, hvor store tilpasningskrav der skal stilles til små skoler og til skoler med faldende elevtal.

Således som den samlede tilskudsramme foreslås fastlagt, vil højere takster til små skoler skulle finansieres ved modsvarende lavere takster til store skoler.

Ved stillingtagen til spørgsmål om takstfordelingen ved de frie grundskoler vil følgende spørgsmål derfor være afgørende:

hvilken tilskudsandel fastlægges der i forhold til folkeskolens udgift pr. elev som gennemsnit for de frie grundskoler, og

hvor lavt tilskudsniveau kan man med en given tilskudsandel lægge for de store, frie grundskoler, hvis de stadig skal have vilkår, der er sammenlignelige med folkeskolens?

Hvor stor omfordeling, der kræves af de store skoler, vil imidlertid også afhænge af, hvor mange små skoler der skal finansieres.

Undervisningsministeriets repræsentanter er derfor af den opfattelse, at der ved en stillingtagen til omfordelings-spørgsmålet også må indgå en direkte vurdering af de små skolars forhold, herunder

hvor højt tilskud pr. elev kan man tillade ved de små skoler, hvis man vil undgå,

at folkeskolens strukturomlægninger bliver den primære årsag til oprettelse af nye, frie grundskoler, herunder at der "spekuleres" i at nedlægge små folkeskoler med sigte på oprettelse af små frie grundskoler,

at der "spekuleres" i lav forældrebetaling ved mindre skoler,

at der "spekuleres" i gunstige undervisningsforhold (små klasser mv.) ved mindre skoler, herunder i delinger af større frie grundskoler,

at skolenedlæggelser ved faldende elevtal reelt hindres.

Disse hensyn må naturligvis afbalanceres over for hensynet til at bevare en mangfoldighed af frie grundskoler.

Den ønskede afbalancerede udvikling i forhold til folkeskolen må ses på baggrund af de strukturomlægninger, der er karakteristisk for folkeskolen i dag, hvor udviklingen

klart går i retning af at nedlægge eller sammenlægge små og mindre skoler for at sikre gode undervisningsforhold ved de skoler, der skal overleve.

Det må på denne baggrund forventes, at konkurrencevilkårene for de større og store frie grundskoler bliver vanskeligere. I samme retning trækker de begrænsede muligheder for tilskud til de frie grundskolers kapitaludgifter (renter til bygningslån, husleje).

Udvalgets forskellige analyser peger alle i retning af, at udviklingen i 80-erne har været til særlig ugunst for de mellemstore og store frie grundskoler.

Hvis de frie grundskoler generelt kan ligge med et udgiftsniveau på ca. 92% af folkeskolens, og store frie grundskoler (over 350 i størrelse) skal klare sig med 85-90% af gennemsnitstilskuddet, betyder det reelt, at deres gennemsnitsudgift pr. elev skal ligge på under 80% af folkeskolens standard, således at tilskuddet pr. elev kommer ned på ca. 60% af folkeskolens gennemsnitsudgift. Disse forhold kan naturligvis udlignes ved, at forældrebetalingen ved de store skoler sættes højere end ved de små skoler, altså højere end de 20%.

Afgørende for, om de store frie grundskoler kan klare sig, er i øvrigt, om folkeskolens store skoler ligger under folkeskolens gennemsnit. Analyser viser, at gennemsnittet for skoler med over 200 elever i folkeskolen målt i lærerforbrug pr. elev ligger meget tæt på folkeskolens gennemsnit. Det gælder, hvad enten man måler på løntimer eller skematimer, og også hvis man måler vægtede elevtal. Folkeskolens små skoler har selvfølgelig højere lærerforbrug pr. elev end de store skoler, men forskellene er væsentligt mindre end for de frie grundskoler, og de små skoler "vejer" meget mindre elevtalsmæssigt i folkeskolen end blandt de frie grundskoler. Dette skyldes bl.a. de to skoleformers grundlæggende forskellige udgangspunkter. Målt på vægtede elevtal er merforbruget i lærerskematimer pr. elev for folkeskolens små skoler (under 100 elever) ca. 27% og for de

frie grundskolers små skoler ca. 47% i forhold til de store skoler. Samtidig har de små skoler 3-4% af elevtallet i folkeskolen mod ca. 14% ved de frie grundskoler, jfr. tabel 10.

Tabel 10. Sammenligning af lærerforbrug pr. elev (skematimer) opdelt på skolestørrelse, folkeskolen og frie grundskoler 1989/90, uvægtede og vægtede elevtal¹⁾

	Elevtal	Elev- andel pct.	Lærer- skema- timer pr.elev	Index lærerskema- timer pr. elev (gennemsnit = 100) uvægtet	vægtet
Folkeskolen	554.092	100	1,84	100	100
- 99	18.713	3,4	2,09	113,6	127,1
100 - 199	54.476	9,8	1,77	96,2	104,6
200 -	480.903	86,8	1,85	100,5	99,2
Frie grund- skoler	62.217	100	1,84	100	100
- 99	8.607	13,8	2,56	139,1	146,6
100 - 199	16.009	25,7	1,94	105,4	107,6
200 -	37.601	60,4	1,60	87,0	85,2

¹⁾ Elever i børnehaveklasse - 6. klasse tæller med vægten 1.
Elever i 7. klasse - 10. klasse tæller med vægten 1,5

Der er enighed i udvalget om, at der må tilstræbes en mere lige tilskudsfordeling blandt de frie grundskoler.

3.2.3. FORSLAG TIL NY FORDELINGSMODEL

Udvalget har analyseret en række forskellige fordelingsmodeller, der bygger på de fordelingskriterier, der er beskrevet under pkt. 3.2.1. og 3.2.2.

Ved valg af fordelingsmodel har udvalget lagt vægt på, at der i forbindelse med fastlæggelsen af tilskudstaksten pr. elev på finansloven kan tages direkte stilling til omfordelingen mellem store og små skoler på en enkel måde. Ligesom finanslovstaksten bør fastlægges stabilt i forhold til folkeskolens udgiftsniveau, bør omfordelingen mellem små og store frie grundskoler fastlægges stabilt, således at omfordelingen ligger fast, med mindre der i forbindelse med vedtagelsen af finansloven fastlægges en ændret omfordeling.

Udvalget foreslår, at den finanslovmæssige beslutning om omfordelingen mellem frie grundskoler baseres på fastlæggelse af forholdet mellem den takst, der ydes til skoler med 50 elever, og den takst, der ydes til skoler med 400 elever.

Ved anvendelse af den matematiske fordelingsmodel, som udvalget er nået frem til, og som er nærmere beskrevet i bilag 4, kan der herefter ud fra finanslovstaksten og den fastlagte omfordelingsfaktor fastlægges en tilskudstakst for hver enkelt skole, der er bestemt ud fra

skolens størrelse
skolens elevfordeling på alderstrin
(under/over 12 år)
skolens anciennitetsfordeling og stedtillæg.

Selve fordelingsmodellen ud fra skolestørrelse er fastlagt således, at der bliver tale om et kontinuert aftagende tilskud pr. elev med stigende skolestørrelse. Hvor kraftigt tilskuddet falder afhænger af den valgte omfordelingsgrad.

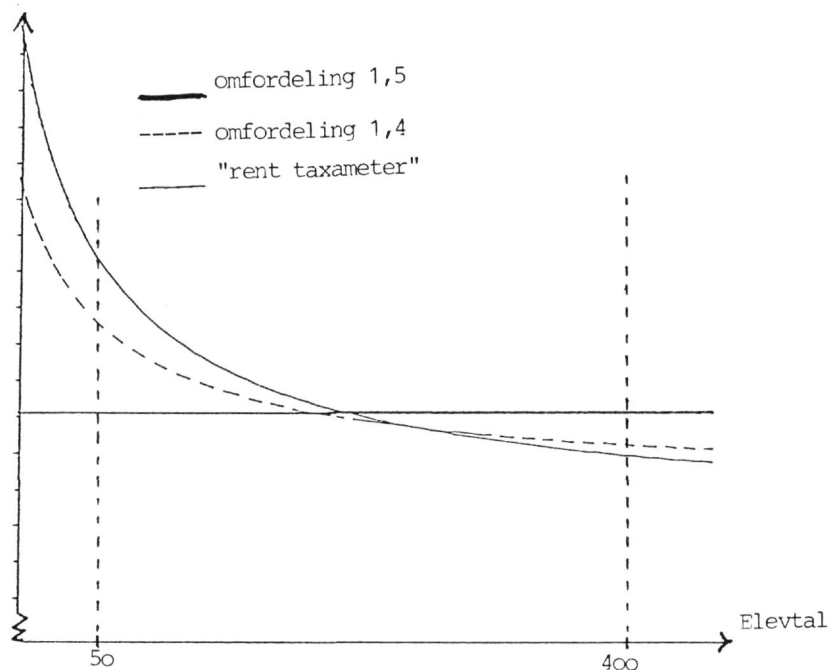
Den valgte funktion betyder samtidig, at en skole altid vil få stigende samlet tilskud, hvis elevtallet stiger, og faldende tilskud, hvis elevtallet falder.

Modellen er illustreret i figur 1, der viser sammenhængen mellem skolestørrelse (x-aksen) og tilskud pr. elev (y-aksen). I figuren er indtegnet en vandret linie, der angiver finanslovstaksten. Som omfordelingsfaktor er fastsat 1,5, dvs. at en skole med 50 elever får 50% mere i takst (før regulering for skolens elevfordeling og anciennitet + stedtillæg) end skolen med 400 elever. Ud fra den givne finanslovstakst er fordelingskurven hermed lagt fast som den fuldt optrukne fordelingskurve. Hvis finanslovstaksten ændres, ændres tilskuddet pr. elev med samme procentsats for alle skolestørrelser, dvs. omfordelingsfaktoren ligger fast på 1,5.

Hvis man ændrer omfordelingsfaktoren, "drejes" kurven først om taksten for en skole med 50 elever. Hvis den f.eks. nedsættes til 1,4, betyder det, at man får en mindre omfordelingsgrad og dermed en fladere fordelingskurve. Med en givne finanslovstakst og den kendte fordeling af elever på skolestørrelse er man hermed nødt til at forskyde den nye kurve nedad - ellers mangler der penge. Man får derfor en ny fordelingskurve (i figuren indtegnet stiplet), der svarer til omfordelingsfaktoren på 1,4 og den givne finanslovstakst.

Figur 1

Tilskud pr. elev

Udvalget forudsætter, at omfordelingsfaktoren holdes konstant fra år til år, når den er fastlagt i forbindelse med indførelse af et nyt fordelingsystem. Det betyder, at de årlige reguleringer af finanslovstaksten og forskydninger i skolestørrelser blot betyder (mindre) forskydninger af fordelingskurven.

Men i princippet bør der kunne træffes en ny politisk beslutning om en ændret omfordeling, hvis der viser sig utilsigtede virkninger af omfordelingen for skoler af forskellig størrelse. Udvalget foreslår derfor, at fordelingsfaktoren fastlægges på de årlige finanslove sammen med tilskudstaksten.

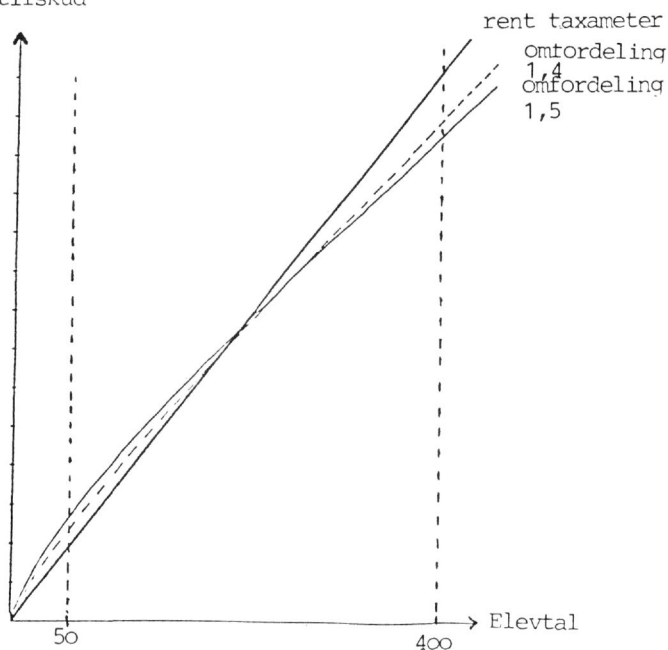
Det bør bemærkes, at fordelingsmodellen forudsætter voksende tilskud pr. elev helt ned til den mindst tænkelige skolestørrelse (1). Tilskuddet til skoler med under 50 elever er både bestemt af den samlede omfordelingsgrad og af fastlæggelsen af skolestørrelsen på 50 elever, som den størrelse, der skal repræsentere en mindre skole, når der tages stilling til omfordelingen. Hvis der var valgt en

større skole som målepunkt ville fordelingskurven alt andet lige blive fladere foroven, og "mertilskuddet" til de helt små skoler mindre. Omvendt hvis størrelsen blev fastsat under 50. Hvis de helt små skoler vokser i antal kan det være udtryk for, at deres mertilskud er for højt, og der kan derfor blive tale om at flytte målepunktet til en større skole. Det vil forudsætte en samtidig revurdering af omfordelingsgraden, og en sådan samlet forskydning i modellen bør derfor kun komme på tale, hvis der sker afgørende ændringer i skolefordelingen, specielt hvad angår antallet af skoler med under 50 elever.

I figur 2 nedenfor er vist, hvordan en skoles samlede tilskud udvikler sig med skolestørrelse ud fra de to fordelingskurver fra figur 1. I figuren er samtidig vist en ret linie, der svarer til, at skoler af alle størrelser får finanslovstaksten pr. elev, hvilket kan karakteriseres som et "rent" taxametersystem. Det fremgår af figuren, at fordelingskurven med den lave omfordelingsfaktor (1,4) ligger tættere på det rene taxametersystem end kurven med faktoren 1,5. Det fremgår også, at små skolars samlede tilskud stiger mere med stigende elevtal end store skolars tilskud (og omvendt falder mere med faldende elevtal).

Figur 2

Samlet tilskud

Fællesrådet for de frie grundskoler finder, at fordelingsfaktoren bør fastlægges på 1,45, uanset hvilken finanslovstakst, der fastlægges i udgangssituationen. Undervisningsministeriets repræsentanter finder, at denne omfordelingsfaktor repræsenterer en væsentlig omfordeling i forhold til den nuværende situation¹⁾. Men ministeriets repræsentanter finder samtidig, at det er en politisk afgørelse, om en omfordeling på dette niveau er tilstrækkelig til at sikre en stabil omfordelingsfaktor over en årrække. Det er som omtalt vigtigt, at omfordelingsfaktoren kan fastholdes over en periode, der mindst svarer til perioden for den overgangsordning, som udvalget foreslår for skoler, der får reduceret tilskud pr. elev som følge af den nye fordelingsmodel, jf. pkt. 3.4. Netop fordi der bliver tale om en gradvis nedtrapning fra den nuværende omfordeling til en ny, kan man sikre sig, at skoler, der mister tilskud, får mulighed for at tilpasse sig den nye omfordeling.

I tabel 11 er vist tilskudet pr. elev for skoler af forskellig størrelse under alternative forudsætninger om finanslovstakstens størrelse og omfordelingsfaktoren. Der er ikke foretaget korrektioner for skolernes elevfordeling og anciennitet samt stedtillæg ved beregningen.

Alternativerne for finanslovstilskuddet er fastlagt således, at det laveste alternativ svarer til en udgiftsneutral takst i 1992, jf. afsnit 2. Det højeste alternativ svarer til Fællesrådets forudsætninger om finanslovstilskuddets størrelse (svarende til en tilskudsandel på 73,7%), og herudover er medtaget et mellemalternativ svarende til 72%'s tilskudsandel.

¹⁾ Der er herved taget hensyn til, at såvel skolernes elevfordeling (over/under 13 år) som skolernes nuværende anciennitetsfordeling og stedtillæg vil betyde, at de faktiske tilskud pr. elev vil blive reguleret opad for de store skoler og nedad for de små.

herudover er medtaget et mellemalternativ svarende til 72%'s tilskudsandel.

Tabel 11. Rammetilskud pr. elev ved forskellige skolestørrelser og alternative finanslovstakster og omfordelingsfaktorer.

		Skolestørrelse							
		1	25	50	125	175	325	400	500+
		Kr.							
Rammetilskud	20.202								
Omfordeling	1,45	35,048	29,772	26,277	21,783	20,451	18,587	18,122	17,788
Omfordeling	1,30	30,562	26,805	24,392	21,290	20,371	19,084	18,763	18,188
Rammetilskud	20.650								
Omfordeling	1,45	35,825	30,433	26,860	22,266	20,905	19,000	18,524	17,673
Omfordeling	1,30	31,240	27,400	24,933	21,763	20,823	19,508	19,180	18,592
Rammetilskud	21.105								
Omfordeling	1,45	36,615	31,103	27,451	22,757	21,365	19,419	18,932	18,062
Omfordeling	1,30	31,929	28,003	25,483	22,242	21,281	19,937	19,602	19,001

I tabel 12 er resultaterne fra tabel 11 omregnet til index, hvor tilskuddet til en skole med 400 elever, en finanslovstakst på 20.900 kr. og en omfordelingsfaktor på 1,45 er sat lig med 100.

Tabel 12 Tabel 11's tal omregnet til index.

		Skolestørrelse							
		1	25	50	125	175	325	400	500+
		Indeks							
Rammetilskud	20.202								
Omfordeling	1,45	189	161	142	118	110	100	98	96
Omfordeling	1,30	165	145	132	115	110	103	101	98
Rammetilskud	20.650								
Omfordeling	1,45	193	164	145	120	113	103	100	95
Omfordeling	1,30	169	148	135	117	112	105	104	100
Rammetilskud	21.105								
Omfordeling	1,45	198	168	148	123	115	105	102	98
Omfordeling	1,30	172	151	138	120	115	108	106	103

Når den enkelte skoles tilskudstakst er fastlagt ud fra fordelingskurven for skolestørrelse, reguleres taksten for skolens elevfordeling sat i forhold til skolernes samlede elevfordeling og for skolens lønanciennitet og stedtillæg sat i forhold til skolernes gennemsnitlige lønanciennitet og stedtillæg. Begge reguleringer er altså tilnærmelsesvis udgiftsneutrale for skolerne under ét i forhold til finanslovstaksten.

I tabel 13 er vist resultaterne, for gennemsnitstilskuddet pr. elev for skoler i forskellige størrelsesintervaller. Tabellen er beregnet med de alternativer, som er anvendt i tabellerne 11 og 12.

Tabel 13. Gennemsnitligt tilskud pr. elev i intervaller for skolestørrelse efter den nye fordelingsmodel reguleret for skolernes elevfordeling, lønanciennitet og stedtillæg.

	Tilskud pr. elev			
	----- Skolestørrelse -----			
	1-99	100-199	200-349	350-
Rammetilskud = 20,202				
Omfordeling 1.45	22,909	20,764	19,869	18,597
Omfordeling 1.3	21,448	20,448	20,191	19,368
Rammetilskud = 20,650				
Omfordeling 1.45	23,417	21,225	20,309	19,009
Omfordeling 1.3	21,924	20,902	20,638	19,797
Rammetilskud = 21,105				
Omfordeling 1.45	23,933	21,692	20,757	19,428
Omfordeling 1.3	22,407	21,362	21,093	20,234

Det fremgår af tabellen, at med en udgiftsneutral finanslovstakst (20.202 kr.) og en omfordelingsfaktor på 1,45, får skoler med under 100 elever i gennemsnit 22.909 kr. i tilskud pr. elev i tilskud og skoler med over 350 elever 18.597 kr. Hvis omfordelingsgraden nedsættes til 1,3 reduceres gennemsnitstilskuddet til de små skoler til 21.448 kr., mens det øges til de store skoler til 19.368 kr.

En forøgelse af finanslovstaksten fører til proportional forøgelse af alle gennemsnitstaksterne, der f.eks. alle stiger med 4,5%, hvis finanslovstaksten øges fra 20.202 kr. til 21.105 kr.

Den gennemsnitlige omfordeling, der er vist i tabel 13 kan sammenlignes med de faktiske tal i tabel 9. Dette er gjort i tabel 14 nf. på index-basis, idet skoler med over 350 elever er sat lig 100.

Tabel 14. Sammenligning af gennemsnitlig omfordeling mellem skoler ved det nuværende fordelingssystem og ved nyt fordelingssystem med alternative omfordelingsfaktorer.

Indeks skoler over 350 = 100	----- Skolestørrelse -----			
	1-99	100-199	200-349	350+
Nuværende omfordeling	148	116	109	100
Omfordeling 1,45	123	112	107	100
Omfordeling 1,30	111	106	104	100

Det fremgår, at den gennemsnitlige omfordeling reduceres væsentligt med en omfordelingsfaktor på 1,45. Mens skoler med under 100 elever hidtil har haft et gennemsnitligt tilskud pr. elev på 1,48 gange gennemsnitstilskuddet for skoler med over 350 elever, reduceres mertilskuddet til 1,23 hvis omfordelingsfaktoren er 1,45. Hvis omfordelingsfaktoren yderligere nedsættes til 1,3, reduceres gennemsnitstilskuddet for de mindre skoler til 11% mere end de store skoler.

Den nye gennemsnitlige omfordeling skyldes altså ikke alene omfordelingsfaktoren. Også omfordelingen som følge af elevernes aldersfordeling og læreranciennitet og stedtillæg påvirker den samlede gennemsnitlige omfordeling på

skolestørrelse, idet store skoler i gennemsnit har flere elever på høje trin end små skoler. Tilsvarende har store skoler højere anciennitet og stedtillæg end de små skoler. I tabel 15 er vist, hvorledes de enkelte omfordelinger påvirker den samlede gennemsnitlige omfordeling på skolestørrelser i tabel 13, hvis omfordelingsfaktoren er 1,45.

Tabel 15. Effekten af de enkelte faktorer i den gennemsnitlige omfordeling mellem skolestørrelser

Tilskud pr. elev 20.202	----- Skolestørrelse -----			
	1-99	100-199	200-349	350+
	----- Kr. -----			
Omfordeling 1,45 uden korrektion	25,222	21,119	19,074	17,724
Korrektion for elevernes aldersfordeling	-1,172	-202	402	464
Korrektion for anciennitet og stedtillæg	-1,141	-153	393	409
I alt	22,909	20,764	19,869	18,597
	----- Pct. -----			
Omfordeling 1,45 uden korrektion	110.1	101.7	96.0	95.3
Korrektion for elevernes aldersfordeling	-5.1	-1.0	2.0	2.5
Korrektion for anciennitet og stedtillæg	-5.0	-0.7	2.0	2.2
I alt	100	100	100	100

Det fremgår, at mens den grundlæggende omfordeling efter skolestørrelse omfordeler til fordel for de små skoler, reducerer de to korrigerende omfordelinger med de i dag gældende elev- og anciennitetsfordelinger regnet på gennemsnit.

Omfordelingsfaktoren på $1/45$, der betyder, at en skole med 50 elever skal have et tilskud før korrektion på 1,45 gange tilskuddet til en skole med 400 elever, medfører isoleret betragtet at gennemsnitstilskuddet til skoler med under 100 elever, ligger 42% over gennemsnitstilskuddet til skoler med over 350 elever. Med de nuværende samlede fordelinger vil en omfordelingsfaktor på 1,45 samtidig betyde, at en skole med over 350 elever i gennemsnit vil modtage ca. 92% af finanslovstilskuddet pr. elev mod ca. 87,5% hidtil.

3.3. FORDELINGSMODELLENS DATAKRAV OG ANVENDELSE

Fordelingsmodellen er konstrueret således, at den alene baseres på et skoleregister med fast indkodede oplysninger, på en årlig indberetning af elevernes personnumre og af et revisorkontrolleret skema med angivelse af fastansatte læreres lønanciennitet med et beregnet gennemsnit. Lærere med under halv beskæftigelsesgrad tæller med vægten $\frac{1}{2}$, øvrige med fuld vægt. Skolens stedtillæg følger af beliggenheden.

Der etableres en kontrolfunktion af elevpersonnumrene baseret dels på revisorkontrol dels på kontroller indbygget i de edb-programmer, som tænkes etableret i forbindelse med administrationen af den nye tilskudsordning. Der er tale om en fælles kontrolleret liste, som afgives fra skolen dels til kommunerne dels til ministeriet med henblik på bidragsopkrævningen. Elevantallet opsummeres ud fra personnumrene for den enkelte skole og totalt, og herved bestemmes skolernes størrelse og finanslovsbevillingen. Ud fra personnumrene opgøres elevernes aldersfordeling og skolens takst reguleres på dette grundlag og på grundlag af lønanciennitets- og stedtillægsoplysningerne.

Elevpersonnumrene kan samtidig via CPR-registret anvendes direkte til den edb-baserede bidragsopkrævning fra kommuner, hvor elevens eksistens og skoletilhørforhold kontrolleres igen.

Det er vigtigt, at skolerne baseret på disse oplysninger modtager endelige tilskud i finansåret. I fordelingsmodellen bestemmes den enkelte skoles tilskud af finanslovstaksten, af egne forhold og af andre skolars forhold. Finanslovstaksten ligger fast forud for finansåret. Udvalget foreslår, at kun skolens elevtal pr. 1. september i finansåret kan ændre i det tilskud, som fastlægges forud for finansåret (på grundlag af elevtallet pr. 1. september året før) for den enkelte skole. Hermed vil skolernes mulighed for at forudbedømme tilskud blive forbedret væsentligt.

Forudsætningen herfor er, at alle takstdifferentieringer fastlægges forud for finansåret på basis af skolestørrelse, elevtalsfordelinger og læreranciennitet ved starten af skoleåret forud for finansåret. Hovedfordelingen forud for finansåret skal give basis for en månedlig a conto-udbetaling frem til det tidspunkt, hvor nye elevtal er indberettet (ult. september).

Der er endvidere enighed om, at tilskudsændringer som følge af nye elevtal i det nye skoleår, der skal indgå med 5/12 i det samlede elevtal i finansåret, afregnes ud fra finanslovstaksten, således at færre eller flere elever end svarende til hovedfordelingen reducerer/forøger tilskuddet i november/december med elevdifference gange finanslovstaksten. Men de ændrede elevtal kan nødvendiggøre en lille justering af de tidligere fastlagte skoletakster. Der er enighed om, at denne justering beregnes som en justering af skoletaksten, dvs. at alle skolars takst justeres procentuelt lige meget. Justeringen modregnes/tillægges, når de nye elevtal foreligger.

Med denne justeringsform kan den enkelte skole med meget stor sikkerhed kende sit endelige rammetilskud for finansåret, når de kender egne elevtalsændringer, idet den afsluttende justering kun er påvirket af en enkelt faktor, nemlig elevtalsændringernes fordeling på skoler. Skolens elevtalsudsving vil også kun i rene undtagelsestilfælde kunne medføre tilbagebetaling af a conto-udbetalinger ud

over, hvad der kan modregnes inden for finansåret.

Det forudsættes, at nye skoler, der ikke var med ved rammetilskudsfordelingen forud for finansåret, får tilskud i det pågældende finansår svarende til 5/12 af elevtallet gange finanslovstaksten.

Det nye tilskudssystem giver samtidig som følge af sin stabile karakter gode muligheder for, at skolerne kan forudbetale tilskudstakster over længere perioder ud fra vejledende tabeller.

Det er af stor administrativ betydning, at alle afregninger er endelige inden udgangen af finansåret, med mindre der er konstateret fejl fra skolens side ved indberetning af for mange elever. Med den foreslåede modelanvendelse, primært baseret på data, der ligger forud for finansåret, vil dette hensyn være tilgodeset.

3.4. OVERGANGSORDNING

Udvalget foreslår, at skoler, der får kraftigt faldende rammetilskud pr. elev som følge af omlægningen, får overgangstilskud som et supplement til deres ordinære rammetilskud.

Overgangstilskud for de år, overgangsordningen omfatter, fastlægges ved selve overgangen til et nyt tilskudssystem ud fra en "smertegrænse" for, hvor stor tilskudsnedgang pr. elev en skole skal bære pr. år, maksimalt 500 kr. Hvis skolens nedgang er over 500 kr., får skolen det overskydende beløb gange sit elevtal i ekstra tilskud det første år. Hvis nedgangen er over 1.000 kr., får skolen beløbet over 1.000 kr. gange udgangssituationens elevtal i ekstra tilskud i det 2. år efter reformen. Grænsen er 1.500 kr. det 3. år og 2.000 kr. det 4. år for at få ekstra tilskud. I princippet kan overgangsperioden fortsætte, indtil alle skoler har fået overgangstilskud svarende til, at de maksimalt reduceres med 500 kr. i tilskud pr. elev pr.

år.

Det fastlåste overgangsbetrag trækkes ved den årlige hovedfordeling forlods fra tilskudsrammen, der fordeles. I praksis betyder det, at justeringsfaktoren beregnes således, at overgangsbetragene er finansierede, og fordelingskurven for skolestørrelse er hermed parallelforskydt tilsvarende nedad i overgangsårene.

4. SÆRLIGE TILSKUD UDEN FOR DEN GENERELLE FORDELINGSMODEL

Som tidligere nævnt, er det udvalgets opfattelse, at der fortsat vil være en række udgiftsbehov, som skal finansieres særskilt helt uden om den generelle fordelingsmodel. Det drejer sig om tilskud til udgiftsbehov, som allerede i dag finansieres særligt (vikarudgifter, befodringsudgifter, fripladstilskud, opholdsstøtte, tilskud til de tyske mindretalsskoler, tilskud til specialundervisning). Endvidere foreslås et særligt tilskud til fremmedsprogede elever, kostelever og til skolefritidsordninger.

I det følgende er de enkelte særlige tilskud beskrevet, og der er for nogle af rammetilskuddene foreslået en anden administration end i dag.

Endvidere er der i pkt. 4.9. en beskrivelse af en fremtidig ordning for tilskud til kapitaludgifter.

4.1. SÆRLIGT TILSKUD TIL SKOLEFRITIDSORDNINGER

Udvalget finder, at skolefritidsordninger nu er blevet så udbredte i folkeskolen, at det hører med i en paralleludvikling for de to skoleformer, at tilskudssystemet kommer til at omfatte en lovbunden tilskudsordning for skolefritidsordninger ved de frie grundskoler og en hertil svarende kommunal bidragsordning. Om skolefritidsordninger henvises i øvrigt til bilag 5.

Ved indførelse af en sådan skolefritidsordning ved de frie grundskoler aflastes kommunerne for deres forpligtelse til at etablere børnepasningsordninger for børn i de frie grundskoler. Da børnepasningsordninger for børn i skolealderen imidlertid i dag kun dækker ca. 30% af alle børn i de relevante aldersgrupper, er det klart, at forældre til børn ved de frie grundskoler ville få en særlig fordel, hvis der blev tale om en fuld finansieringsforpligtelse for kommu-

nerne for børn i frie grundskoler, svarende til det udgiftsniveau pr. barn, der er tale om i de kommunale skolefritidsordninger.

Undervisningsministeriets repræsentanter i udvalget forudsætter, at der skal være tale om en udgiftsneutral ordning for staten.

Udvalget foreslår, at der som en ny tilskudsordning ydes et taxametertilskud pr. elev indskrevet i en skolefritidsordning ved de frie grundskoler. Det forudsættes hermed, at de frie grundskoler enten begrænser deres skolefritidsordninger tidsmæssigt eller dækker en større del af udgifterne ved forældrebetaling end den, der gælder for kommunale skolefritidsordninger.

Der forudsættes under alle omstændigheder en særskilt forældrebetaling for skolefritidsordninger ved frie grundskoler og særskilt regnskab for ordningen, og der vil ikke være mulighed for at anvende tilskud til skolefritidsordning til skoleformål og omvendt.

Med et sådant minimal-tilskudssystem vil skolerne ikke være forpligtede til at oprette skolefritidsordninger, og de enkelte forældre vil fortsat kunne vælge en kommunal pasningsordning på lige fod med andre forældre. Men hvis et barn er indskrevet i en fri grundskoles skolepasningsordning, har kommunen ikke yderligere forpligtelser. Det må imidlertid forudsættes, at den enkelte skole svarende til hidtidig praksis kan indgå aftale med en eller flere kommuner om ekstra tilskud til skolefritidsordning og/eller svarende til et nuværende frikommuneforsøg om nedsat forældrebetaling.

Ordningen vil kunne administreres personnummerbaseret svarende til tilskuds- og bidragssystemet i øvrigt.

Undervisningsministeriet vil optage forhandlinger med Kommunernes Landsforening om en bidragsfinansieret tilskudsordning, hvorefter der kan tages politisk stilling til

taxametertilskuddets størrelse.

4.2. SÆRLIGT TILSKUD TIL FREMMEDSPROGEDE ELEVER

Der henvises om de nuværende ordninger i henholdsvis folkeskolen og de frie grundskoler til bilag 5.

Det fremgår af bilaget, at der er relativt langt flere fremmedsprogede børn i folkeskolen end i de frie grundskoler, at de fremmedsprogede børn er koncentreret på relativt få frie grundskoler, og at alene ekstra danskundervisning af de fremmedsprogede børn i de frie grundskoler er omfattet af tilskudsordningen baseret på særligt godkendte timer. Børn fra frie grundskoler kan på lige fod med børn i folkeskolen modtage modersmålundervisning i folkeskoleregion.

Udvalget finder, at den nuværende ordning er dårligt egnet til at sikre integration af fremmedsprogede børn i normale frie grundskoler. Ekstratilskuddet pr. barn svarer i gennemsnit i dag til 3.300 kr. Dette tilskud er uden tvivl for lavt, hvis en skole får et enkelt eller nogle få fremmedsprogede børn. Desuden bør skolerne kende ekstratilskuddet pr. fremmedsproget barn på forhånd, så de kan tilrettelægge undervisningstilbud i overensstemmelse hermed.

Udvalget foreslår derfor, at der fastlægges to faste takster for fremmedsprogede børn i frie grundskoler - en i underkanten af det nuværende gennemsnitsniveau (3.000 kr.) pr. fremmedsproget barn for skoler med mere end 20% fremmedsprogede elever og en på 4.500 kr. (50% ekstra) for skoler med mindre end 20% fremmedsprogede børn.

Der sker en bidragsopkrævning, således at tilskud og bidrag svarer til hinanden ud fra den faktiske gennemsnitstakst. I udgangssituationen forventes der ydet bloktilskudskompensation til kommunerne for omlægningen, således at den er udgiftsneutral for dem. Kun hvis kommunerne får "aflastning" i forbindelse med, at frie grundskoler optager flere fremmedsprogede børn, vil der således være ekstra tilskud til

rådighed for formålet til de frie grundskoler.

Ordningen vil kunne administreres personnummerbaseret svarende til tilskuds- og bidragssystemet i øvrigt.

4.3. SÆRLIGT TILSKUD TIL SPECIALUNDERVISNING

I henhold til de gældende regler skal de frie grundskoler ansøge Undervisningsministeriet om tilskud til specialundervisning, som ligger ud over 5% af skolens lærerskematimet.

I 1990 blev der godkendt specialundervisning ud over de 5% svarende til et forbrug på ca. 19 mill. kr. Beløbet tages fra den generelle tilskudsramme til de frie grundskoler.

I de tilfælde, hvor der foreligger en ansøgning om specialundervisning ud over 5%'s grænsen, skal Undervisningsministeriet også have forelagt skolens forbrug inden for de 5%.

Der er ca. 350 skoler ud af de i alt 400 frie grundskoler, som søger om specialundervisning ud over 5%'s grænsen.

Alt i alt betyder det, at Undervisningsministeriet får forelagt en meget betydelig del af de frie grundskolers specialundervisningsforbrug.

Med henblik på en forenklet administrativ procedure foreslår udvalget, at der afsættes et beløb på ca. 19. mill. kr. til almindelig specialundervisning, som bevilges af Undervisningsministeriet efter ansøgning fra den enkelte skole. Beløbet er en del af den almindelige tilskudsramme og justeres automatisk fra finansår til finansår ud fra antallet af elever i de frie grundskoler og den finanslovs-takst, der fastsættes for de frie grundskoler, som en andel af folkeskolens udgifter.

Samtidig foreslår udvalget, at den hidtidige 5%'s grænse

ophæves, og der indføres et nyt begreb "supplerende undervisning", som er en midlertidig faglig støtte til elever, som i perioder har brug for ekstra undervisning eller lektiehjælp i grundlæggende fag, især dansk. Supplerende undervisning finder sted inden for den almindelige undervisnings rammer (og inden for den generelle fordelingsmodel) og forudsætter ikke skolepsykologisk medvirken. Skolen er dog heller ikke udelukket fra at bruge af deres almindelige rammetilskud til specialundervisning efter skolepsykologisk medvirken.

Tilskud fra særbevillingen til specialundervisning tildeles de enkelte skoler på grundlag af en udtalelse fra den lokale skolepsykolog.

Bevillingen tildeles i løbet af efteråret og vedrører det kommende finansår.

Der foreslås inden ændringer i administrationen af bevillingen til undervisning af svært handicappede, bortset fra at der fremover bør foreligge en udtalelse også fra amts-skolepsykologen. Tilskud til befordring af svært handicappede elever bør dog overflyttes fra tilskudsrammen for befordring, jvf. pkt. 4.5., således at tilskud til befordring ydes sammen med undervisningstilskuddet.

4.4. SÆRLIGT TILSKUD TIL VIKARUDGIFTER

Udvalget foreslår ingen principielle ændringer i den eksisterende ordning med tilskud til vikarudgifter via Vikarkassen, bortset fra, at bevillingen - 38,1 mill. kr. i 1991 - for fremtiden bør afsættes som en fast andel af tilskudsrammen i stedet for et beløb pr. normeret løntime. Administrationen af ordningen bør fortsat varetages af Frie Grundskolers Fællesråd.

4.5. SÆRLIGT TILSKUD TIL BEFORDRING

Udvalget foreslår ingen ændringer for så vidt angår det særlige tilskud til dækning af udgifter til befordring mellem skole og hjem. Befordringstilskuddet - 42,8 mill. kr. i 1991 - bør fortsat fastsættes som en særlig bevilling på finansloven, som reguleres for udviklingen i elevtal og prisudvikling. Administrationen bør fortsat varetages af Frie Grundskolers Fællesråd.

Befordring af svært handicappede elever bør dog udskilles fra den almindelige befordringspulje, jvf. 4.3 in fine.

4.6. DET SÆRLIGE FRIPLADSTILSKUD

Udvalget foreslår ingen ændringer, for så vidt angår fripladstilskuddet til nedbringelse af skolepengene. Tilskuddet ydes inden for et årligt fastlagt beløb, som i 1991 udgør 14,4 mill. kr. Administrationen bør fortsat varetages af Frie Grundskolers Fællesråd.

Om administrationen af fripladsordningen henvises til bilag 8.

4.7. SÆRLIGE TILSKUD VEDRØRENDE KOSTAFDELINGER

De udgifter, der er forbundet med kostskolevirksomhed, dvs. dels de udgifter, der i dag ydes tilskud til via lærernes reduktion for kostinspektion, dels det særlige tilskud pr. elev til øvrige kostudgifter, som i dag fastsættes i bilag til tilskudsbekendtgørelsen, foreslås taget ud til særlig taxameterfordeling. Taksten pr. kostelev, der fastlægges på finansloven, vil i udgangssituationen udgøre 23.500 kr. pr. elev (1991-priser). Rammen reguleres ud fra antallet af kostelever. Ordningen kan administreres personnummerbaseret for skoler, der er godkendt som kostskoler.

Udvalget foreslår endvidere, at den særlige opholdsstøtte, dvs. tilskud til nedbringelse af betalingen for ophold på en kostafdeling, tages ud af rammen og bliver en selvstændig tilskudsramme, og at rammen fremover administreres i Fællesrådet på linie med fripladser og transporttilskud. Rammen udgør i 1991 4,8 mill. kr.

I øvrigt skal kostskolerne modtage tilskud efter det normale fordelingssystem.

Udvalget foreslår, at der fastlægges en tilskudsbetingelse om, at der skal være mindst 18 kostelever, for at der kan ydes tilskud til en kostafdeling.

4.8. SÆRLIGT TILSKUD TIL DE TYSKE MINDRETALSSKOLER

Det tyske mindretal i Sønderjylland har i dag 16 grundskoler, heraf 5 med overbygning til 10. klasse, med i alt ca. 1.000 elever.

På grundlag af konkret vurdering i Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v. ydes der i dag inden for den almindelige rammebevilling ca. 3 mill. kr. i tilskud til ekstra danskundervisning. Af rammebevillingen ydes endvidere efter godkendelse i direktoratet, et særligt tilskud på ca. 2 mill. kr. til skolernes drift.

Udvalget foreslår, at der oprettes en særlig bevilling på finansloven på ca. 5 mill. kr. til dækning af de tyske mindretals skolars særlige udgifter. Udvalget foreslår endvidere, at fordelingen i særbevillingen fremover foretages af de tyske mindretalsskoler.

I øvrigt skal mindretalsskolerne modtage tilskud efter det normale fordelingssystem.

Om de tyske mindretals skoler henvises i øvrigt til bilag 9.

4.9. FREMTIDIG ORDNING FOR TILSKUD TIL KAPITALUDGIFTER

De frie grundskolers udgifter til renter, leje, skatter og afgifter vedrørende bygninger refunderes i dag med 85% af godkendte udgifter. Der udbetales forskud ud fra sidst kendte regnskabstal eventuelt korrigeret for væsentlige ændringer. Når regnskabet foreligger, foretages der en endelig afregning af tilskuddet. I 1991 udbetales et forskud på i alt 78,4 mill. kr. Udgifterne har været stigende gennem 80-erne. Målt i 1991-priser udgjorde tilskud til de pågældende udgifter således 73,1 mill, kr i 1982. Det svarer til en realvækst på 7% i alt. Udgiftsstigningerne begrænses ved, at godkendelser af nye lån og lejemål sker inden for årlige rammer, således at der kun opnås tilsagn, der er begrænsede i forhold til behovene, og således at der er tale om "kødannelse" for ansøgende skoler.

Herudover ydes afdragsfrie statslån til byggearbejder ved frie grundskoler. Lånerammen udgør for 1991 4,5 mill. kr. i statslån. Rammen styrer et beløb, der er 5 gange så stort = 22,5 mill, kr., under forudsætning af 80 %'s realkreditlån.

Der er ikke tvivl om, at den nuværende administrative ordning er besværlig. De bevillingsmæssige begrænsninger betragtes af skolerne som en alvorlig hindring for sikring af en forsvarlig lokalestandard.

Udvalget finder, at man også hvad angår kapitaludgifter må gennemføre en omlægning til en bloktilskudsordning.

Udvalget foreslår derfor, at tilskud til kapitaludgifter fremover bør følge elevtallet ud fra bygningstaxameter, således at alle skoler, når omlægningerne er endeligt gennemført, modtager samme bygningstilskud pr. elev.

Imidlertid vil der efter udvalgets opfattelse være så betydelige overgangsproblemer forbundet med at overgå til taxametersystem på dette område, at udvalget foreslår denne del af tilskudsomlægningen gennemført med en overgangsordning

af en vis længde.

Fastlæggelsen af det nærmere indhold i en overgangsløsning, som tager hensyn til de forskellige eksisterende udgiftsbindinger, kræver et større analysearbejde, som det ikke har været muligt at gennemføre inden for udvalgsarbejdets tidsramme.

Udvalget foreslår derfor, at denne del af tilskudsomlægningen færdiggøres efterfølgende, dog således at den kan få virkning om muligt fra 1. januar 1993. Dette kræver, at den kommende ændring af tilskudsloven skal indeholde en bemyndigelse til ministeren til at udforme det nærmere indhold og overgangsordninger.

5. GENNEMFØRELSE AF UDVALGETS FORSLAG

Udvalget foreslår, at der umiddelbart fremsættes et lovfor-
slag i overensstemmelse med udvalgets forslag til nyt til-
skudssystem ved de frie grundskoler.

Udvalget foreslår, at lovforslaget udarbejdes som en særlig
lov for de frie grundskoler.

Det er formentlig i denne forbindelse hensigtsmæssigt, at
bestemmelserne om frie grundskoler i friskoleloven og til-
skudsloven, og eventuelt også bidragsloven, slås sammen,
således at alle lovregler for de frie grundskoler er samlet
i én lov. Der bør samtidig tilstræbes en regelforenkling.

Ikrafttrædelsestidspunktet for den nye lov om de frie
grundskoler bør være 1. januar 1992, men det forudsætter,
at loven vedtages i indeværende folketingssamling.

Udvalget har ikke taget stilling til tilskudsforholdene ved
de private gymnasiers grundskoleafdelinger, men forud-
sætter, at de principielt følger samme fordelingsprincip-
per, som udvalget har foreslået for de frie grundskoler.
Spørgsmålet om private gymnasiers tilskudssystem forventes
taget op til revurdering efteråret 1991. Indtil videre
forudsættes det derfor, at den nuværende finanslovstekniske
indplacering som grundskoleafdelinger under de private
gymnasier fortsætter.

Den samlede administrative omlægning, der følger af en ny
lov vil være ganske omfattende. Der skal bl.a udvikles et
nyt edb-system og administrative rutiner skal omlægges.

Den administrative omlægning gør det muligt at flytte til-
skudsadministratioen fra Kulturministeriet til Undervis-
ningsministeriet. Fællesrådet finder det hensigtsmæssigt,
at administrationen flyttes til Undervisningsministeriet.

De forskellige omlægninger kan dog eventuelt gennemføres etapevis, og det forudsættes under alle omstændigheder, at en omlægning af refusionstilskudsordningen for bygninger tidligst iværksættes pr. 1. januar 1993.

6. Mindretalsudtalelse fra Dansk Friskoleforening
(Se følgende sider)

J.NR. 210/261
DATO: 10.03.91

TLF. 6261 3013 . GIRO 8 28 22 18

- 84 -

Dansk Friskoleforening

FRISKOLERNES KONTOR . PRICES HAVEVEJ 11 . 5600 FAABORG

Tilskudsudvalget for De Frie Grundskoler
Undervisningsministeriet, Departementet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K.

Dansk Friskoleforenings hovedstyrelse, der repræsenterer 188 skoler ud af de i alt 393 frie grundskoler, der modtager statstilskud i 1991, har på møde den 8. og 9. marts d.å. behandlet forarbejder og foreliggende oplæg til ændringer af:

- a) Lov om statsstøtte til visse private skoler.
- b) Bekendtgørelse om statstilskud til frie grundskoler og private gymnasieskoler m.v.
- c) Lov om friskoler og private grundskoler m.v.

Hovedstyrelsen har på det foreliggende grundlag vedtaget at udtale:

Tilskudsudvalget for de frie grundskoler har endnu ikke afsluttet sit arbejde, der foreligger derfor heller ikke et beslutningsgrundlag i form af betænkning eller rapport fra udvalget. Det er fra udvalgets formand blevet meddelt, at sidste udvalgsmøde vil være onsdag den 13. marts, hvor den endelige betænkning skal færdiggøres til indstilling til undervisningsministeren.

En væsentlig del af forarbejderne til betænkningens udkast er dog hovedstyrelsen bekendt. Disse udkast samt Dansk Friskoleforenings egne beregninger og vurderinger ligger til grund for hovedstyrelsens indstillinger og beslutninger.

Genopretning af tilskudsrammen.

Dansk Friskoleforening vurderer resultaterne af Tilskudsudvalgets analysearbejde således, at der umiddelbart er konstateret et betydeligt "tilskudsefterslæb", når friskolernes tilskud i de seneste år sættes i forhold til udgiftsudviklingen i folkeskolen. Det er foreningens opfattelse, at der for finansåret 1991, hvor der på grundlag af tidlige forarbejder i Tilskudsudvalget, blev foretaget en mindre tilskudsjustering, fortsat er et betydeligt efterslæb. Foreningen erkender, at væsentlige forbedringer af finanslov 1991 ikke er mulig, men må samtidig konstatere, at restefterslæbet er en meget væsentlig årsag til den faretruende økonomi for specielt de største og større skoler.

Der bør ske fuld genopretning senest ved gennemførelsen af Finanslov 1992.

Genopretningen af tilskudsrammen er ikke begrundet i lovændring og er således uafhængig af tidspunktet for gennemførelsen af en ny tilskudslov.

Årsager til lovændring.

Der er to hovedårsager til, at ændring af tilskudsloven er påkrævet:

- a) Lærernes tjenestetidsregler er under forhandling og forventes ændret pr. 1. august 1992.
- b) Der er konstateret en skæv tilskudsudvikling mellem små og store skoler siden den nugældende lovs ikrafttræden den 1. januar 1988.

Det er Dansk Friskoleforenings opfattelse, at ændringerne begrundet i punkt a er af nærmest teknisk karakter. De beregningsændringer, der følger deraf, begrundes ikke ændringer i skolernes indbyrdes tilskudsfordeling.

Det er endvidere Dansk Friskoleforenings opfattelse, at ændringerne begrundet i punkt b, alene skal tage sigte mod tilnærmelsesvis at genoprette den indbyrdes tilskudsfordeling mellem skolestørrelserne, som var gældende omkring årsskiftet 1988.

Dansk Friskoleforening kan således ikke acceptere, at der "i ly af lovændringen" gennemføres en så voldsom tilskudsnivellering skolestørrelserne imellem, som er kommet til udtryk i den grundmodel, som Tilskudsudvalgets formand på ministeriets vegne har fremlagt. Det er foreningens opfattelse, at Undervisningsministeriets og Kommunernes Landsforenings repræsentanter i udvalget gennem udvalgsarbejdet målbevidst søger at skabe grundlag for gennemførelse af ændringer på de private skolars område, der tilgodeser forslag og indstillinger i betænkning nr. 1143 af sep. 1988 om kommunalt udgiftspres og styringsmuligheder (jf. betænkningens side 188 m.fl.). Hensigten med disse ændringer, der klart er beskrevet i betænk. nr. 1143, er at reducere antallet af små private skoler og at begrænse oprettelsen af nye.

Dansk Friskoleforening må på det kraftigste tage afstand fra oplæg i Tilskudsudvalgets kommende betænkning, der har til formål at opfylde Undervisningsministeriets og Kommunernes Landsforenings intentioner på dette punkt.

Fremtidig model for rammetilskud.

Det er Dansk Friskoleforenings opfattelse at den fremtidige model for rammetilskudsfordelingen skolerne imellem skal opbygges med respekt for:

- At de nuværende skoler kan opretholde et undervisningsniveau, der sikrer, at de kan opfylde Friskolelovens krav om "en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen".
- At mindsteelevtalskravet ikke skærpes.
- At vilkårene for oprettelse af nye skoler ikke forringes.
Det er herunder foreningens opfattelse, at anmeldelsesfristen for nye skoler skal fastsættes således, at den er kortere end det

tidsrum, der mindst skal være mellem offentlig bekendtgørelse af en kommunalbestyrelses forslag om nedlæggelse af en kommuneskole og til nedlæggelsens gennemførelse.

Foreningen kan på denne baggrund tilslutte sig den af Frie Grundskolers Fællesråd fremlagte tilskudsmodel for rammetilskud, benævnt MODEL Bj. 4, dog med den ændring, at der som nyt element indføjes et pristalsreguleret grundtilskud på 100.000 kr. pr. skole. De beregnede virkninger af dette forslag fremgår af vedlagte bilag.

Øvrige samtidige subsidært fremtidige ændringer.

Dansk Friskoleforenings hovedstyrelse er af den opfattelse, at der samtidig med de nødvendige ændringer af rammetilskuddelen bør gennemføres en omlægning af dele af skolernes nuværende refusionstilskud til rammetilskud, og at en vis regelsanering for den resterende del af refusionstilskuddet vil være hensigtsmæssig både i administrativ og økonomisk henseende.

Subsidiært bør det tilkendegives, at der inden for en fastsat frist vil blive taget skridt til ændringer.

A. Bygningstilskud.

Bygningstilskud bør opretholdes uændret som refusionstilskud til delvis dækning af udgifter til godkendte prioritetsrenter, husleje og ejendoms-skatte. Tilskudsprocenten bør fortsat være 85. Men det er afgørende, at der også på dette område sker genopretning, - her af de årlige bevillingsrammer, som i en årrække ikke er blevet reguleret for udviklingen i antal skoler og antal elever på skolerne.

Det er herunder Dansk Friskoleforenings indstilling, at der for frie grundskoler og frie kostskoler skal være ensartede regler og praksis for bevilling af statslån til større byggerier og ejendomskøb. Statslån bør udgøre 40 % af finansieringen af godkendte projekter, således som det er foreslået af udvalget vedrørende bygningsfinansiering af de frie skoler i udvalgets rapport af februar 1991.

B. Specialundervisningstilskud.

Den almindelige del af skolernes specialundervisning finansieres af rammetilskuddet. Det er foreningens opfattelse, at al specialundervisning derudover bør tilskuddsdækkes 100 % gennem refusionstilskud, da udgifterne til denne nødvendige undervisning af en minoritetsgruppe er et 100 % samfundsanliggende og -ansvar. Det er foreningens opfattelse, at staten ved ikke at yde 100 % tilskud til den nødvendige specialundervisning til disse elever stiller dem og deres forældre i et helt uacceptabelt afhængighedsforhold til friskolens øvrige elever og forældre, da skolens skolepengetakst vil være påvirket af den ikke-tilskuddsdækkede del af udgifterne til den særlige specialundervisning.

Den 100 % dækkede særlige specialundervisning bør omfatte:

* Specialundervisning af handicappede elever.

* Ekstraordinær specialundervisning.

Som ekstraordinær specialundervisning defineres:

- Sygeundervisning i hjemmet.
- Undervisning af fremmedsprogede elever.
- Supplerende undervisning.
- Særlig specialundervisning, der ligger ud over en nærmere fastsat norm pr. elev ved skolen. Det er en forudsætning for refusion af lønudgifter til disse timer, at samtlige skolens specialundervisnings-timer er optaget i en specialundervisningsplan, der er anbefalet og attesteret af skolepsykologen, og som er godkendt af Undervisningsministeriet.

C. Elevbefordrinstilskud

Det er foreningens opfattelse, at den nuværende tilskudsordning for elevtransport er unødigt kompliceret og administrationskrævende, og at den desuden har indbygget forskelsbehandling af eleverne, fordi den er knyttet til faste afstandskriterier, som på grund af takstzonebetalingen i realiteten gennemhulles.

Elevtransporttilskud vil sandsynligvis mere hensigtsmæssigt kunne tilskudsdekkes gennem en refusionsordning, der alene relaterer til skolens gennemsnitlige elevtransportudgift pr. elev målt på samtlige skolens elever.

Tilskuddet kunne tænkes opbygget således:

- a) Skolens udgifter til ordinær elevbefordring anses for tilskudsdekkes gennem rammetilskuddet.
Udgifter til ordinær elevbefordring defineres som: Udgifter, der ligger inden for det beløb, der afgrænses af en nærmere fastsat og pristals-reguleret grundtakst multipliceret med skolens elevtal.
- b) Tilskud til skolens ekstraordinære elevbefordring udbetales som refusionstilskud.
Ekstraordinær elevbefordring defineres som:
Den del af en skoles elevbefordring, der i dokumenterede udgifter overstiger de beregnede udgifter til ordinær elevtransport.

Forslaget forudsætter i øvrigt:

Billigste offentlige transportmiddel skal anvendes.

Kun dokumenterede udgifter, der fremgår af skolens driftsregnskab, kan medtages i refusionsopgørelsen.

Refusionsbeløbet reguleres med en nærmere fastsat tilskudsprocent.

Hvor offentlige transportmidler ikke kan anvendes, kan skolen søge Undervisningsministeriets tilladelse til med refusionsvirkning at etablere egen transportordning.

D. Vikartilskud.

Det er foreningens opfattelse, at der med fordel for både brugere og

central forvaltning kan opnå rationelle fordele ved en ændring af vikartilskuddet således, at der som 100 % refusionstilskud udbetales dækning af skolernes udgifter til:

Vikarudgifter foranlediget af de ansattes:

Sygdom af længere varighed.

Barselsorlov, adoptionsorlov og efterløn ved dødsfald.

Fravær af længere varighed foranlediget af tilsvarende årsager.

Al anden udgift til vikardækning bør afholdes af skolernes rammetilskud.

Det vil i denne sammenhæng være nødvendigt at fastsætte en definition af begrebet "længere varighed".

Forvaltningsprincipper:

Det er Dansk Friskoleforenings hovedstyrelses principielle holdning, at al tilskudsadministration bør ligge i det ansvarlige ministerium, og at alle tilskudsandele udbetales direkte fra staten til skolerne. Foreningen har intet at indvende mod regelforenkling og administrativ forenkling; men det bør være et uantastet princip, at staten fastsætter alle gældende regler på området, og at staten forestår udbetalingen af det af Folketinget bevilgede statstilskud direkte til de enkelte skoler.

Dette grundsynspunkt hviler på den opfattelse, at skolernes eksistensgrundlag er sikret i grundloven, at staten som følge heraf har forpligtelser over for disse skolars behandling efter de love, som Folketinget vedtager, og at det ligger heri, at ingen skole kan tvinges ind under et afhængighedsforhold til andre skoler eller skolesammenslutninger. Skolerne er suveræne og autonome enheder, hvis rettigheder og pligter skal påses direkte af staten.

Dansk Friskoleforening må ud fra dette grundsyn vende sig imod en tiltagende tendens til udlægning af statsadministrationen til foreningssammenslutninger eller styrelser, som staten ikke har det umiddelbare ansvar for.

Skulle imidlertid staten fastholde, at dele af friskolernes statstilskud fortsat skal administreres af udvalg og styrelser uden for ministeriernes umiddelbare ansvarsområde, må Dansk Friskoleforening indstille, at forvaltningsstrukturen opbygges således, at de enkelte skoler gives indflydelsesmulighed i de styrende organer.

Således godkendt på hovedstyrelsesmøde i Faaborg den 9. marts 1991

På hovedstyrelsens vegne

Anna Skriver, landsformand

Jøns Chr. Jensen, kontorleder

REVIDERET
14.03.91

Jr. nr. 210/261
DANSK FRISKOLEFORENING

BILAG

til udtalelsen af 09.03.91 fra Dansk Friskoleforenings hovedstyrelse.

TILSKUDSMODEL Bj. 4 med GRUNDTILSKUD

Denne tilskudsmodel, som i det følgende benævnes MODEL B er en udbygning af den af Frie Grundskolers Fællesråd til Tilskudsudvalget for Frie Grundskoler fremsendte MODEL Bj.4.

Modellen er udbygget med et grundtilskud pr. skole på 100.000 kr. af hensyn til balancen mellem små og stores skolars tilskud.

Modellen er beregnet på basis af skolernes indberettede tilskudsbehov pr. 1. september 1990 og Direktoratets beregnede rammetilskud for 1991. Det beregnede rammetilskud er "renset" for særlige tilskudsandele, af hensyn til modelberegningernes sammenligninger. Det drejer sig om:

Tilskud vedrørende 3%'s reglen

* Særlige tilskud vedr. bundgrænse på 17.000 kr. pr. elev

Særlige tilskud til tysksprogede skoler

Tilskud til specialundervisning ud over 5 %

af skolernes normerede skematimetale.

Tilskud til supplerende undervisning og

undervisning af fremmedsprogede elever.

Kostskoletillæg og tilskud til timereduktion for tilsyn ved kostskoler.

Tilskud til kursusreduktionstimer.

Grunddata er oplyst af Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v.

Den i modellen anvendte anciennitetsfaktor er beregnet på Fællesrådets Sekretariat i Slagelse. For skoler, hvor faktoren ikke har kunnet beregnes ud fra foreliggende oplysninger, er denne sat til 1,000, hvilket er den lavest mulige faktor. Dette gælder for 38 af de ialt 393 tilskudsberettigede skoler pr. 1. september 1990, som beregningerne omfatter.

Modelberegningen udløser i alt 75.298.979 kr. mere, end der er afsat på finanslov 1991, hvilket svarer til en forhøjelse af 1991 bevillingen med 6,1 %.

Modellen er i det følgende nærmere beskrevet og sammenholdt med henholdsvis Tilskudsudvalgets foretrukne model (her benævnt MODEL C) og Dansk Friskoleforenings alternative, sekundære model (her benævnt MODEL D).

Virkningerne af de tre alternative modeller er i nedenstående tabel vist for udvalgte skolegrupper og desuden sat i forhold til det rammetilskud, der udløses af den gældende tilskudslov. Differencen mellem modeltilskud og den gældende lovs rammetilskud fremgår af kolonneme D/e og D i % i (difference pr. elev og difference i procent).

Nærmere beskrivelse af de tre alternative modeller.

I alle tre modeller:

Elever i 7. - 10. klasse vægtes med 1,47.

Elever i 0. - 6. klasse vægtes med 1,00.

- * **Ev** er summen af de vægtede elevtal.
Anciennitetsfaktoren **AF** indgår med 100%.

MODEL B: (Dansk Friskoleforenings primære model)

Hvis **Ev** er mindre end eller lig med 170:

$$[100.000 + \mathbf{Ev} \times (\mathbf{ET} \times 1,73 - \mathbf{Ev} \times 45) \times \mathbf{AF}] \times \mathbf{FF}$$

Hvis **Ev** er mindre større end 170 og mindre eller lig med 623:

$$[100.000 + \mathbf{Ev} \times (\mathbf{ET} \times 1,14 - (\mathbf{Ev} - 170) \times 4) \times \mathbf{AF}] \times \mathbf{FF}$$

Hvis **Ev** er større end 623:

$$[100.000 + \mathbf{Ev} \times \mathbf{ET} \times \mathbf{AF}] \times \mathbf{FF}$$

ET er elevtaksameter = 12.940

FF er en fremskrivningsfaktor, der regulerer for løn og pristal.

MODEL C: (Tilskudsudvalgets foretrukne model)

$$[0,75 \times \mathbf{FT} + (\mathbf{FT} \times \mathbf{Ex})/(\mathbf{E} + \mathbf{Ex})] \times \mathbf{Ev} \times \mathbf{AF} \times 1/\mathbf{Evg} \times 1/\mathbf{AFvg}$$

FT er finanslovstaksametret pr. elev

Ex er elevgrænse for fortsat vækst i takst tillæg = 50

E er skolens samlede elevtal

Evg er sektorens vægtede elevgennemsnit = ca. 1,182

AFvg er sektorens vægtede lønanciennitetsgennemsnit = ca. 1,140

MODEL D: (Dansk Friskoleforenings sekundære model)

Hvis **Ev** er mindre end eller lig med 100:

$$\mathbf{Ev} \times (2 - \mathbf{Ev}/200) \times \mathbf{ET} \times \mathbf{AF} \times \mathbf{FF}$$

Hvis **Ev** er større end 100:

$$(\mathbf{Ev} + 50) \times \mathbf{ET} \times \mathbf{AF} \times \mathbf{FF}$$

ET er elevtaksameter = 13.300

FF er en fremskrivningsfaktor, der regulerer for løn og pristal.

Sammenligningstabel for de tre alternative modeller.

gruppe	elever	MODEL B				MODEL C				MODEL D			
		pr. elev	D/e	D i %		pr. elev	D/e	D i %		pr. elev	D/e	D i %	
45 vækstskoler	2.771	24.502	2.184	9,8%		23.117	799	3,6%		24.102	1.784	8,0%	
42 nedgangsskoler	4.226	23.194	-1.489	-6,0%		23.091	-1.592	-6,4%		23.129	-1.554	-6,3%	
64 sk. u. 8.-10 kl.	3.710	23.741	3.385	16,6%		22.232	1.876	9,2%		23.255	2.899	14,2%	
73 m.0-49 elever	2.515	28.021	37	0,1%		26.041	-1.943	-6,9%		27.047	-937	-3,3%	
98 m. 50-99 elever	6.824	25.309	1.117	4,6%		23.799	-393	-1,6%		25.050	858	3,5%	
128 m. 100-199 elever	18.279	21.431	1.578	7,9%		21.882	2.029	10,2%		21.747	1.894	9,5%	
43 m. 200-299 elever	10.611	20.941	1.861	9,8%		21.239	2.160	11,3%		20.796	1.716	9,0%	
24 m. 300-399 elever	8.457	19.818	2.372	13,6%		19.888	2.443	14,0%		19.626	2.180	12,5%	
27 m. over 400 elever	14.199	19.704	2.639	15,5%		19.960	2.895	17,0%		19.831	2.765	16,2%	
232 i stedsats 2	28.961	21.946	1.687	8,3%		21.799	1.541	7,6%		21.887	1.629	8,0%	
40 i stedsats 3	7.778	20.687	2.187	11,8%		20.787	2.287	12,4%		20.699	2.199	11,9%	
25 i stedsats 4	5.464	20.384	1.848	10,0%		20.615	2.078	11,2%		20.456	1.919	10,4%	
20 i stedsats 5	4.184	20.854	2.017	10,7%		20.996	2.159	11,5%		20.937	2.100	11,1%	
76 i stedsats 6	14.498	21.342	2.031	10,5%		21.477	2.165	11,2%		21.413	2.102	10,9%	

BILAGSFORTEGNELSE

1. Beskrivelse af nuværende regler
2. Økonomiberegninger
3. Lærerressourceforbrugets udvikling i off. og priv. skoler
4. Matematisk fordelingsmodel
5. Skolefritidsordninger
6. Fremmedsprogede elever
7. Specialundervisning
8. Fripladsordningen
9. Tyske mindretalsskoler

Tilskudsudvalget for
de frie grundskoler

BILAG 1

Bilag til betænkningen

Beskrivelse af nuværende regler for tilskuds - og bidragssystemet

1. Gældende regler om tilskud, mellemoffentlige betalinger, løn-regler m.v. inden for friskoleområdet

Bl. a. følgende regler regulerer friskoleområdet:

Bekendtgørelse nr. 252 af 19. april 1989 af lov om friskoler og private grundskoler m.v.

Bekendtgørelse nr. 659 af 25. oktober 1988 af lov om statsstøtte til visse private skoler (omfattende bl.a. de frie grundskoler og "kostskolerne").

Bekendtgørelse nr. 734 af 30. november 1989 om statstilskud til frie grundskoler og private gymnasieskoler m.v.

Lov nr. 214 af 5. april 1989 om kommuners og amtskommuners bidrag til statslige og private skoler og kurser.

Cirkulære nr. 92 af 29. juni 1989 om kommuners og amtskommuners bidrag til statslige og private skoler og kurser.

Bekendtgørelse nr. 483 af 30. juni 1989 om støtte til elever på kostafdelinger ved friskoler, private grundskoler og gymnasieskoler.

Bekendtgørelser nr. 232 af 4. april 1989 om fripladstilskud til elever i friskoler, private grundskoler (frie grundskoler) og private gymnasier.

Bekendtgørelse nr. 499 af 12. juli 1989 om befordringsgodtgørelse til elever i friskoler og private grundskoler (frie grundskoler).

Reglerne er optrykt som bilag til betænkningen.

2. Beskrivelse af tilskudssystemet

Statens tilskud til de frie grundskoler består af dels lovbundne refusions- og rammetilskud efter lov om statsstøtte til visse private skoler, dels lovbundne tilskud til vikarkassen og befordring og rammebelagte tilskud til fripladser og opholdsstøtte

efter lov om friskoler og private grundskoler. Efter friskoleloven dækker staten også pensionsudgifterne til skolernes lærere.

Refusionstilskuddet på 85% af skolernes udgifter omfatter primært skatter, leje af lokaler og arealer, renter af lån med pant i skolens faste ejendom og ekstraordinære udgifter til vedligeholdelse.

De faktiske udgifter dækkes med 85%, men leje, lån og ekstraordinær vedligeholdelse skal være godkendt af undervisningsministeriet på forhånd.

Med 100% dækkes skolernes udgifter til ekstra lærertimer og hjælpemidler til svært handicappede elever. Også disse udgifter skal forhåndsgodkendes.

Refusionstilskuddet udbetales a'conto månedsvis forud. A'conto tilskuddet fastsættes på grundlag af regnskabet for det år, som ligger 2 år forud for tilskudsåret samt skemaoplysninger indsendt i oktober måned forud for tilskudsåret. Skemaet udgør 1 A4-side og er fortrykt de oplysninger, der allerede ligger i Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v. Endelig afregning foretages på grundlag af skolens reviderede årsregnskab, der skal foreligge senest 1. juli i det efterfølgende år.

Tilskud til ekstraordinære vedligeholdelsesudgifter medtages i tilskudsgrundlaget det år, hvor arbejdet er udført.

Rammetilskuddet omfatter alle andre skolerelevante udgifter til skole- og undervisningsvirksomheden end de refusionsdækkede. Det ydes efter objektive kriterier, dvs. i princippet uafhængigt af, hvad skolerne faktisk bruger til virksomheden, og udgør skolens gennemsnitlige skalaløn pr. løntime ganget med et normeret løntimetal. Produktet ganges med en konstant (tilskudskonstanten, jf s. 7) og derefter med en reguleringsfaktor, jf.s. 7. Reguleringsfaktoren er fælles for alle skolerne for at holde summen af de udbetalte tilskud indenfor den givne finanslovsbevilling. Skolerne kan "spare op" af tilskuddene. Som følge heraf er det også en forudsætning for tilskuddet, at skolen har en egendækning af driftsudgifterne, som i 1991 udgør mindst 2.462 kr. årligt pr. elev.

Den samlede rammebevilling i det enkelte finansår er lig med skolernes samlede elevtal gange et på finansloven fastsat rammetilskud pr. elev.

Reguleringen af rammebevillingen falder i to dele, jf. skolestøttelovens § 3 b:

- 1) Inden for det enkelte finansår er bevillingen proportional med det faktiske elevtal, og taksten reguleres for eventuelle pris- og lønændringer. Reguleringerne sker på tillægsbevillingsforslaget. Da taksten på finanslovsforslaget fastsættes i forventede løbende finansårs-priser og -lønninger i overensstemmelse med Finansministeriets generelle budgetteringsregler inden for staten, foregår pris- og lønreguleringerne dog primært på finanslovsforslaget.
- 2) På finanslovsforslaget foretages endvidere en justering af rammetilskuddet pr. elev under hensyn til konstaterede ændringer i antal skoler, elevfordeling på klassetrin og lærernes lønanciennitetsmæssige fordeling.
- 3) Ændringer i rammetilskuddet pr. elev osv.

3%-reglen

Udover tilskuddet pr. elev omfatter rammetilskuddet på finansloven også et beløb til dækning af udgifterne i forbindelse med 3%-reglen. Reglen fastsætter, at hvis en skoles rammetilskud pr. elev i året 1988 eller et følgende finansår er mere end 3% større eller mindre end den fremskrevne værdi af tilskuddet i det foregående år, nedsættes eller forhøjes tilskuddet til den fremskrevne værdi af det foregående års tilskud med tillæg eller fradrag af 3%. 3%-reglen var tænkt som en overgangsordning, men er kommet ind i loven som en vedvarende ordning.

Der er i loven åbnet mulighed for, at ministeriet i særlige tilfælde kan fravige reglerne om rammetilskudsberegningen, hvis støttebeløbet ikke anvendes til undervisningsformål, eller hvis det er åbenbart utilstrækkeligt. I praksis er det antaget, at beløb udbetalt i henhold til en dispensation ikke giver adgang

til forøgelse af finanslovsbevillingen.

Fordeling af bevillingen

Rammetilskudsbevillingen fordeles mellem de enkelte skoler efter deres beregnede udgiftsbehov. Den enkelte skoles tilskud i det enkelte år afhænger altså ikke alene af egne beregnede behov, men også af andre skolars, når den givne rammetilskudsbevilling skal fordeles.

Udgiftsbehovet beregnes ved, at skolens normerede løntimetotal ganges med skolens gennemsnitlige skalaløn pr. løntime. Alle udgifter ved skolerne - bortset fra de refusionsdækkede - er altså omfattet af denne fordelingsnøgle, der omfatter to størrelser, et lærerløntimebehov og de faktisk ansatte læreres lønmæssige indplacering. Desuden ydes ved skoler med kostafdeling et tillæg pr. elev til dækning af merudgiften som følge af kostskolevirksomheden.

I løntimebehovet indgår

- skolens normerede ugentlige skematimetotal,
- skolens reduktionstimer og
- særlige timer.

Det normerede ugentlige skematimetotal beregnes for hvert klassetrin således:

1) Børnehaveklasser: Antal børn x 1.3 ugentlige skematimer.

2) 1.-10. klassetrin

Elevtal på klassetrin Antal ugt. skematimer

1-5	$\text{Elevtal} \times 2.3 \times F \times 1.03$
6-20	$(\text{Elevtal} \times 0.8 + 9.0) \times F \times 1.03$
21-25	$(\text{Elevtal} \times 0.9 + 9.0) \times F \times 1.02$
26-57	$(\text{Elevtal} \times 0.9 + 9.5) \times F \times 1.02$
58	$\text{Elevtal} \times 1.064 \times F \times 1.01$

F = antal lærerskematimer pr. elev ifølge folkeskolens vejledende norm(lærerskematimekvotient pr. elev ved 22 elever)

klassetrin

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
ugentlige lærerskemat. pr. elev	1.05	1.09	1.05	1.14	1.32	1.36	1.64	1.66	1.70	1.88

3) Private grundskolekursus:

2-årigt kursus: 1.55 skematime pr. elev

1-årigt kursus: 1.65 skematime pr. elev.

Opgørelsen foretages på grundlag af skolens elevtal pr. 1. september i tilskudsåret eller på grundlag af gennemsnittet af elevtallene i det gældende tilskudsår og hvert af de 2 forudgående år.

Antallet af reduktionstimer følger reduktionsordningerne på folkeskoleområdet.

De særligt godkendte timer omfatter

- timer til specialundervisning ud over 5% af de normerede skematimer,
- timer til de tysksprogede skoler i Sønderjylland,
- undervisning af fremmedsprogede elever,
- supplerende undervisning og sygeundervisning i hjemmet.

Tilskudskonstanten

Skolernes udgiftsbehov, beregnet på den beskrevne måde, omfatter således alene skolernes lønudgifter og medtager ikke skolernes øvrige udgifter i forbindelse med undervisningen. Disse øvrige udgifter indregnes ved at gange udgiftsbehovet med en såkaldt tilskudskonstant på 1,2654. Tilskudskonstanten er fastsat på baggrund af forholdet mellem lønudgifter og andre tilskudsberettigede udgifter i finansåret 1985.

Reguleringsfaktoren

Skolernes samlede udgiftsbehov sættes i relation til rammebevillingen på finansloven. Herved fremkommer den såkaldte reguleringsfaktor, som vil være mindre end 1, hvis det samlede udgiftsbehov overskrider rammebevillingen.

En reguleringsfaktor på f.eks 0,85 medfører, at den enkelte skole får et rammetilskud, som svarer til 85% af skolens opgjorte udgiftsbehov pr. 1. september året før.

Da skoleåret og finansåret ikke er sammenfaldende, er det nødvendigt at arbejde med to forskellige foreløbige reguleringsfaktorer, en for de første syv mdr. af finansåret på grundlag af skolernes udgiftsbehov pr. 1. september året før sammenholdt med rammebevillingen på finansloven, og en for de sidste fem mdr. af finansåret på grundlag af skolernes udgiftsbehov pr. 1. september i det aktuelle finansår. De to reguleringsfaktorer vægtes ved slutningen af finansåret sammen til en endelig reguleringsfaktor for finansåret.

Faldet i reguleringsfaktoren er udtryk for en stigning i skolernes udgiftsbehov som følge af, at der oprettes flere små skoler, at der er kommet relativt flere elever på de ældste klassetrin, og at lærernes lønanciennitet stiger. Kompensation for udgiftsforøgelsen foretages ved at forhøje reguleringsfaktoren det efterfølgende finansår.

Skolernes rammetilskud tillægges eventuelle beløb efter 3%-reglen. I praksis har man ved beregningen anvendt de faktiske elevtal og dermed modvirket skolernes fordel ved at kunne anvende 3-års gennemsnit ved opgørelsen af det normerede løntimetal. Desuden har man ved beregningen af 3%-reglen medtaget de særlige timer. Har en skole således fået timer til specialundervisning og er den inde under 3%-reglen, kommer den i et vist omfang til "selv at betale" de særlige timer.

Besparelserne har fra 1989 gjort det nødvendigt at foretage beregningen med såkaldte fiktive reguleringsfaktorer. I udvalgsbetænkningen var forudsat, at 3%-reglen skulle være en overgangsordning, men den er ikke tidsbegrænset i skolestøtteloven. Omfattet af reglen er kun skoler, der siden den endelige afregning af rammetilskud for 1988 udelukkende har enten modtaget eller afgivet beløb efter reglen. Alligevel har det ved forsøgsvisse fremskrivninger vist sig, at overgangsperioden vil kunne blive meget lang.

Skolernes udgiftsbehov opgøres som nævnt på grundlag af elevtallet pr. 1. september. Rammetilskuddet beregnes herefter endeligt i december måned for de sidste 5 måneder af det løbende år og de første 7 måneder af det efterfølgende år. Beløb efter 3%-reglen beregnes samtidig endeligt for hele året. Rammetilskuddet udbetales for de første 7 måneder månedsvis forud og for de sidste 5 a'conto månedsvis forud med efterfølgende afregning af de 5 måneder og beløb efter 3%-reglen i december. Tilskudsregningen foretages på grundlag af et 4 sideres A4 skema, der indsendes af skolerne i oktober sammen med refusionsskemaet. Skemaet er fortrykt elevtalsoplysninger, der allerede ligger i direktoratet, men ikke f.eks. godkendelser af særlige timer. Skolerne oplyser på skemaet elevtallet på klassetrin pr. 1. september. Samme oplysning skal skolen afgive på et samtidigt tilsendt statistikskema. Herudover indhenter undervisningsministeriets datakontor cpr.-nr. baserede oplysninger om eleverne fra børnehaveklasse til 7. klassetrin pr. 1. september, og Danmarks Statistik indhenter tilsvarende oplysninger for elever på 8. og højere klassetrin.

Vikarkassetilskuddet på finansloven fastsættes på grundlag af et gennemsnitligt tilskud pr. normeret løntime, der indgår i beregningen af skolernes udgiftsbehov ved fordelingen af rammetilskudsbevillingen.

Tilskuddet pr. løntime reguleres på de årlige bevillingslove for ændringer i løntimetallet og lønudviklingen.

Tilskuddet er således uafhængigt af udviklingen i det pligtige skematimetale og løntimeforbruget ved undervisningen.

Fællesrådet varetager fordelingen af bevillingen til skolerne. Der ydes et særskilt tilskud til administrationsudgifterne. De resterende administrationsudgifter opkræves hos skolerne eller ved renteindtægter.

Befordringstilskuddet på finansloven fastsættes på grundlag af et gennemsnitligt beløb pr. elev. Tilskuddet pr. elev reguleres på de årlige bevillingslove for ændringer i elevtallet og prisudviklingen i persontransport med offentlige transportmidler.

Fællesrådet varetager fordelingen af bevillingen til skolerne efter nærmere regler i Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 499 af 12. juli 1989.

Fællesrådets administrationsomkostninger forudsættes dækket ved, at det samlede tilskud udbetales til rådet i marts måned.

Tilskuddet til fripladser fastsættes på finansloven som et samlet beløb. Det udbetales skolerne til nedsættelse af skolepengene og beregnes under hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

Fællesrådet (fripladsudvalget) varetager fordelingen af bevillingen til skolerne efter nærmere regler i Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 232 af 4. april 1989. Administrationsomkostningerne forudsættes dækket ved, at det samlede tilskud udbetales ved skoleårets begyndelse.

Tilskuddet til opholdsstøtte fastsættes på finansloven som et samlet beløb.

Det udbetaltes i 1989/90 til 17 skoler til nedbringelse af betalingen for ophold på kostafdelingen. Det beregnes på grundlag af forældrenes økonomiske forhold efter reglerne i bekendtgørelse nr. 483 af 30. juni 1989. Bekendtgørelsen justeres årligt med nye oplysninger om opholdsstøtteramme, et gradueret skema over indkomstgrundlag m.m. Udbetalingen til skolerne finder sted med 2/3 i oktober på grundlag af skemaer indsendt i september. Endelig afregning foretages ved skoleårets afslutning i juni/juli måned på grundlag af elevkvitterede lister over de beløb, opholdsbetalingen er reduceret

2.1. Særligt om specialundervisning

De private grundskoler skal efter friskoleloven give specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand til elever, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte. Skolekommunen skal yde vederlagsfri skolepsykologisk bistand på samme måde som for eleverne i kommunens skoler.

I henhold til bekendtgørelsen om statstilskud kan direktoratet for folkeoplysning, frie grundskoler m.v. godkende, at der ved opgørelsen af den enkelte skoles udgiftsbehov medtages ekstra timer til specialundervisning, når skolen godtgør, at den har behov for timer til specialundervisning ud over 5% af det normerede skematimetotal til 1.-10. klassetrin.

I henhold til skolestøtteloven kan direktoratet desuden give 100% refusionstilskud til en skoles udgifter til ekstra lærertimer og hjælpemidler til undervisning af svært handicappede elever.

Ansøgninger indsendes på særlige skemaer såvidt muligt inden 1. april ledsaget af en erklæring fra pågældende skolepsykologiske rådgivning.

Ansøgningerne sendes til faglig vurdering i undervisningsministeriets folkeskoleafdeling og der træffes herefter endelig beslutning i direktoratet.

Godkendes ansøgningerne, sker det for et skoleår, og skolen kan herefter medtage de godkendte ekstra timer til specialundervisning ved opgørelsen af udgiftsbehovet.

5% reglen har i praksis skabt en del usikkerhed omkring opgørelsen af skolernes udgiftsbehov.

Tilskuddet til ekstra lærertimer til svært handicappede bevilges med en gennemsnitstakst svarende til lønnen i lønramme 21, skalttrin 26, stedtillæg III.

Ved vurdering af specialundervisning og undervisning af svært handicappede elever har direktoratet generelt lagt vægt på, at der gives samme undervisning som i folkeskolen.

Amtskommunernes bidrag til staten for svært handicappede elever beregnes som statens gennemsnitlige budgetterede refusionstilskud pr. elev for ekstraudgifter til lærertimer og hjælpemidler. Bidragene fastsættes på grundlag af det faktiske antal elever og elevernes fordeling på amtskommuner pr. 1. marts i året forud for bidragsåret, jfr. nedenfor.

3. Beskrivelse af bidragssystemet

3.1. Den første bidragslov

Baggrunden for indførelse af bidragssystemet

Som et led i opgave- og byrdefordelingsreformen ophævedes pr. 1. april 1975 bl.a. statens procentvise tilskud til det kommunale og amtskommunale skolevæsen. Staten ydede tidligere i princippet et tilskud på 60% af udgifterne til lærerlønninger i folkeskolen. Samtidig med ophævelsen af statens tilskud til det kommunale skolevæsen trådte lov om kommuners og amtskommuners bidrag til statlige og private skoler og kurser (bidragsloven) i kraft (lov nr. 338 af 19. juni 1974 som nu er ophævet og erstattet af lov nr. 214 af 5. april 1989).

Vedtagelsen af loven indebar, at en række af de beløb, som tidligere var opført i finansloven som tilskud til det kommunale skolevæsen og som statens nettoudgift til private skoler og til

statslige skoler af de omhandlede arter, indregnes i de beløb, som skal fordeles som tilskud efter objektive udgiftskriterier (bloktilskud).

Fordelingen mellem kommuner og amtskommuner skete således, at de beløb, der var afholdt som tilskud til undervisningen i gymnasie- og studenterkursusklasser og klasser til højere forberedelses-eksamen eller som statens nettoudgift til denne undervisning skulle fordeles som tilskud efter objektive kriterier til amtskommunerne. Statens tilsvarende udgifter og tilskud til børnehaveklasser, 1.-10. klasser (og realklasser) skulle på tilsvarende måde fordeles til kommunerne.

De konti, som indeholdt tilskud til det kommunale og amtskommunale skolevæsen udgik af finansloven, medmindre de tillige indeholdt tilskudsbeløb, som fortsat skulle ydes, f.eks. tilskud til pensioner. For så vidt angår de konti, som vedrørte statslige og private skoler og kurser, opretholdtes de pågældende konti, idet der samtidig opføres et beløb for indtægter, som i princippet svarer til udgiftsbeløbet, jf. dog nedenfor om bidragsprocenten for de private grundskoler.

Indtægtsbeløbet tilvejebringes ved de bidrag, som afkræves kommuner og amtskommuner for elever, der er optaget i statslige eller private skoler.

Baggrunden for indførelsen af de kommunale og amtskommunale bidrag til staten for elever på statslige og private skoler og kurser var, at det er kommunernes og amtskommunernes opgave - og byrdefordelingsmæssige ansvar - at drive henholdsvis folkeskolen og gymnasieskolen. De bidrag, som skulle opkræves af kommunerne, skulle derfor i princippet svare til statens samlede udgift eller tilskud. Planlægning af den kommunale folkeskole tager imidlertid udgangspunkt i kommunernes samlede børnetal. Der opnås således ikke i den enkelte kommune en besparelse af samme størrelse som gennemsnitsudgiften pr. elev. Der blev derfor i loven indsat en bemyndigelse for undervisningsministeren til at foretage en nedsettelse af kommunernes bidrag ved de private skoler, som udgør et alternativ til folkeskolen. Bidragsprocenten blev på denne baggrund fastsat til 65 pct.

3.2. Den første bidragslov

Med loven indførtes herefter en ordning, hvorefter den enkelte kommune yder et beløb til staten for hver elev, der er hjemmehørende i kommunen, og som er optaget i en børnehaveklasse eller en 1.-10. klasse bl.a. ved de frie grundskoler. Kommunernes bidrag for disse elever svarede til statens gennemsnitlige tilskud pr. elev. Undervisningsministeren kunne endvidere, jf. ovenfor, bestemme at statens tilskud til private skoler ikke opkræves med det fulde beløb.

Det var endvidere fastsat, at kommunernes bidrag til staten kunne modregnes i statens tilskud til kommunerne efter objektive udgiftskriterier.

Det kommunale bidrag for elever i friskoler og private grundskoler, herunder grundskoleklasser ved private gymnasier og grundskoleelever i kombinerede fri- og efterskoler samt private grundskolekursus, baseredes på udgiftstallene for statens tilskud til disse skoler og kurser, idet der dog blev set bort fra kostskolernes særlige udgifter. Den således beregnede gennemsnitlige udgift pr. elev blev efter forhandling med indenrigsministeren nedsat til en lavere bidragsprocent, således at bidraget opkrævedes med 65 pct. af den beregnende gennemsnitsudgift.

Fremgangsmåden ved opkrævning af bidrag var ifølge cirkulæret fra 1984 (som var en forenkling i forhold til tidligere) og indtil den gældende lov følgende:

- a. De for hver kommune og amtskommune beregnede bidrag modregnes i de månedlige udbetalinger fra statsskattedirektoratet af indkomstskat, generelle tilskud m.v.
- b. Bidragene opkræves med månedlige ácontobeløb i det løbende finansår beregnet på grundlag af elevtallene pr. 1. september i det forrige finansår, d.v.s. 16 måneder før det løbende finansårs begyndelse. Bidragene reguleres endeligt 13 måneder efter finansårets udløb (i januar). Den endelige beregning af bidragene sker på grundlag af de faktiske udgifter i det finansår, bidraget vedrører (bidragsåret) i forhold til elevtal-

let pr. 1. september i det nærmest forudgående finansår, d.v.s. 4 måneder før bidragsårets begyndelse.

- c. I juni måned får kommunernes og amtskommunernes meddelelse om ácontobidragene pr. elev for det efterfølgende finansår og om den endelige regulering for de forudgående finansår.

I september måned får den enkelte kommune og amtskommune meddelelse om, med hvilke samlede beløb ácontobidragene vil blive opkrævet for det efterfølgende finansår.

3.3. Den nugældende ordning

De nugældende bidragsregler findes i lov nr. 214 af 5. april 1989 om kommuners og amtskommuners bidrag til statslige og private skoler og kurser og det tilsvarende cirkulære nr. 92 af 29. juni 1989.

Baggrunden for at få ændret bidragssystemet var følgende:

- 1) Vedtagelsen af lov nr. 230 af 22. april 1987 om statstilskud til visse private skoler og kurser.
- 2) Ønsket om en forenkling af bidragssystemet.

Som det er beskrevet oven for foretoges der tidligere tre bidragsberegninger i et finansår for hver enkelt kommune og amtskommune:

- a) et efterreguleringsbeløb for det forudgående finansår.
- b) et ácontobidrag pr. elev for det følgende finansår og
- c) det samlede ácontobidrag for det følgende finansår.

Bidragssystemet er nu opbygget således:

a. Den almindelige undervisning

- 1) Hver kommune og amtskommune bidrager som tidligere til staten i forhold til det antal elever, der går i de statslige og private skoler, der er omfattet af lovgivningen.
- 2) Bidraget beregnes for de private skolars og kursers vedkommende i forhold til statens rammetilskud pr. elev.
- 3) Bidraget for alle skoler på grundskoleniveau er fastsat til 71 pct. af rammetilskuddet, hvilket beløbsmæssigt tilnærmelsesvis svarer til den gamle bidragsprocent. Bidraget pr. elev fastlægges på de årlige finanslove. (Amtskommunerne forudsættes uændret at bidrage med 100 pct. af statens tilskud på gymnasie- og hf-området. Dette indebærer, at bidraget fastsættes til 106 pct. af det rammetilskud, der gives til henholdsvis gymnasie-, hf- og studenterkursuselever).
- 4) Bidragscirkulæret er udformet således, at staten kun opkræver bidrag en gang årligt den 1. juli.

b. Undervisning af svært handicappede elever

- 1) Amtskommunerne betaler bidrag til staten svarende til statens gennemsnitlige budgetterede refusionstilskud pr. elev for ekstraudgifter til lærertimer og hjælpemidler til elever med svære handicaps.
- 2) Amtskommunen kan af en kommune kræve delvis refusion af bidraget til staten for elever, der er hjemmehørende i kommunen. Refusionsbeløbet skal svare til det takstbeløb, kommunen betaler til amtskommunen i henhold til § 40, stk. 2, i folkeskoleloven med fradrag af kommunens bidrag til staten for den almindelige undervisning og specialundervisningen.

Disse regler er en konsekvens af, at der i den nye skolestøttelov blev indført en regel om, at staten yder 100 pct. refusionstilskud til ekstra lærertimer og hjælpemidler, der er godkendt af undervisningsministeren til undervisning af svært handicappede

elever. Ordningen trådte i kraft den 1. januar 1988 ligesom de øvrige ændringer af skolestøtteloven. Vedtagelsen af skolestøtteloven betyder, at forældrene ikke kommer til at betale skolepenge for de omhandlede ekstraudgifter. Dette indebærer, at det offentlige dækker merudgifterne i samme omfang, som hvis undervisningen foregik i den offentlige skole.

c. Ordningen administreres ifølge cirkulæret således:

Almindelig undervisning og specialundervisning

I juni måned får kommunerne og amtskommunerne meddelelse om størrelsen af bidragsbeløbet pr. elev for det kommende finansår.

Hver kommune og amtskommune modtager samtidig en foreløbig beregning over kommunens og amtskommunens samlede bidrag baseret på det senest opgjorte elevtal. Kommunerne og amtskommunerne modtager, når elevtalsopgørelserne foreligger, dog senest i maj måned i det løbende finansår, en endelig meddelelse om, med hvilke samlede beløb bidragene vil blive opkrævet pr. 1. juli i det løbende finansår. Bidragene opgøres på grundlag af elevtalsopgørelser pr. 1. september i det forudgående finansår.

Undervisning af svært handicappede elever

I juni måned får amtskommunerne meddelelse om, med hvilke samlede beløb bidragene vil blive opkrævet for det følgende finansår.

Bidragene fastsættes på grundlag af det faktiske antal elever og elevernes fordeling på amtskommuner pr. 1. marts i det finansår, hvori meddelelsen om bidrag finder sted. Bidragene baseres således på elevtal 10 måneder før det løbende finansårs begyndelse.

Fællesbestemmelser

De for hver kommune og amtskommune beregnede bidrag modregnes i udbetalingerne i juli måned fra Statsskattedirektoratet af indkomstskat, statstilskud m.v.

3.4. Særligt om elevstatistikken i relation til bidragssystemet

Til statslige og private skoler sender Undervisningsministeriets datakontor i september maskinelt udskrevne lister med de oplysninger om eleverne fra børnehaveklasse til 7. klassetrin (cpr.-nummer og navn), der er registreret året før pr. 1. september, dog således at eleverne er rykket et klassetrin op. Ligeledes medsendes et oversigtsskema til opgørelse af elever fordelt på klassetrin. På oversigtsskemaet kan udenlandske elever påføres.

Skolerne gennemgår herefter listerne for fejl og af- og tilmeldinger samt påfører nye elever i børnehaveklasserne.

For elever på 8. og højere klassetrin indsamler Danmarks Statistik tilsvarende oplysninger. Datakontoret modtager en kopi, som sammenholdes med oversigtsskemaet, og foretager selv registrering og fejlrettelse af disse oplysninger.

Når dataskontoret har modtaget skemaerne fra skolerne, foretages en modtagekontrol. Her kontrolleres om alle skoler har indsendt skemaer og i det rigtige antal. Skemaerne sendes derefter til Ishøj Datascenter, hvor alle rettelser samt elevoplysninger for børnehaveklasser og 8. klasser og opefter registreres/ophulles.

På Datacentret inddatatastes alle transaktioner, masteren ajourføres, og der udskrives fejllister. Fejllisterne udskrives i to dele, én med cpr.-nummerfejl og én med andre fejl. Listen med cpr.-nummerfejl sendes til skolerne, som selv retter disse fejl og derefter returneres listen til datakontoret. Listen med andre fejl rettes i datakontoret. Denne procedure gennemløbes over flere omgange.

Når der foreligger et fejlrit og ajourført register overføres dette til Indenrigsministeriet, kontoret for personregistrering. Her påføres registret oplysninger om adresser og bopælskommune ved samkøring med cpr.-registret.

Listen sorteres efter kommune og skolegruppenummer fra 1 til 4. (Grundskoleelever, som vedrører kommunerne, samt gymnasie-, kursus- og HF-elever, som vedrører amtskommunerne).

Listen med elevernes navn, cpr-nummer, adresse, bopælskommune og gruppe tilsendes kommuner og amtskommuner, således at hver kommune/amt modtager en liste over samtlige i kommunen/amtet boende elever, der går i privat eller statslig skole, og i hvilken gruppe eleverne befinder sig.

Samtidig sendes der til kommuner og amtskommuner en oversigt over bidrag for det indeværende år, der således bygger på elevtalsopgørelser fra 1.september året før, samt en foreløbig oversigt over bidrag for det kommende år. Oplysninger om taksten pr. elev i hver gruppe fås fra budgetkontoret. Betalingen sker ved fradrag i bloktilskuddet pr. 1.juli i det løbende finansår.

Tilskudsudvalget for
de frie grundskoler

BILAG 2

Bilag til betænkningen

Økonomiberegninger i relation til betænkningens afsnit 2 om udviklingen i 80-erne og fastsættelsen af den fremtidige tilskudsramme

1. Beregning af rammetilskud og udgifter pr. elev (tabel 1)

1.1 Beregninger for frie skoler

Ved sammenligning mellem rammetilskuddet for de frie skoler og folkeskolens nettodriftsudgifter (tabel 1) er der for perioden 1982 til og med 87 brugt regnskabstal fra Frie Grundskolers Fællesråd (FGF), for perioden 1988 til 90 tal fra statsregnskabet. For 1991 er brugt finanslovstal.

Regnskabstallene for 82 - 87 er baseret på regnskaber for "rene" skoler, defineret som alle skoler excl. gymnasiegrundskoler, tysksprogede skoler, skoler med kostafdeling, kombinerede skoler og grundskolekursus. Tallene er efterfølgende justeret med forskellen mellem A."rene" skoler og B."alle" skoler minus "særtilskud" samt for vikarudgifter. Justeringen er foretaget på grundlag af statsregnskabs- og finanslovstal for 88 - 91, jfr. nedenfor.

Tallene for 88 - 91 omfatter alle skoler excl. gymnasierne grundskoler, reduceret for særtilskud til kostskoler og tyske mindretalsskoler. Tallene er incl. vikarudgifter

Herved fås rammetilskuddet pr. elev for perioden 1982 - 91 for alle skoler excl. gymnasierne grundskoler incl. specialundervisning over 5% og vikartilskud og excl. "særtilskud" til kostskoler og tyske mindretalsskoler.

Tallene for rammetilskuddet er fremkommet således:

	1988	1989	1990	1991
RT pr elev lp, statsregnsk.	20.297	19.942	19.439	20.642
Kostudgift	- 327	306	293	271
Tyske sk. særtilsk.	- 94	95	94	93
Vikarudg.	494	389	469	533
RT	20.370	19.930	19.521	20.811
91-pr.	22.300	21.080	20.027	20.811
RT				
"rene skoler"	21.605	20.456	19.268	20.032
Andel alle sk.	96,9	97,0	96,2	96,3
Gns. 96,6 faldende over tid.				

¹⁾ $X \times 1.06709 \times 1.0259$
→88-90 →90-91

$X \times 1.031$
→89-90

Rene skoler justeres med 3 procent i årene 1982 - 87.

Revisionsudgifterne var fra 82 til 87 en del af refusionsudgifterne som er holdt ude af analysen. Tilskuddet til revision er efter 88 en del af rammetilskuddet. Udgiften gange 0,85 lægges derfor til rammetilskuddet for årene 82 - 87.

Udgifter til sygeundervisning er ikke trukket ud af tallene for frie skoler. Disse udgifter er ikke opgjort selvstændigt, men det

er en kategori som stort set ikke eksisterer i frie skoler, tilskuddet ligger noget under 1 mill, i alt.

Tallene for statstilskuddet er herefter, efter udvalgets opfattelse, sammenlignelige med folkeskolens nettodriftsudgifter, opgjort som beskrevet i afsnit 2.

1.2. Beregning af folkeskolens nettodriftsudgifter pr. elev

Der beregnes ud fra samme afgrænsning som i analyserne af lærerressourceforbruget (analysebilag) dvs type 21 og 22 skoler- fuldt årgangsdelte skoler og ikke fuldt årgangsdelte skoler. Dog er øvelsesskoler lagt til, da udgifterne til disse er en kommunal forpligtigelse.

Følgende udgiftsgrupper er trukket ud af hensyn til sammenligneligheden med de frie skoler: forskellige serviceforanstaltninger, herunder skolepsykologtjenesten, amtscentraler, skolefritidsordninger, syge- og hjemmeundervisning, observationsskoler, børn med vidtgående handicap , transportudgifter.

Vidtgående specialundervisning er holdt uden for analysen.

Herefter er udgiften beregnet på grundlag af de kommunale budgetter 3.01 folkeskoler samt 3.09 skolebibliotek.

1.3. Korrektioner i forbindelse med fastsættelsen af rammetilskuddet fremover

I forbindelse med den fremtidige fastsættelse af tilskuddet til frie skoler ud fra folkeskolens regnskabstal kan integrerede elever med vidtgående handicap ikke udskilles(c. 1300 elever) af folkeskoleregnskaberne. Det er derfor nødvendigt at justere for udgiften til disse elever, udgiften udgør i 1991 ca. 75 kr. pr. elev i folkeskolen, svarende til 0.24% . Tilskudsandelen (Frie skolars andel af folkeskolens nettodriftsudgifter pr. elev) kan i udgangssituationen korrigeres med 0.24 % som kompensatione for at udgifterne til intgrerede svært handicappede elever fremover er indeholdt i folkeskolens nettodriftsudgifter, mens udgifterne i de frie skoler er 100 % refusionsudgifter.

Udgifter til vikar og specialundervisning er indeholdt i folkesko-

lens nettodriftsudgifter. Udvalget foreslår, at tilskud til disse udgifter for de frie skoler tages ud af rammen en gang for alle og fastsættes som en procent af rammen. Der skal i så fald tages hensyn til dette ved beregninger af rammen.

Vedr. tilskud til fremmedsprogede elever er problemstillingen tilsvarende.

2.Beregning af driftsudgifter -og tilskud for 1982 - 87, Frie skoler (tabel 3 og 4)

Beregningerne er foretaget ud fra regnskabstal for rene skoler, excl. gym/grund, tyske mindretalsskoler og kostskoler m.v. og excl. refusions- og revisionsudgifter. Driftstilskuddene er baseret på samme skoler, incl. vikartilskud.

Tallene bygger på de samme regnskabsrapporter fra Frie Grundskolers Fællesråd som tabel 1, men nu ikke justeret, dvs. tabel 3 og 4 viser tallene for de "rene" skoler.

De grundliggende tal fra regnskabsrapporterne, som er indgået i udvalgsarbejdet findes i nedenstående oversigt 1990-priser (i betænkningen er alle tal opregnet til 1991 priser) :

	1982	1983	1984	1985	1986	1987
	----- kr. -----					
<u>Private grundskoler:</u>						
Rammetilskud pr.						
elev	19.446	19.718	19.222	19.178	19.635	20.844
Index	100	101	99	99	101	107
<u>Vikarudgifter:</u>						
pr. elev					498	572

Rammetilskud						
pr. elev incl.						
vikartilskud					20.133	21.416

Samlede driftsudgift						
eksl. refusion og						
revisor pr. elev						
faste priser	24.457	25.024	24.678	24.914	25.404	26.411
Index	100	102	101	102	104	108
Totale udgifter						
pr. elev, private						
skoler, faste priser	26.361	26.965	26.647	26.777	27.333	28.452
Index	100	102	101	102	104	108

3. Øvrige beregninger og tabeller i betænkningen

Tabel 2

Tabellen sætter tilskudsandelen (frie skolars andel af folkeskolens nettodriftsudgifter) i forhold til den forventede udvikling i folkeskolens udgifter i det regnskabsår som definerer frie skolars tilskud og udviklingen i folkeskolens udgifter i det finansår tilskudet vedrører. Derved fås den forventede tilskudsandel i finansåret.

Tabel 5

Tabellen viser relationerne mellem frie skolers udgiftsniveau i forhold til folkeskolens (fra tabel 4), forældrebetalingen som udgifter minus tilskud (tabel 3) og tilskudsandelen.

Tabel 6

Tabellen viser lærerløntimeforbrugets sammensætning i de to skoleformer i skoleåret 1989/90. Frie skolers forbrug til normalundervisning ligger over folkeskolens, mens forbruget til specialundervisning og reduktioner ligger væsentligt under.

Totalt ligger frie skolers forbrug på 94% af folkeskolens.

Tabel 7 og 8

Tabel 7 viser merudgiften i årene 1992 til 95 under forudsætning af tilskudsandele mellem 69,7 % og 75 % i forhold til folkeskolens regnskabstal. Tabel 8 viser det samme omregnet til index.

En tilskudsandel på 69,7 % af folkeskolens nettodriftsudgifter i 1989 er i betænkningen defineret som udgiftsneutral for 1992 i forhold til den regulering som, alt andet lige, ville finde sted under alle omstændigheder inden for det eksisterende system.

Regnestykket, svarende til betænkningens opgørelse af tilskud til frie skoler er dette 1991-priser:

Taksten pr. elev for 1991	20.642 kr.	
Vikar	533	
	21.175	
minus:		
Kostsært tilskud	271	
Tyskesært tilskud	93	
	20.811	
Regulering, minus bespar. (625)	292	
=	21.103	= 69,7 af <u>folkeskolens nettodriftsudgifter i 1989(91 priser)</u>

Vikar	533
Spec. u. over 5%	302

Fremmedsprogede 66

Ramme 92 pr. elev til fordeling,
eksl. puljer til vikar, spec. u.
og fremmedspr. elever 20.202

I betænkningens afsnit 3 foretages beregninger over fordelingen ved alternative tilskudsandele.

Taksten uden særtilskud og puljer (20.202 kr.) og uden det skønnede reguleringsbeløb for 1992 som udgør ca. 1,4% er 19.910 kr. pr. elev. Fællesrådet finder, at en takst, som er 6% større end denne takst, svarende til index-forskellen mellem folkeskolens udgifter og rammetilskuddet i 1989 vil indfri behovet for regulering af tilskudsniveauet set i forhold til udviklingen i folkeskolens udgiftsniveau, det såkaldte efterslæb. Den forudsatte regulering på 6% sikrer 21.105. Hertil skal lægges tilskud til vikarkassen og til særlige puljer til specialundervisning og fremmedsprogede elever, ialt 901 kr. Herved fås en takst (incl. puljer) på 22.006 kr. pr. elev, svarende til en tilskudsandel på 72,7%.

Tabel 9

Tabellen viser rammen for 1991, fordelt på intervaller af skolestørrelse ekskl. specialundervisning, særtilskud til tysksprogede og kostskoler samt vikarudgifter.

Dels index på elevtallet, dels på det vægtede elevtal, med vægtene Bh.-6. = 1, 7.-10 = 1,5.

Tabellen viser omfordelingen (størrelsesdimensionen) i den nuværende tilskudsfordeling.

Tabel 10

Tabellen bygger på skolestatistikken og viser lærerskematimer pr. elev i de to skoleformer på størrelsesintervaller med og uden vægtede elevtal (bh-6: 1, 7-10: 1,5).

Folkeskolens udgifter kan ikke opdeles efter skolestørrelse. Lærerskematimeforbruget er derfor udgangspunkt for belysning af størrelsesdimensionen i folkeskolens ressourceforbrug, jfr. iøvrigt

bilag 3.

4. Samlede driftsudgifter, løn og øvrige udgifter, forskelle mellem folkeskoler og frie skoler

Løn som andel af samlede driftsudgifter på de to skoleformer ligger for perioden 1982 til 1987 mellem 66 og 72% for de frie skoler og mellem 75 og 81 for folkeskolen. Folkeskolens gns. for perioden ligger 10% højere end frie skoler (77 mod 67).

Frie skoler gns. løn udgør 80,5% af folkeskolens i perioden.

Frie skoler lønudgifter som andel af folkeskolens ligger i perioden 1982 til 1987 mellem 78 og 84%, højest i 1987.

Øvrige udgifter ligger for frie skoler mellem 121 og 141% af folkeskolens, højest i 86 og 87.

Da frie skoler er "dyrest" både absolut og forholdsmæssigt på andre udgifter end løn skyldes folkeskolens højere forbrug (ca. 8%) totalt de væsentlig højere lønudgifter.

Frie skoler Ilt er 0.94 af folkeskolens.

Ved at gange den gns lønudgift for perioden med 1.06 fås en lønudgift på 18.386 kr. for frie skoler. Sammenholdes denne med den gns. lønudgift i folkeskolen i samme periode (21.537) ses at folkeskolens lønudgift udgør 117% af frie skoler.

Drift, løn og øvrige udgifter
1991 = 100

	1982	1983	1984	1985	1986	1987	GNS
Driftsudgifter excl. refusion og revisor ¹⁾	25.090	25.672	25.317	25.559	26.062	27.095	25.799
Løn, incl. vikar ²⁾	16.779	16.844	16.827	16.897	17.199	19.526	17.345
Andel	67	66	66	66	66	72	67
Folkeskoledrift ³⁾	27.653	27.368	27.549	28.307	28.213	28.880	27.995
Løn	20.798	20.821	20.856	21.480	21.942	23.322	21.537
Andel	75	76	76	76	78	81	77
Priv. løn af folkeskolen	81	81	81	79	78	84	
Priv. øvrige af folkeskolen	121	135	127	127	141	136	

¹⁾ Tal fra bet.tabel 3, rene skoler

²⁾ Løn (gr. 1 FGF rapporter) x PL + vikarudg. 513 pr. elev 82-85, (511 86, 587 87 - faktiske tal) rene skoler

³⁾ Tal fra John Sarborg Pedersens notat, nettodrift pr. elev.

Tilskudsudvalget for
de frie grundskoler

BILAG 3

Bilag til betænkningen om

Lærerressourceforbrugets udvikling i offentlige og private skoler

1. Samlet oversigt over udviklingen i ressourceforbruget

I tabel 1A nedenfor vises udviklingen i lærerressourceforbruget gennem 80'erne.

Udgangspunktet er her den almindelige statistik over elevtal og timeforbrug m.v., som udføres af Folkeskoleafdelingen og Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v. For at kunne sammenligne, regnes der kun med almindelige skoler (type 21 og 22), så observations- og heldagsskoler, øvelsesskoler, skoleforvaltninger og skolepsykologiske kontorer ikke indgår.

Der er ikke i denne version af notatet søgt fradraget vidtgående specialundervisning. Dette skyldes dels usikre analyseresultater for folkeskolens vedkommende, dels at det har vist sig, at specialundervisningstimerne på privatskolerne indeholder § 19, 2-undervisning, der ikke indberettes særskilt, og som derfor ikke kan udskilles ud fra datamaterialet.

Den vidtgående specialundervisning indgår dog ikke med særlig stor vægt i det samlede timetal. Et fradrag ville kunne gøre det samlede ressourceforbrug pr. elev godt en procent lavere i folkeskolen og skønsmæssigt noget lignende i privatskolerne.

Tabel 1a - b viser det samlede lærerressourceforbrug. Lærerressourceforbruget pr. elev udviser en stigning igennem 80'erne. Stigningen er klart størst for folkeskolen, som ved periodens slutning ligger en del højere end de private skoler.

Bortset fra et fald i folkeskolens forbrug i 1983/84 har begge skoleformer haft et stigende forbrug i perioden 1982-88. Fra 1988 til 1990 har de private skoler haft faldende/stagnerende forbrug.

Set over hele perioden har folkeskolen haft en forbrugsstigning i lærerløntimer pr. elev på 16,8%, mens de private skoler har haft en stigning på 4,2%. I 1982 var de private skolars lærerløntimeforbrug pr. elev 4,9% større end folkeskolens, mens det i 1990 var 6,8% mindre.

1987/88 ved overgangen til det nye tilskudssystem steg de private skolars lærerforbrug 1,3%, mens det for folkeskoler steg 2,5%.

Tabel 1A

	Elevtal		L.l.t. pr. elev		Elevtal pr. lærerårsv.	
	fsk.	priv.	fsk.	priv.	fsk.	priv.
82/83	678.382	56.401	2,03	2,13	13,3	12,7
83/84	657.864	62.103	2,00	2,14	13,5	12,6
84/85	641.610	63.869	2,10	2,16	12,9	12,5
85/86	627.104	65.407	2,24	2,20	12,1	12,3
86/87	613.791	66.083	2,31	2,24	11,5	11,9
87/88	595.986	66.461	2,36	2,27	11,1	11,6
88/89	574.775	66.952	2,36	2,23	10,9	11,5
89/90	554.716	66.753	2,37	2,22	10,8	11,6

L.l.T. = Samlet lærerløntimeforbrug.

Tabel 1B Indeks over størrelserne fra tabel 1A

	Elevtal		L.l.t. pr. elev		Elevtal pr. lærerårsv.	
	fsk.	priv.	fsk.	priv.	fsk.	priv.
82/83	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
83/84	97,0	110,1	98,5	100,8	101,5	99,2
84/85	94,6	113,2	103,5	101,5	97,0	98,4
85/86	92,4	116,0	110,3	103,2	91,0	96,9
86/87	90,5	117,8	113,8	105,2	86,5	93,7
87/88	87,6	117,8	116,3	106,5	83,5	91,3
88/89	84,7	118,7	116,3	104,7	82,0	90,6
89/90	81,8	118,4	116,8	104,2	81,4	91,3

2. Skolestørrelse og lærerressourceforbrug

2.1. Størrelsesfordelt ressourceforbrug

I tabel 2A - 2B i bilag er der foretaget en sammenligning af de samme ressourcemål som i tabel 1 fordelt på intervaller af skolestørrelser.

Lærerressourcesammenligningen mellem private skoler og folkeskoler viser et "overforbrug" for små private skoler, mens omvendt de større folkeskoler er "dyrere" end de tilsvarende private skoler. For skoler mellem 150 og 200 elever er der ikke den store forskel og ved 200 elever vender "billedet", herover er folkeskoler "dyrest".

Små private skoler har alle årgange op til 7 og ofte også 8-10. Det vil således ofte være tilfældet at disse skoler både får forholdsvis mange normerede skematimer på grund af det lave elevtal og samtidig forholdsvis mange reduktionstimer på grund af 8-10 årgange. Det bemærkes, at det ikke i analyserne er muligt i øvrigt at tage hensyn til eventuelle forskelle i rekrutteringsgrundlaget for de to skoleformer.

For skolestørrelser over 200 ses det, at folkeskolerne alle har haft forbrugsstigninger i perioden 1982-1990, mens de private skoler alle har et stort set uændret, undertiden faldende forbrug set over hele perioden.

Note - Tabellerne rummer en misvisning for de private skoler i 1987/88 og tidligere, idet reduktion for efterskole ved de kombinerede skoler ikke er trukket ud. Der er fejl i nogle størrelsesgrupper for folkeskolen, men totalerne er korrekte.

Størrelsesfordelt ressourceforbrug, 3 intervaller og uden tyske skoler, kostskoler og skoler under 28 elever

Bemærkning til tabellen: Fradraget af de tre nævnte grupper af skoler er foretaget på grundlag af en aktuel liste over disse og er derfor kun helt korrekt for det nyeste år, mens der vil være en tiltagende misvisning, jo længere man går tilbage i tiden, især hvad angår skoler under oprettelse/afvikling.

I forhold til de tidligere udsendte tal betyder fradraget af skoler under minimumsstørrelse, tyske skoler og kostskoler, at ressourceforbruget i de resterende privatskoler under 100 elever kun ligger lidt over udviklingen i tilsvarende små folkeskoler.

Tabel 2C

Lærerløntimer pr. elev fordelt på skolestørrelser. Skoler på under 28 elever, tyske skoler og kostskoler er udeladt.

Elevtal	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90
1-99 fsk	2.31	2.18	2.08	2.18	2.45	2.55	2.63	2.63	2.56
priv	2.55	2.70	2.75	2.73	2.77	2.89	3.03	2.90	2.87
100-199 fsk	1.90	1.85	1.82	1.87	2.07	2.17	2.19	2.19	2.23
priv	2.11	2.29	2.36	2.40	2.43	2.47	2.48	2.27	2.25
> 200 fsk	2.10	2.04	2.02	2.12	2.25	2.32	2.37	2.37	2.38
priv	1.93	1.95	1.94	1.96	1.98	2.02	2.02	1.95	1.94
Alle fsk	2.09	2.03	2.00	2.10	2.24	2.31	2.36	2.36	2.37
skoler priv	2.05	2.12	2.13	2.14	2.18	2.24	2.26	2.16	2.15

Indeks:

	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90
1-99 fsk	100	94.4	90.0	94.4	106.1	110.4	113.9	113.9	110.8
priv	100	105.9	107.8	107.1	108.6	113.3	118.8	113.7	112.5
100-199 fsk	100	97.4	95.8	98.4	108.9	114.2	115.3	115.3	117.4
priv	100	108.5	111.8	113.7	115.2	117.1	117.5	107.6	106.6
> 200 fsk	100	97.1	96.2	101.0	107.1	110.5	112.9	112.9	113.3
priv	100	101.1	100.5	101.6	102.6	104.7	104.7	101.0	100.5
Alle fsk	100	97.1	95.7	100.5	107.2	110.5	112.9	112.9	113.4
skoler priv	100	103.4	103.9	104.4	106.3	109.3	110.2	105.4	104.9

Årsværk pr. elev, indeks:

	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90
Fsk	100.0	97.2	95.9	100.5	107.1	112.1	116.1	119.0	119.4
Priv	110.0	103.5	104.2	104.8	106.5	110.7	113.3	111.0	110.6

Ser man på de tyske skoler for sig, viser det sig, at der i 1989/90 er 16 skoler, alle beliggende i Sønderjyllands Amt. Gen-

nemsnittsstorrelsen er på kun 62 elever, og de syv er på under 28. Klassekvotienten er på 9,9 og lærerløntimerforbruget pr. elev er på 3,37, altså godt 50% over forbruget på almindelige privatskoler under ét. (Se bilag). Det bemærkes, at der for de tyske skoler gælder specielle regler, som betyder at ressourcesammenligninger ikke kan foretages direkte.

Der er 20 kostskoler (1989/90), som størrelsesmæssigt er betydeligt mere spredt med et gennemsnitligt elevtal på 163. Klassekvotienten er her på 15,8 og lærerløntimeforbruget pr. elev på 2,99. Kostskolerne er altså også væsentlige dyrere end almindelige privatskoler, og de mindste er gennemgående langt de dyreste. (Se bilag).

2.2. Udviklingen i skolestørrelsen

Den gennemsnitlige skolestørrelse i folkeskolen er faldet gennem hele perioden, mens privatskolerne efter en stigning i begyndelsen af perioden har haft faldende gennemsnitstørrelse i de seneste år, jf. tabel 2D nedenfor.

Tabel 2D. Gennemsnitligt elevtal i skolerne.

	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90
Fsk	362	355	347	341	336	331	324	316	310
Priv	168	167	172	175	174	172	169	167	166

I tabel 2E er udviklingen i lærerløntimeforbruget pr. elev fra tabel 2A rensat for påvirkning fra ændringer i fordelingen på skolestørrelser ved fastholdelse af skolestrukturen i udgangsåret gennem hele perioden (Det samlede løntimeforbrug pr. elev i perioden er beregnet ud fra den løbende værdi i hvert interval vægtet med elevtallet i 1981/82 i hvert interval). Rækken "faktisk udvikling" er identisk med tallene nederst i tabel 2A.

Man kan se, at løntimeforbruget pr. elev i folkeskolen ville være steget en smule mindre, hvis skolestrukturen var som i 1981/82, hvilket vil sige, at ændringerne i fordelingen på skolestørrelser har påvirket ressourceforbruget i opadgående retning, omend meget lidt.

For privatskolernes vedkommende er der så godt som ingen effekt af sådanne forskydninger.

Tabel 2E. Lærerløntimer pr. elev med og uden ændringer i skolestørrelsen.

<u>Folkeskolen:81/82 82/83 83/84 84/85 85/86 86/87 87/88 88/89 89/90</u>									
Faktisk									
udv.	2,09	2,03	2,00	2,10	2,24	2,31	2,36	2,36	2,37
Renset for									
ændringer	2,09	2,03	2,00	2,09	2,22	2,29	2,33	2,33	
 <u>Privatskolerne:</u>									
Faktisk									
udv.	2,09	2,17	2,18	2,20	2,24	2,30	2,31	2,23	2,22
Renset for									
Ændringer	2,09	2,17	2,19	2,22	2,25	2,30	2,32	2,22	2,21

I tabel 2F og G viser udviklingen i antallet af skoler efter størrelse og i de enkelte amter. I folkeskolen er det mest iøjens-faldende, at der er blevet væsentlig færre af de helt små skoler, og at antallet af meget store skoler er blevet mere end halveret. De private skoler viser en mindre markant udvikling, men der er især blevet flere af dels de ret små skoler og dels de større (over 450 elever) .

Tabel 2F

		År									
		8182	8283	8384	8485	8586	8687	8788	8889	8990	
		Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	
Elevtal	EJER										
1-49	1	100	89	78	81	75	65	66	62	66	
	4	81	81	80	69	74	77	81	79	73	
50-99	1	163	164	168	167	176	180	197	216	209	
	4	60	68	79	90	89	87	89	99	102	
100-149	1	273	274	271	278	281	298	292	281	271	
	4	51	50	54	58	61	67	68	64	70	
150-199	1	162	162	163	146	138	121	115	119	124	
	4	35	34	41	37	39	43	44	51	53	
200-249	1	96	92	96	107	109	113	103	102	101	
	4	25	30	24	25	27	29	27	25	22	
250-299	1	89	92	103	100	98	90	100	110	93	
	4	18	16	18	21	17	16	17	19	18	
300-349	1	98	97	95	98	105	126	129	123	144	
	4	15	14	14	14	13	12	16	15	13	
350-399	1	103	112	124	124	126	143	144	144	166	
	4	12	11	14	11	13	15	11	11	13	
400-449	1	121	132	138	149	162	148	160	171	147	
	4	12	13	12	14	14	12	13	11	8	
450-499	1	133	140	151	158	142	136	138	133	137	
	4	7	8	8	7	7	7	8	11	11	
500-599	1	232	239	219	205	206	210	209	203	194	
	4	3	4	8	9	9	8	7	7	10	
> 600	1	360	317	288	267	248	222	187	157	137	
	4	8	8	10	11	12	12	12	10	9	
Alle skoler	1	1930	1910	1894	1880	1866	1852	1840	1821	1789	
	4	327	337	362	366	375	385	393	402	402	

Tabellen er incl. skoler under 28 elever, tyske skoler og kostskoler.

Grundskoler type 21 og 22, antal (forskellige datakilder)
SDAY, SEPTEMBER 18, 1990 1

Tabel 2G

		År								
		8182	8283	8384	8485	8586	8687	8788	8889	8990
		Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
Kommune/ amt	EJER									
Københavns kommune	1	72	69	71	69	67	67	67	68	66
	4	30	31	32	32	34	33	33	37	37
Fr. bergs kommune	1	11	11	10	10	10	10	10	9	8
	4	3	4	10	10	9	10	11	9	9
Københavns amt	1	150	150	147	147	148	146	147	142	141
	4	30	29	31	32	32	33	34	33	33
Frederiks- borg amt	1	109	109	106	106	108	104	104	104	104
	4	16	17	21	21	20	22	21	21	21
Roskilde amt	1	68	68	67	67	67	67	66	65	65
	4	11	11	12	13	13	13	13	13	12
Vestsjæll- and amt	1	122	120	120	119	121	120	118	119	118
	4	28	28	29	29	29	31	31	31	31
Storstrøm amt	1	123	123	121	120	118	118	114	114	110
	4	14	15	16	16	16	19	18	17	17
Bornholm amt	1	21	21	21	21	21	20	20	20	20
	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Fyn amt	1	196	197	196	194	192	191	191	186	183
	4	42	43	43	44	45	45	45	45	45
Sdr. jylla- nd amt	1	131	127	125	125	124	121	121	119	118
	4	12	12	12	12	11	11	12	14	13
Ribe amt	1	111	107	105	102	102	100	100	100	96
	4	6	8	8	8	8	6	6	6	6
Vejle amt	1	128	127	126	126	125	126	127	126	123
	4	18	20	21	19	20	21	21	23	23
Ringkbnq. amt	1	147	146	144	144	144	143	143	142	139
	4	15	14	15	15	15	16	19	19	18
Århus amt	1	187	186	185	185	185	186	184	181	177
	4	28	29	29	31	33	32	35	35	35
Viborg amt	1	144	139	137	132	130	129	129	128	126
	4	14	15	16	16	20	21	21	20	20
Nordjylla- nd amt	1	213	213	213	213	208	204	199	198	194
	4	21	21	21	22	24	26	26	28	27
Alle skoler	1	1933	1913	1894	1880	1870	1852	1840	1821	1788
	4	292	301	320	324	333	343	350	355	351

3. Forskydninger på klassetrin

3.1. Elevernes fordeling på klassetrin

Et overblik over udviklingen i elevtallet fordelt på billigere og dyrere klassetrin kan opnås med en procentvis fordeling på klassetrin. En sådan er foretaget på tabel 3C på de næste sider.

Nedenfor i tabel 3A og 3B er procenttallene samt indeks stillet op på mere overskuelige form. Der har været nogen markante forskydninger i de senere år. Dog har der i de private skoler været en næsten entydig tendens til stigning i procentandelen på 8.-10. klasse og fald i børnehaveklasse og 1.-7. klasse, så 8.-10. klasseandelen her i de senere år har ligget et stykke højere end i folkeskolen.

Tabel 3A

Procentandel

	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89
Bh.fsk.	8,7	8,3	8,3	8,4	8,2	8,3	7,9	8,2
priv.	7,9	7,5	7,0	7,0	7,0	7,0	6,8	6,9
1.-7. fsk.	65,3	66,6	67,8	68,1	67,7	66,8	67,0	66,8
priv.	66,2	66,8	65,8	65,6	65,3	64,6	64,3	63,9
8.-10.fsk.	26,0	25,0	23,9	23,5	24,1	24,9	25,1	25,1
priv.	25,9	25,7	27,2	27,4	27,8	28,4	29,0	29,2

Tabel 3B

Indeks

	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89
Bh. fsk.	100,0	95,4	95,4	96,6	94,3	95,4	90,8	94,3
priv.	100,0	94,9	88,6	88,6	88,6	88,6	86,1	87,3
1. -7. fsk.	100,0	102,0	103,8	104,3	103,7	102,3	102,6	102,3
priv.	100,0	100,9	99,4	99,1	98,6	97,6	97,1	96,5
8.-10. fsk.	100,0	96,2	91,9	90,4	92,7	95,8	96,5	96,5
priv.	100,0	99,2	105,0	105,8	107,3	109,7	112,0	112,7

Elevernes fordeling på klassetrin i folkeskolen og private skoler

Sk. typer: 21 og 22 ka41&42	81/82		82/83		83/84		84/85									
	Fsk. elever %ford.	Priv. elever %ford.	Fsk. elever %ford.	Priv. elever %ford.	Fsk. elever %ford.	Priv. elever %ford.	Fsk. elever %ford.	Priv. elever %ford.								
Bh.	60029	8.71	4342	7.90	55909	8.34	4218	7.48	53698	8.27	4351	7.01	53229	8.40	4481	7.02
1.	63381	9.20	5352	9.74	64060	9.56	5367	9.52	58781	9.05	5498	8.85	55750	8.80	5422	8.49
2.	63671	9.24	5116	9.31	62736	9.36	5409	9.59	63365	9.76	5804	9.35	58240	9.19	5623	8.80
3.	66683	9.68	5199	9.46	63078	9.41	5237	9.29	62195	9.58	5838	9.40	62919	9.93	5909	9.25
4.	66027	9.58	5288	9.63	66355	9.90	5372	9.52	62742	9.66	5650	9.10	61901	9.77	5994	9.38
5.	62842	9.12	5167	9.40	65595	9.79	5465	9.69	66079	10.18	5982	9.63	62425	9.85	6008	9.41
6.	62673	9.10	5081	9.25	62519	9.33	5336	9.46	65308	10.06	6018	9.69	65550	10.34	6366	9.97
7.	64477	9.36	5153	9.38	62078	9.26	5485	9.73	61980	9.54	6082	9.79	64607	10.20	6556	10.26
1.-7.	449754	65.28	36356	66.17	446421	66.61	37671	66.80	440450	67.83	40872	65.81	431392	68.08	41878	65.56
8.	67589	9.81	5787	10.53	61265	9.14	5614	9.95	58910	9.07	6668	10.74	58717	9.27	7064	11.06
9.	71799	10.42	5437	9.90	64405	9.61	5507	9.76	58189	8.96	6238	10.04	55729	8.79	6543	10.24
10.	39863	5.79	3018	5.49	42053	6.28	3391	6.01	38137	5.87	3974	6.40	34637	5.47	3903	6.11
8.-10.	179251	26.02	14242	25.92	167723	25.03	14512	25.72	155236	23.90	16880	27.18	149083	23.53	17510	27.41
Bh.-10.	689034	100.00	54940	100.00	670053	100.00	56401	100.00	649384	100.00	62103	100.00	633704	100.00	63869	100.00

Tabel 3C

Elevernes fordeling på klassetrin i folkeskolen og private skoler

Sk.type: 21 og 22 ka41&42	85/86			86/87			87/88			88/89						
	Fsk. elever %ford.	Priv. elever %ford.	Fsk. elever %ford.	Fsk. elever %ford.	Priv. elever %ford.	Fsk. elever %ford.	Fsk. elever %ford.	Priv. elever %ford.	Fsk. elever %ford.	Fsk. elever %ford.	Priv. elever %ford.					
Bh.	50968	8.23	4577	7.00	50334	8.31	4634	6.97	46474	7.91	4491	6.76	46201	8.16	4624	6.91
1.	54966	8.88	5684	8.69	52736	8.71	5507	8.29	51758	8.81	5467	8.23	47288	8.35	5365	8.02
2.	55075	8.90	5561	8.50	54511	9.00	5854	8.81	52354	8.91	5637	8.48	51260	9.05	5512	8.24
3.	57847	9.34	5815	8.89	54805	9.05	5678	8.54	54391	9.26	5858	8.81	52202	9.22	5664	8.47
4.	62570	10.11	6162	9.42	57447	9.49	5997	9.02	54685	9.31	5757	8.66	54211	9.57	6089	9.10
5.	61462	9.93	6327	9.67	62230	10.28	6504	9.79	57415	9.77	6250	9.40	54461	9.62	6107	9.13
6.	62045	10.02	6344	9.70	61148	10.10	6624	9.97	62074	10.57	6767	10.18	57145	10.09	6579	9.83
7.	65031	10.50	6783	10.37	61504	10.16	6760	10.17	60815	10.35	6988	10.51	61436	10.85	7413	11.08
1.-7.	418997	67.68	42676	65.25	404381	66.79	42924	64.59	393492	66.98	42724	64.27	377983	66.75	42791	63.91
8.	61193	9.88	7406	11.32	61703	10.19	7682	11.56	58536	9.96	7722	11.62	57717	10.19	7901	11.81
9.	55351	8.94	6803	10.40	57878	9.56	7235	10.89	58202	9.91	7410	11.15	54805	9.68	7535	11.26
10.	32563	5.26	3945	6.03	31174	5.15	3980	5.99	30728	5.23	4114	6.19	29594	5.23	4109	6.14
8.-10.	149107	24.09	18154	27.76	150755	24.90	18897	28.44	147466	25.10	19246	28.96	142116	25.10	19545	29.19
Bh.-10.	619071	100.00	65407	100.00	605470	100.00	66455	100.00	587432	100.00	66461	100.00	566320	100.00	66898	100.00

Tabel 3C

3.2. Elevprofilen ud fra folkeskolens vejledende norm

Tabel 3D

BEREGNINGER AF ELEVPROFILIEN UD FRA FOLKESKOLENS VEJLEDENDE NORM

FOLKESKOLEN, ELEVER FORDELT PÅ KLASSETRIN

KLASSETRIN	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89
0	60029	55909	53698	53229	50968	50334	46474	46201
1	1.05 63381	64060	58781	55750	54966	52736	51758	47288
2	1.09 63671	62736	63365	58240	55075	54511	52354	51260
3	1.05 66683	63078	62195	62919	57847	54805	54391	52202
4	1.14 66027	66355	62742	61901	62570	57447	54685	54211
5	1.32 62842	65595	66079	62425	61462	62230	57415	54461
6	1.36 62673	62519	65308	65550	62045	61148	62074	57145
7	1.64 64477	62078	61980	64607	65031	61504	60815	61436
8	1.66 67589	61265	58910	58717	61193	61703	58536	57717
9	1.70 71799	64405	58189	55729	55351	57878	58202	54805
10	1.88 39863	42053	38137	34637	32563	31174	30728	29594
TOTAL	689034	670053	649384	633704	619071	605470	587432	566320
ELEVPROF	1.2545	1.25541	1.25306	1.25213	1.25813	1.26088	1.2677	1.26627
INDEX	100.0	100.1	99.9	99.8	100.3	100.5	101.1	100.9

Note: børnehavekl. er ikke medregnet i elevprofilen

Elevprofilen er beregnet som folkeskolens vejledende norm for hvert klassetrin gange antal elever pr. klassetrin, hvorefter totalsummen for hvert år er divideret med det totale antal elever pr. år.

PRIVATE GRUNDSKOLER, ELEVER FORDELT PÅ KLASSETRIN

KLASSETRIN	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89
0	4342	4218	4351	4481	4577	4634	4491	4624
1	1.05 5352	5367	5498	5422	5684	5507	5467	5365
2	1.09 5116	5409	5804	5623	5561	5854	5637	5512
3	1.05 5199	5237	5838	5909	5815	5678	5858	5664
4	1.14 5288	5372	5650	5994	6162	5997	5757	6089
5	1.32 5167	5465	5982	6008	6327	6504	6250	6107
6	1.36 5081	5336	6018	6366	6344	6624	6767	6579
7	1.64 5153	5485	6082	6556	6783	6760	6988	7413
8	1.66 5787	5614	6668	7064	7406	7682	7722	7901
9	1.70 5437	5507	6238	6543	6803	7235	7410	7535
10	1.88 3018	3391	3974	3903	3945	3980	4114	4109
TOTAL	54940	56401	62103	63869	65407	66455	66461	66898
ELEVPROF	1.263	1.27084	1.28609	1.28994	1.29251	1.29676	1.30395	1.30566
INDEX	100.0	100.6	101.8	102.1	102.3	102.7	103.2	103.4

Note: børnehavekl. er ikke medregnet i elevprofilen

Elevprofilen er beregnet som folkeskolens vejledende norm for hvert klassetrin gange antal elever pr. klassetrin, hvorefter totalsummen for hvert år er divideret med totale antal elever pr. år.

3.3. Elevtallets fordeling på skolestørrelser og klassetrin

I tabel 3E fremgår, for skoleårene 1985/86, 1988/89 og 1989/90 elevernes procentvise fordeling på klassetrin i de tre skolestørrelser.

Det umiddelbart mest slående, er at så godt som ingen af de helt små folkeskoler (under 100 elever) og kun ganske få under 200 har 8.-10. klasse. For de private skolars vedkommende er procentdelen i 8.-10. klasse i skoler med 100-199 elever kun lidt lavere end i alle skoler under ét. I den mindste kategori går end ikke helt lille - og klart stigende - andel i 8.-10. klasse.

I de større skoler er forskellen beskeden, men andelen i 8.-10. klasse er dog en del større i de private skoler end i folkeskolen og andelen i børnehaveklasse og 1.-5. klasse lavere.

I Københavns kommune (tabel) er den samlede fordeling for både folkeskoler og privatskoler næsten identisk med landstotalen, blot med lidt færre i børnehaveklasse og lidt flere i 1.-5. klasse. I de små skolestørrelser forstyrres billedet stærkt af de meget få skoler og elever, der indgår. F.eks. kan de manglende data for de mindste folkeskoler i 1985/86 og 1989/90 skyldes, at den enlige skole, som giver tal for 1988/89 har haft over 100 elever i 1985/86 og er nedlagt i 1989/90. Et sådant forløb vil også give kraftigt udslag i kategorien 100-199, hvor der ligeledes kun er et par skoler.

I Ringkøbing Amt (tabel) er der for alle skoler under ét ikke markante afvigelser fra landstotalen, men mønsteret inden for skolestørrelserne adskiller sig i nogen grad hvad angår privatskolerne. I de mindste af disse er der flere i børnehaveklasse og på små klassetrin, men væsentlig færre i 8.-10. klasse end på landsplan. I skoler med over 200 elever er der en særpræget fordeling med over 70% i 8.-10. klasse, men dette er farvet af, at der i denne kategori kun er to skoler, som formentlig opsuger mange elever fra de små folkeskoler, der ikke har 8.-10. klasse.

Elevfordelingen på skolestørrelse og klassetrin for samtlige amter er vist i bilag.

Elevtal fra grundskoler type 21 og 22 (med fradrag for visse skoler)
17:42 Friday, September 28, 1990 1

Tabel 3E

Elevfordeling			Bh.kl.	1.-5.kl.	6.-7.kl.	8.-10.kl.
			pct.	pct.	pct.	pct.
Elevtal	Ejer	År				
1-99	Offentl.	8586	11.51	66.54	21.53	0.43
		8889	12.07	64.70	22.12	1.11
		8990	12.54	65.69	21.53	0.24
	Privat	8586	8.60	61.31	19.39	10.70
		8889	7.85	54.28	21.95	15.93
		8990	7.97	53.55	21.41	17.07
	Offentl.	8586	11.24	61.01	25.03	2.73
		8889	10.94	59.34	25.35	4.36
		8990	11.01	59.63	24.38	4.98
100-199	Privat	8586	8.39	49.86	20.52	21.22
		8889	8.03	47.45	20.63	23.90
		8990	8.19	47.11	19.80	24.90
	Offentl.	8586	7.69	45.00	20.10	27.21
		8889	7.60	43.41	20.46	28.52
		8990	7.72	43.36	19.73	29.18
	Privat	8586	6.46	41.76	19.89	31.89
		8889	6.44	39.94	20.69	32.93
		8990	6.29	39.35	20.30	34.06
> 200	Offentl.	8586	8.12	47.04	20.59	24.25
		8889	8.07	45.65	20.99	25.29
		8990	8.21	45.72	20.25	25.83
	Privat	8586	7.15	46.11	19.96	26.78
		8889	7.02	43.76	20.85	28.37
		8990	7.01	43.31	20.32	29.36
	Alle skoler	8586	8.12	47.04	20.59	24.25
		8889	8.07	45.65	20.99	25.29
		8990	8.21	45.72	20.25	25.83

Elevtal fra grundskoler type 21 og 22 (med fradrag for visse skoler)
18:35 Friday, September 28, 1990 1

Tabel 3E

Elevfordeling Kbh.			Bh.kl.	1.-5.kl.	6.-7.kl.	8.-10.kl.
			pct.	pct.	pct.	pct.
Elevtal	Ejer	År				
1-99	Offentl.	8889	0.00	30.49	23.17	46.34
		8889	0.79	54.25	19.27	25.69
	Privat	8586	4.67	56.61	19.76	18.96
		8990	1.45	59.79	14.82	23.94
100-199	Offentl.	8586	0.00	63.26	17.91	18.84
		8889	3.97	23.43	13.18	59.41
		8990	5.34	38.87	21.81	33.98
	Privat	8586	4.63	54.38	20.36	20.64
		8889	5.53	49.96	20.40	24.11
		8990	5.69	50.45	18.85	25.02
> 200	Offentl.	8586	6.08	49.25	20.25	24.42
		8889	6.25	49.00	20.49	24.26
		8990	6.91	48.85	18.97	25.27
	Privat	8586	4.68	44.83	20.28	30.21
		8889	5.62	43.27	20.37	30.74
		8990	5.62	42.51	20.38	31.49
Alle skoler	Offentl.	8586	5.99	49.48	20.21	24.33
		8889	6.18	48.46	20.36	25.00
		8990	6.87	48.57	19.05	25.51
	Privat	8586	4.67	47.81	20.24	27.27
		8889	4.95	45.84	20.22	28.98
		8990	5.09	46.33	19.35	29.23

Elevtal fra grundskoler type 21 og 22 (med fradrag for visse skoler)
18:38 Friday, September 28, 1990 1

Tabel 3E

Elevfordeling Ringkøb. amt			Bh.kl.	1.-5.kl.	6.-7.kl.	8.-10.kl.
			pct.	pct.	pct.	pct.
Elevtal	Ejer	År				
1-99	Offentl.	8586	10.66	64.70	24.64	0.00
		8889	11.63	62.26	26.10	0.00
		8990	12.15	64.05	23.80	0.00
	Privat	8586	14.38	59.20	22.83	3.59
		8889	13.80	60.74	21.62	3.84
		8990	12.89	62.64	19.34	5.12
	Offentl.	8586	11.24	60.11	27.18	1.47
		8889	10.33	59.18	26.68	3.81
		8990	10.71	60.64	26.22	2.42
100-199	Privat	8586	11.09	51.03	17.75	20.13
		8889	7.79	50.07	18.61	23.52
		8990	8.10	49.36	20.05	22.49
	Offentl.	8586	8.09	46.25	19.64	26.03
		8889	7.92	43.81	20.94	27.33
		8990	7.65	43.25	20.28	28.82
	Privat	8586	3.07	18.44	8.20	70.29
		8889	3.10	17.15	7.85	71.90
		8990	2.90	17.01	7.68	72.41
> 200	Offentl.	8586	8.62	49.01	20.86	21.51
		8889	8.46	46.98	22.01	22.55
		8990	8.37	46.97	21.29	23.37
	Privat	8586	9.61	43.47	16.33	30.59
		8889	8.83	45.59	16.97	28.62
		8990	8.31	45.31	16.62	29.76
	Offentl.	8586	8.62	49.01	20.86	21.51
		8889	8.46	46.98	22.01	22.55
		8990	8.37	46.97	21.29	23.37
Alle skoler	Privat	8586	9.61	43.47	16.33	30.59
		8889	8.83	45.59	16.97	28.62
		8990	8.31	45.31	16.62	29.76

4. Regionale forskelle i lærerressourceforbruget

På de følgende sider er der opstillet tabeller over det samlede lærerressourceforbrug i kommunale og private skoler fordelt på amter, dels som lærerløntimer pr. elev, dels som elevtal pr. lærerårsværk.

For folkeskolens vedkommende er der en klar øst-vest sammenhæng (dyrest i hovedstadsområdet, billigst i Ringkøbing og Vejle amter), mens de private skoler ikke viser en sådan klar forskel. Det ser endda nærmest ud til at hænge omvendt sammen for disse. I Sønderjyllands Amt er ressourceforbruget særlig højt, utvivlsomt på grund af dyre mindretalsskoler.

Tabellerne er beregnet uden skoler under 28 elever, tyske skoler og kostskoler.

Grundskoler type 21 og 22, 1lt/elev (forskellige datakilder)
SDAY, SEPTEMBER 18, 1990 1

Tabel 4A

		År								
		8182	8283	8384	8485	8586	8687	8788	8889	8990
		1lt/ elev	1lt/ elev	1lt/ elev	1lt/ elev	1lt/ elev	1lt/ elev	1lt/ elev	1lt/ elev	1lt/ elev
Kommune/a- mt	EJER									
Københavns kommune	1	2.39	2.32	2.36	2.40	2.51	2.59	2.65	2.63	2.78
	4	2.05	2.10	2.10	2.11	2.17	2.20	2.22	2.28	2.22
Fr.bergs kommune	1	2.37	2.31	2.18	2.27	2.43	2.58	2.66	2.53	2.53
	4	1.94	1.91	2.01	2.02	2.08	2.12	2.05	1.92	2.01
Københavns amt	1	2.23	2.18	2.15	2.29	2.42	2.51	2.58	2.58	2.59
	4	2.13	2.16	2.14	2.14	2.19	2.24	2.26	2.19	2.13
Frederiks- borg amt	1	2.18	2.09	2.10	2.23	2.39	2.47	2.52	2.55	2.61
	4	1.85	1.90	1.93	1.94	1.91	1.98	1.98	2.03	1.97
Roskilde amt	1	2.15	2.10	2.10	2.19	2.37	2.44	2.51	2.51	2.48
	4	1.96	2.03	2.08	2.08	2.11	2.15	2.23	1.93	2.00
Vestsjæll- and amt	1	2.10	2.08	2.03	2.16	2.30	2.40	2.44	2.44	2.47
	4	2.18	2.44	2.48	2.49	2.55	2.63	2.61	2.34	2.30
Storstrøm amt	1	2.15	2.10	2.05	2.14	2.29	2.38	2.40	2.37	2.40
	4	2.00	2.05	2.12	2.16	2.14	2.22	2.28	2.09	2.17
Bornholm amt	1	2.14	2.10	2.08	2.17	2.29	2.29	2.35	2.33	2.28
	4	2.03	2.03	2.10	2.15	2.30	2.23	2.26	2.25	2.11
Fyn amt	1	2.12	2.04	2.02	2.09	2.23	2.31	2.40	2.40	2.42
	4	1.99	2.10	2.11	2.14	2.17	2.23	2.23	2.11	2.06
Sdr.jylla- nd amt	1	2.01	1.97	1.86	1.98	2.12	2.17	2.24	2.23	2.25
	4	2.39	2.39	2.45	2.46	2.43	2.51	2.66	2.47	2.42
Ribe amt	1	2.06	2.00	1.98	2.06	2.19	2.25	2.28	2.26	2.28
	4	2.25	2.40	2.39	2.32	2.33	2.37	2.45	2.16	2.15
Vejle amt	1	1.94	1.90	1.87	1.93	2.09	2.17	2.19	2.21	2.22
	4	1.92	1.98	1.98	2.04	2.08	2.23	2.20	2.05	2.13
Ringkbn- g. amt	1	1.91	1.86	1.82	1.90	2.04	2.11	2.17	2.15	2.12
	4	2.31	2.40	2.45	2.45	2.51	2.41	2.55	2.38	2.29
Århus amt	1	2.00	1.93	1.92	2.01	2.15	2.21	2.24	2.24	2.24
	4	2.02	2.05	2.08	2.09	2.14	2.17	2.22	2.12	2.21
Viborg amt	1	2.07	1.98	1.94	2.03	2.14	2.20	2.25	2.23	2.22
	4	2.27	2.41	2.43	2.42	2.52	2.62	2.69	2.53	2.41
Nordjylla- nd amt	1	2.00	1.95	1.92	2.02	2.15	2.23	2.28	2.28	2.26
	4	2.02	2.08	2.10	2.11	2.15	2.25	2.27	2.10	2.14
Alle skoler	1	2.09	2.03	2.00	2.10	2.24	2.31	2.36	2.36	2.37
	4	2.05	2.12	2.13	2.14	2.18	2.24	2.26	2.16	2.15

Grundskoler type 21 og 22, elever/lærerårsv. (forskellige datakilder)
SDAY, SEPTEMBER 18, 1990 1

Tabel 4B

		År								
		8182	8283	8384	8485	8586	8687	8788	8889	8990
		ELEVER	ELEVER	ELEVER	ELEVER	ELEVER	ELEVER	ELEVER	ELEVER	ELEVER
		elever	elever	elever	elever	elever	elever	elever	elever	elever
		/lærer	/lærer	/lærer	/lærer	/lærer	/lærer	/lærer	/lærer	/lærer
Kommune/ amt	EJER									
Københavns kommune	1	11.32	11.65	11.45	11.24	10.77	10.29	9.93	9.74	9.23
	4	13.17	12.86	12.84	12.82	12.45	12.12	11.83	11.23	11.55
Fr.bergs kommune	1	11.39	11.69	12.41	11.89	11.10	10.32	9.90	10.14	10.14
	4	13.93	14.12	13.41	13.40	12.99	12.57	12.82	13.39	12.79
Københavns amt	1	12.11	12.36	12.57	11.77	11.15	10.64	10.21	9.92	9.89
	4	12.70	12.52	12.59	12.61	12.33	11.88	11.63	11.70	12.03
Frederiks- borg amt	1	12.41	12.91	12.87	12.12	11.28	10.77	10.44	10.04	9.83
	4	14.61	14.19	14.01	13.90	14.17	13.43	13.28	12.63	13.01
Roskilde amt	1	12.58	12.88	12.88	12.34	11.40	10.91	10.49	10.23	10.36
	4	13.77	13.30	13.01	12.95	12.78	12.40	11.82	13.28	12.82
Vestsjæll- and amt	1	12.86	13.00	13.30	12.51	11.72	11.13	10.80	10.50	10.40
	4	12.39	11.05	10.89	10.83	10.60	10.16	10.09	10.95	11.17
Storstrøm amt	1	12.57	12.89	13.16	12.61	11.78	11.21	10.96	10.83	10.70
	4	13.49	13.16	12.76	12.52	12.63	12.01	11.54	12.29	11.83
Bornholm amt	1	12.59	12.84	12.99	12.46	11.80	11.63	11.20	10.99	11.27
	4	13.32	13.33	12.84	12.54	11.74	11.95	11.66	11.42	12.15
Fyn amt	1	12.74	13.21	13.36	12.95	12.13	11.53	10.96	10.71	10.60
	4	13.54	12.85	12.78	12.61	12.43	11.97	11.78	12.15	12.46
Sdr. jylla- nd amt	1	13.40	13.71	14.54	13.64	12.74	12.28	11.75	11.48	11.40
	4	11.31	11.31	11.03	10.99	11.13	10.63	9.91	10.39	10.60
Ribe amt	1	13.10	13.47	13.63	13.13	12.34	11.85	11.54	11.34	11.27
	4	12.03	11.23	11.28	11.63	11.58	11.24	10.75	11.89	11.90
Vejle amt	1	13.94	14.24	14.41	13.98	12.90	12.31	12.01	11.61	11.56
	4	14.06	13.61	13.63	13.23	12.95	11.94	11.98	12.52	12.02
Ringkøng. amt	1	14.11	14.54	14.80	14.21	13.24	12.64	12.14	11.91	12.08
	4	11.71	11.24	11.02	11.03	10.76	11.08	10.33	10.76	11.22
Århus amt	1	13.49	14.00	14.09	13.42	12.58	12.08	11.73	11.43	11.46
	4	13.40	13.14	12.98	12.94	12.63	12.26	11.84	12.11	11.62
Viborg amt	1	13.05	13.67	13.94	13.27	12.59	12.13	11.71	11.51	11.56
	4	11.87	11.18	11.10	11.18	10.70	10.16	9.79	10.16	10.63
Nordjylla- nd amt	1	13.50	13.85	14.04	13.35	12.53	11.94	11.54	11.24	11.34
	4	13.34	12.97	12.87	12.82	12.57	11.84	11.62	12.20	11.97
Alle skoler	1	12.92	13.29	13.47	12.86	12.06	11.53	11.13	10.86	10.82
	4	13.19	12.74	12.66	12.59	12.38	11.91	11.64	11.88	11.93

5. Normalundervisning

Tabel 5A næste side viser lærerskematimer og normalklassekvotient fordelt på klassetrin. For de ikke fuldt årgangsdelte skoler (type 22) er 1988/89-tallene ikke fuldt sammenlignelige med de tidligere år på grund af en tidligere fejlplacering af visse skoler på skoletype.

En vis misvisning, som stammer fra de ikke fuldt årgangsdelte skoler, gør, at tallene kun er helt præcise i de gruppevisse opsummeringer (børnehaveklasse, 1.-7. klasse og 8.-10. klasse). På de enkelte klassetrin, bliver timetallet pr. elev for højt og klassekvotienten for lav, især på de private skoler, som har flest af de ikke fuldt årgangsdelte.

Generelt bruger de private skoler flere skematimer/elev og har lavere klassekvotient end folkeskolerne.

Tabel 5A

Normalundervisning: lærerskematimer/elev og normalklassekvotient

Sk.typer:
21 og 22
ka41&42

	85/86				86/87				87/88				88/89			
	fsk t/e	e/h	priv t/e	e/h	fsk t/e	e/h	priv t/e	e/h	fsk t/e	e/h	priv t/e	e/h	fsk t/e	e/h	priv t/e	e/h
Bh.	0.96	16.52	1.15	13.08	0.99	16.31	1.18	13.05	1.06	16.19	1.22	12.58	1.11	16.64	0.76	13.60
1.	1.18	17.89	1.17	16.24	1.21	17.73	1.23	15.92	1.24	17.66	1.24	15.44	(1.27)	17.54	1.29	15.37
2.	1.21	17.92	1.26	14.91	1.23	17.71	1.24	15.32	1.26	17.63	1.35	14.27	(1.26)	17.73	1.47	14.62
3.	1.25	18.21	1.32	15.67	1.27	17.91	1.33	15.64	1.28	17.83	1.31	15.54	(1.31)	17.91	1.46	15.39
4.	1.38	18.33	1.41	16.39	1.40	18.21	1.45	15.70	1.42	17.95	1.51	15.69	(1.41)	18.12	1.52	16.37
5.	1.63	18.28	1.55	17.05	1.64	18.42	1.55	17.53	1.65	18.24	1.70	15.74	(1.64)	18.14	1.74	16.29
6.	1.65	18.31	1.73	16.48	1.65	18.48	1.67	16.85	1.65	18.61	1.67	17.26	(1.64)	18.46	1.72	17.13
7.	1.66	18.62	1.89	16.96	1.70	18.24	1.94	16.41	1.69	18.46	1.99	16.25	(1.65)	18.61	1.90	17.00
1.-7.	1.44	18.23	1.49	16.25	1.46	18.11	1.50	16.20	1.47	18.08	1.56	15.75	1.48	18.09	1.60	16.08
8.	1.86	19.13	1.93	18.51	1.85	19.23	1.94	18.25	1.87	19.04	1.81	18.34	(1.84)	19.46	1.83	18.59
9.	1.94	17.93	2.17	17.58	1.91	18.15	2.05	18.04	1.91	18.20	2.02	17.90	(1.92)	18.06	1.95	18.16
10.	2.12	16.27	2.71	14.67	2.17	16.42	2.93	14.11	2.15	16.69	3.03	13.90	(2.07)	17.37	2.50	14.47
8.-10.	1.94	17.99	2.19	17.19	1.94	18.17	2.19	17.12	1.94	18.17	2.15	17.02	1.92	18.44	2.02	17.39
Bh.-10.	1.52	18.02	1.66	16.22	1.54	17.96	1.68	16.18	1.55	17.93	1.71	15.82	1.56	18.05	1.67	16.22

*) For skoleåret 88/89 er skematimer for type 22 skoler ikke fordelt på klassetrin, men opgjort samlet i sumfelterne.
Da skematimetallet for disse elever udgør en meget lille del af det samlede skematimetaltal, kan man som tilnærmet værdi benytte tallene fra type 21, der her er angivet i parentes.

Særlige timer

Tabel 5B, som er lavet til arbejdsgruppen for specialundervisning, viser forbruget af visse timer i skoleåret 1989/90. Det ses, at det højere lærerskematimeforbrug pr. elev til normalundervisning i privatskolerne stammer fra et højere forbrug i de små skoler, som elevtalsmæssigt vejer relativt tungest i de private, mens folkeskolens forbrug er en smule højere end privatskolernes i de større skoler.

På specialundervisningsområdet ligger de private skoler kun højest i gruppen af skoler på under 100 elever (hvor timerne i øvrigt klumper sig sammen på bestemte skoler). Der er meget lidt specialundervisning på de store privatskoler, og timetallet pr. elev ligger totalt på det dobbelte i folkeskolen.

Med hensyn til dansk for fremmedsprogede elever har de private skoler højest timeforbrug blandt de mindste skoler, men ellers er timeforbruget langt større i folkeskolen, og reduktion for specialundervisning er højest i folkeskolen i alle størrelsesgrupper.

I Københavns kommune er der ingen helt små folkeskoler. På normalundervisningsområdet ligger folkeskolens forbrug højere end landstotalen, mens privatskoler ligger lavere.

Timeforbruget til specialundervisning ligger i begge skoleformer over landstotalen, og dansk for fremmedsprogede og reduktion for specialundervisning ligger langt over.

I Ringkøbing amt er privatskolerne gennemgående meget små. Lærertimeforbruget pr. elev til normalundervisning er, modsat København, lavere end landsgennemsnittet i folkeskolen og højere i privatskolerne, mens begge skoleformer ligger under landsgennemsnittet med specialundervisning, især folkeskolen, og langt under landsgennemsnittet med dansk for fremmedsprogede og reduktion for specialundervisning.

Tabel 5B

Hele landet		elev- tal	normal-pr. timer	spec.- elev timer	pr. elev	dansk f.fr.	pr. elev	red. for	pr. elev
		sprog							
1-99	fsk	18713	34981	1.87	4092	0.22	32	0.00	183 0.01
	priv	9553	21794	2.28	2485	0.26	163	0.02	52 0.01
100-199	fsk	54585	82649	1.51	13513	0.25	401	0.01	1076 0.02
	priv	17793	31717	1.78	2706	0.15	184	0.01	111 0.01
> 200	fsk	480819	730252	1.52	139602	0.29	18349	0.04	15777 0.03
	priv	39407	58992	1.50	3865	0.10	117	0.00	215 0.01
Alle	fsk	554117	847883	1.53	157207	0.28	18782	0.03	17036 0.03
skoler	priv	66753	112504	1.69	9056	0.14	464	0.01	378 0.01

Københavns kommune		elev- tal	normal-pr. timer	spec.- elev timer	pr. elev	dansk f.fr.	pr. elev	red. for	pr. elev
		sprog spec.							
1-99	fsk	0	0	0	0	0	0	0	0
	priv	965	1819	1.89	225	0.23	152	0.16	5 0.01
100-199	fsk	674	1293	1.92	347	0.51	192	0.28	114 0.17
	priv	1459	2618	1.79	423	0.29	60	0.04	18 0.01
> 200	fsk	23956	37483	1.56	7529	0.31	2291	0.10	2461 0.10
	priv	4980	7609	1.53	600	0.12	20	0.00	41 0.01
Alle	fsk	24630	38776	1.57	7876	0.32	2483	0.10	2576 0.10
skoler	priv	7404	12046	1.63	1248	0.17	232	0.03	63 0.01

Ringkøbing amt		elev- tal	normal-pr. timer	spec.- elev timer	pr. elev	dansk f.fr.	pr. elev	red. for	pr. elev
		sprog spec.							
1-99	fsk	2609	4837	1.85	366	0.14	0	0.00	6 0.00
	priv	623	1372	2.20	137	0.22	0	0.00	0 0.00
100-199	fsk	4454	6476	1.45	962	0.22	0	0.00	64 0.01
	priv	778	1275	1.64	48	0.06	0	0.00	0 0.00
> 200	fsk	28333	40656	1.43	5994	0.21	508	0.02	551 0.02
	priv	482	791	1.64	36	0.07	0	0.00	3 0.01
Alle	fsk	35396	51969	1.47	7322	0.21	508	0.01	621 0.02
skoler	priv	1883	3437	1.83	221	0.12	0	0.00	3 0.00

Reduktionstimer fordelt på skolestørrelser i 1989/90

Folkeskolernes større reduktionstimeforbrug sig især inden for reduktion for specialundervisning samt funktionsreduktion.

Tabellen over reduktioner fordelt på tre intervaller af skolestørrelser fortæller, at forskellen i reduktion for specialundervisning er mest markant på de større skoler, hvor tallet pr. elev i folkeskolen er 6-7 gange så højt som i privatskolerne. På funktionsreduktion er der ikke en tilsvarende forskel, men der er for begge skoleformer en vis stigning i forbruget med stigende skolestørrelse.

Reduktion for retteopgaver og ikke kursusdelt undervisning er begge karakteriseret ved stigning med skolestørrelsen, men langt mest udpræget inden for folkeskolen, hvor de små skoler så godt som intet har. For ikke kursusdelt må det hænge sammen med, at næsten ingen af de små folkeskoler har de klassetrin, hvor fag med kursusdeling forekommer.

Stillingsreduktion viser et klart fald med stigende skolestørrelse i begge skoleformer, især i de private, bl.a. en afspejling af, at der kun er én skoleleder pr. skole.

REDUKTIONSTIMER
Skoletype 21 og 22

Interval	Ejer	Elever	spec.	pr.el.	rette	pr.el.	ikke-k	pr.el.	hjemk	pr.el.	funkt.	pr.el.	ferie	pr.el.	still	pr.el.	anden
1-99	fsk	18713	239	0.013	15	0.001	3	0.000	85	0.005	3293	0.176	984	0.053	2442	0.131	182
	priv	9553	52	0.005	243	0.025	189	0.020	68	0.007	945	0.099	576	0.060	1403	0.147	686
100-199	fsk	54585	1274	0.023	394	0.007	294	0.005	265	0.005	9824	0.180	2533	0.046	5666	0.104	635
	priv	17793	111	0.006	708	0.040	479	0.027	82	0.005	1886	0.106	847	0.048	1674	0.094	992
200-	fsk	480819	15532	0.032	19699	0.041	14247	0.030	3054	0.006	97532	0.203	24369	0.051	40193	0.084	4762
	priv	39407	215	0.005	1972	0.050	1157	0.029	109	0.003	4399	0.112	1574	0.040	2818	0.072	804
I alt	fsk	554117	17045	0.031	20108	0.036	14544	0.026	3404	0.006	110649	0.200	27886	0.050	48302	0.087	5579
	priv	66753	378	0.006	2923	0.044	1824	0.027	260	0.004	7230	0.108	2996	0.045	5895	0.088	2481

TIMER PR. SAMLET ELEVITAL

		81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90
Almindelige skoler (type 21 og 22)										
Normalundv.	Fsk.							1.53	1.53	1.53
	Priv.							1.70	1.70	1.69
Specialundv.	Fsk.					0.28	0.28	0.29	0.29	0.28
	Priv.					0.12	0.13	0.13	0.15	0.14
funktionsred.	Fsk.					0.15	0.19	0.20	0.21	0.21
	Priv.					0.11	0.11	0.11	0.11	0.11
spec.redukt.	Fsk.					0.03	0.03	0.03	0.03	0.03
	Priv.					0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
Løntim.			2.03	2.00	2.10	2.24	2.31	2.36	2.36	2.37
	Priv.		2.13	2.14	2.16	2.20	2.24	2.27	2.23	2.22
Alle skoler										
Normalundv.	Fsk.	1.45	1.46	1.45	1.47	1.50	1.52	1.53	1.53	1.53
	Priv.		1.64	1.68	1.66	1.71	1.68	1.72	1.71	1.69
Specialundv.	Fsk.	0.34	0.31	0.30	0.31	0.32	0.32	0.33	0.32	0.32
	Priv.		0.11	0.12	0.12	0.12	0.13	0.13	0.15	0.14
Funktionsred.	Fsk.	0.17	0.14	0.15	0.15	0.16	0.20	0.21	0.21	0.21
	Priv.					0.11	0.11	0.11	0.11	0.11

Bilag til betænkningen om

DEN MATEMATISKE MODEL FOR FORDELING AF RAMMETILSKUD

I. Model

a. variable

- (1) E_n = elevtal på skole n , $= e_{n1} + e_{n2}$
- (2) e_{n1} = elever på 6. klassetrin og derunder
- (3) e_{n2} = elever på 7. klassetrin og derover
- (4) E_{nv} = vægtet elevtal ved skole n , $= e_{n1} + 1,47 \cdot e_{n2}$
- (5) t = taxametertilskud pr. elev for en skole med uendelig mange elever (= funktionen f 's vandrette asymptote)

b. parametre

- (6) E^* = politisk fastsat skolestørrelse
- (7) E^{**} = politisk fastsat skolestørrelse, $E^{**} > E^*$
- (8) T = finanslovens rammetilskud pr. elev
- (9) OF = omfordelingsgrad mellem skoler med E^{**} og E^* elever
 $= f(E^*)/f(E^{**})$, $OF > 1$

c. funktioner

- (10) $f(E_n)$ = taxametertilskud pr. elev til skole n
- (11) $F(E_n)$ = samlet tilskud til skole n , $= f(E_n) \cdot E_n$

Funktionen f er en hyperbel med vandret asymptote $= t$ og lodret asymptote $= - E^*$

$$(12) \quad f(E_n) = t + \frac{T \cdot E^*}{E_n + E^*}$$

$$(13) \quad F(E_n) = E_n \cdot t + E_n \cdot \frac{T \cdot E^*}{E_n + E^*}$$

Af (13) kan væksten i skolens samlede tilskud ved at optage en ekstra elev beregnes til :

$$(14) \quad F'(E_n) = t + \frac{T \cdot E^*{}^2}{(E_n + E^*)^2}$$

Eftersom udtrykket i (14) altid er positivt, vil det samlede tilskud altid vil vokse ved at optage en ekstra elev. Tilvæksten vil gå mod t når E_n går mod uendelig. Af (12) følger :

$$(15) \quad f(0) = t + T$$

$$(16) \quad f(E^*) = t + T/2$$

Eftersom $f(E_n)$ går mod t når E_n går mod uendelig, vil tilskuddet pr. elev variere mellem $t + T$ for en skole med 0 elever og t for en skole med uendelig mange elever.

Af (9), (12) og (16) følger :

$$(17) \quad t = T \cdot \left(\frac{\frac{1}{2} - \frac{OF \cdot E^*}{E^* + E^{**}}}{OF - 1} \right)$$

Når OF , E^* og E^{**} er fastlagt, er udtrykket i parentes i (17) givet. En betingelse for, at t er positiv er, at dette udtryk er positivt, hvilket er ensbetydende med :

$$(18) \quad \frac{E^* + E^{**}}{E^*} > 2 \cdot OF$$

Kaldes udtrykket i parentes k og indsættes (17) i (12) fås :

$$(19) \quad f(E_n) = T \cdot \left(k + \frac{E^*}{E_n + E^*} \right) = t + T \cdot \frac{E^*}{E_n + E^*}$$

Tilskuddet pr. elev for alle skoler kan hermed fastlægges alene ud fra T og OF med fastlagt E^* og E^{**} .

II. Korrektion for forskelle i elevernes klassetrinsfordeling og i lærerkorpsenes alderssammensætning.

Elevtallet E_n er uvægtet, således at elever på 7.-10. klassetrin (over 12 år) indgår med samme vægt i beregningen af det samlede tilskud som elever i BH-klasse-6. klassetrin (under 12 år), uanset at elever på 7.-10. klassetrin er væsentlig mere ressourcekrævende. Dette forhold korrigeres der for ved at gange (19) med en korrektionsfaktor EF_n , som angiver forholdet mellem skole n's gennemsnitlige elevvægt og den gennemsnitlige elevvægt for alle landets private skoler. Først beregnes skole n's vægtede elevtal således :

$$(20) \quad E_{nv} = e_{n1} + 1,47 \cdot e_{n2}$$

idet vægten 1,47 er beregnet på grundlag af folkeskolens vejledende norm og klassetrinsfordelingen i alle landets private skoler (excl. ikke-årgangsdelt undervisning). Herefter beregnes skole n's gennemsnitlige elevvægt ved at sætte det vægtede elevtal E_{nv} i forhold til det samlede elevtal E_n . Betegnes den gennemsnitlige elevvægt for alle landets private skoler E_g fås :

$$(21) \quad EF_n = \frac{E_{nv}/E_n}{E_g}$$

Ligeledes korrigeres der for forskelle i lærerkorpsenes alderssammensætning ved at gange (19) med en anciennitetsfaktor AF_n :

$$(22) \quad AF_n = L_n/L_g$$

hvor L_n er den gennemsnitlige årlige skalaløn incl. stedtillæg ved skole n og L_g det vægtede gennemsnit for alle landets frie grundskoler.

Modellen afspejler en underliggende skolestruktur på et givet tidspunkt, og når denne struktur ændrer sig, fx. ved at der kommer flere relativt små og dyre skoler, må tilskuddet pr. elev i (19) ganges med en justeringsfaktor, J , for at sikre overensstemmelse mellem de sam-

lede tilskud og rammen. Er skolestrukturen derimod uændret fra år til år, vil det i princippet kun være nødvendigt at foretage en rent teknisk finjustering, når T ændrer sig opad eller nedad. J vil i så fald være meget tæt på 1.

Justeringsfaktoren skal endvidere i de første år opfange effekten af tilpasningsordninger for skoler, hvis samlede tilskud efter ovennævnte model bliver væsentlig mindre end det nuværende tilskud, og som derfor, over et nærmere fastsat antal år, må kompenseres med et særtilskud.

Første gang modellen anvendes, og når parametrene ændres, vil det være nødvendigt at gange (19) med en "finanslovsfaktor", F, for at sikre, at de samlede tilskud netop svarer til den samlede ramme på finansloven.

Tilskuddet pr. elev til skole n bliver derefter :

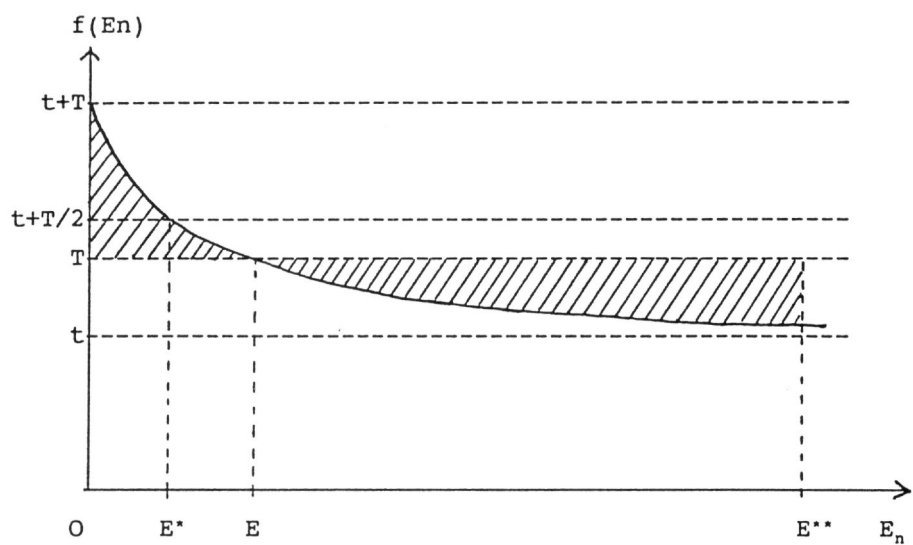
$$(23) f(E_n) = T \cdot (k + \frac{E^*}{E_n + E^*}) \cdot EF_n \cdot AF_n \cdot J_1 = (t + T \cdot \frac{E^*}{E_n + E^*}) \cdot EF_n \cdot AF_n \cdot J_1$$

hvor J_1 er justeringsfaktoren for år 1.

III. Modellens egenskaber

Når skolestørrelserne E^* og E^{**} og omfordelingsgraden er fastlagt, kan tilskuddet pr. elev til den enkelte skole altså udtrykkes som en funktion alene af finanslovens rammetilskud pr. elev og skolestørrelsen, idet EF_n og AF_n er rent omfordelende. Modellens taxametertilskud, t , er en funktion af T , OF , E^* og E^{**} , og er i denne forbindelse en hjælpevariabel. Når T ændres, vil tilskuddet pr. elev ændres med samme procentsats for alle skolestørrelser. Sammenhængen mellem E og T er illustreret i figuren nedenfor.

I figuren angiver punktet E den skolestørrelse, der netop udløser et tilskud pr. elev svarende til finanslovens rammetilskud, T . De skraverede arealer angiver omfordelingen fra skoler med mere end E elever til skoler med mindre end E elever i forhold til T .

Tilskud pr. elev under alternative forudsætninger om rammestørrelse og omfordelingsgrad.

E* = 50, E** = 40	F	Skolestørrelse											501-
		0-50	51-100	101-150	151-200	201-250	251-300	301-350	351-400	401-450	451-500		
Rammetilskud = 20,202													
Omfordeling 1.6	1.34	32,542	25,333	22,243	20,526	19,434	18,678	18,123	17,699	17,364	17,093	16,450	
Omfordeling 1.5	1.14	30,715	24,572	21,940	20,477	19,546	18,902	18,429	18,068	17,783	17,552	17,003	
Omfordeling 1.4	0.93	28,805	23,777	21,622	20,425	19,663	19,136	18,749	18,454	18,220	18,031	17,582	
Rammetilskud = 20,650													
Omfordeling 1.6	1.34	33,264	25,895	22,737	20,982	19,865	19,092	18,526	18,092	17,750	17,473	16,815	
Omfordeling 1.5	1.14	31,397	25,118	22,426	20,931	19,980	19,321	18,838	18,469	18,177	17,941	17,381	
Omfordeling 1.4	0.93	29,444	24,305	22,102	20,879	20,100	19,561	19,165	18,863	18,624	18,431	17,972	
Rammetilskud = 21,105													
Omfordeling 1.6	1.34	33,997	26,465	23,237	21,444	20,303	19,513	18,933	18,490	18,141	17,858	17,185	
Omfordeling 1.5	1.14	32,088	25,671	22,920	21,392	20,420	19,747	19,253	18,876	18,578	18,336	17,763	
Omfordeling 1.4	0.93	30,092	24,840	22,589	21,338	20,542	19,991	19,587	19,278	19,035	18,837	18,368	

Tilskudsudvalget for
de frie grundskoler

BILAG 5

Bilag til betænkningen om

Skolefritidsordninger

Etablering og finansiering af skolefritidsordninger ved de frie grundskoler

På folkeskoleområdet er der i de seneste par år sket en eksplosiv vækst i antallet af skolefritidsordninger, således at de fleste folkeskoler efterhånden har en skolefritidsordning.

Også ved de frie grundskoler er der efterhånden etableret skolefritidsordninger ved 2/3 af skolerne. Det fremgår af en undersøgelse foretaget af FGF i efteråret 1990.

Hjemmelen til at oprette skolefritidsordninger ved de frie grundskoler blev indført i friskoleloven i 1989. Hjemmelen betød en "lovliggørelse" af de skolefritidsordninger, som allerede var etableret ved mange frie grundskolers skoler. **Der blev imidlertid fortsat ikke ydet statstilskud til skolefritidsordninger.**

FGF har derfor rettet henvendelse til undervisningsministeren om statstilskud til skolefritidsordninger. FGF har bla. henvist til, at skolefritidsordninger nu er blevet så almindelige i folkeskolen, at det ud fra princippet om det "frie skolevalg" ville være urimeligt at henvise eleverne til skolefritidsordninger ved folkeskolen. Skolefritidsordninger bør være en del af den enkelte skoles samlede virksomhed både i folkeskolen og i den frie grundskoleskole.

FGF's betragtninger har baggrund i, at det i henhold til bi-standsloven er en kommunal forpligtigelse at sikre, at det nødvendige antal daginstitutionspladser er til stede for skolebørn, herunder også for børn i frie grundskoler. Den kommunale forpligtigelse kan opfyldes ved at oprette skolefritidsordninger ved folkeskolen, som kommunen derfor også skal holde åbne for børn ved frie grundskoler.

Ved en række frie grundskoler drives skolefritidsordningerne med **kommunale tilskud**. Det fremgår af FGF's undersøgelse, at det i skoleåret 88/89 drejede sig om 24 skoler med ca. 1100 børn i pasningsordninger og en samlet kommunal udgift på ca. 9 mio. kr. Der er meget der tyder på, at de kommunale tilskud er steget siden da.

I folkeskolens fritidsordninger var der pr. august 1989 indskrevet ca. 32.000 skoleelever under 10 år med en samlet nettoudgift på ca. 557 mio. kr, hvilket svarer til en udgift pr. elev på ca. 17.000 kr.

I bistandslovens fritidshjem var der samtidig indskrevet ca. 30.000 skoleelever under 10 år med en samlet nettoudgift på ca. 600. mio kr., hvilket svarer til en udgift pr. elev på ca. 20.000 kr.

Fordelingen mellem de to kommunale fritidsordninger er således ca. 50/50.

Den samlede kommunale nettoudgift for at "passe" de ialt ca. 62.000 skolebørn under 10 år var ca. 1157 mio. kr. svarende til en udgift pr. elev på ca. 18.000 kr.

Vi har ingen oplysninger om, hvor mange af børnene, som kommer fra de frie grundskoler.

Dækningsgraden for samtlige skolebørn under 10 år er omkring 30%.

I folkeskolens fritidsordninger var den samlede **brugerbetaling** ca. 90. mio. kr., svarende til en gennemsnitlig årlig brugerbetaling pr. elev på ca. 2.500 kr.

En række kommuner har indført timeordninger i forskellige varianter. Den mest yderliggående er Lundtofte kommune i Sønderjylland amtskommune, som har indført "stempelur" for fritidshjembørn. I andre kommuner kan forældrene købe forskellige timemoduler, afhængig af pasningsbehovet. F.eks. har Odense kommune indført 3 moduler for skolefritidsordninger (modul 1 fra kl. 7 - 8 med en forældrebetaling på 100 kr., modul 2 fra kl. 12 - 17 for 500 kr., mens modul 3 omfatter modul 1 og 2 for 600 kr.). Odense kommunes nettoudgift pr. barn svinger fra ca. 10.000 kr. til ca. 21.000 kr.

I henhold til de seneste ændringer i bistandsloven kan der oprettes puljeordninger, som indebærer, at f.eks. en gruppe forældre ved en privat skole kan søge kommunen om tilskud til en pasningsordning, som de selv har ansvaret for. Tilskuddet ydes som et beløb pr. barn. Den enkelte kommune fastsætter selv beløbets størrelse. Kommunen skal føre tilsyn med ordningen.

Det er udvalgets **principelle** opfattelse, at der bør ydes et statstilskud til skolefritidsordninger på de frie grundskoler, således, at man sikrer, at der også på dette punkt er balance mellem de to skoleformer.

Tilskuddet foreslås givet som et taxametertilskud pr. elev indskrevet i en skolefritidsordning. Indførelse af et statstilskud, hvis størrelse aftales med Kommunernes Landsforening, forudsætter, at kommunerne **ikke** har pligt til at stille kommunale pasningsordninger til rådighed for det pågældende barn.

Tilskuddet forudsætter endvidere en rimelig egendækning.

Udvalget foreslår, at Undervisningsministeriet indleder forhandlinger med Kommunernes Landsforening om vilkårene for en bidragsfinansieret pasningsordning ved de frie grundsko-

ler. Ved eventuel etablering af en tilskudsberettiget pasningsordningsordning kan der tages udgangspunkt i en minimumsløsning, der sikrer, at ordningen er udgiftsneutral og at en lovpligtig ordning på friskoleområdet kompenseres gennem et lavere tilskud pr. elev end svarende til gennemsnitsudgiften i henholdsvis folkeskolens fritidsordninger og bistandslovens fritidshjem.

Tilskudsudvalget for de
frie grundskoler

BILAG 6

Bilag til betænkningen om

Fremmedsprogede børn i de frie grundskoler

1. Det særlige statstilskud til indvandrerbørn

I maj 1989 bad Frie Grundskolers Fællesråd Indenrigsministeriet om at få del i det statstilskud, som kommunerne får til dækning af merudgifter til indvandrerbørn.

Tilskuddet ydes i henhold til § 21 i lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner, jf. lovbekendtgørelse nr. 545 af 20. juli 1990.

§ 21 har efter den seneste revision følgende ordlyd:

"Stk. 1. Indenrigsministeren yder årligt et tilskud til kommunernes merudgiftsbehov vedrørende indvandrere og flygtninge.

Stk. 2. Merudgiftsbehovet efter stk. 1 fastlægges i gennemsnit til 2.600 kr. pr. indvandrer og flygtning i alt og 12.100 kr. pr. 6-16-årig. Beløbet reguleres en gang årligt med statsreguleringsprocenten, jf. lov om statsreguleringsprocent. En kommunes tilskud korrigeres for regionale forskelle i lønniveauet."

Ved "indvandrere" forstås i denne forbindelse personer fra lande uden for EF, Norden og Nordamerika.

I 1991 vil der blive ydet kommunerne et tilskud på **12.651 kr.** pr. indvandrer i aldersgruppen **6-16** år.

Pr. 1. januar 1990 var der ifølge Indenrigsministeriets tal ialt 95.751 indvandrere, heraf **18.569 i alderen 6-16 år**. Det samlede indvandrer tilskud i 1991 til de 6-16 årige udgør 234,9 mio. kr.

Beløbet skal især dække kommunernes merudgiftsbehov til ekstra danskundervisning og modersmålsundervisning.

2. Fremmedsprogede elever i folkeskolen

Den undersøgelse, som Indenrigsministeriet foretog i foråret 1988 over kommunernes merudgifter til indvandrere og flygtninge viser for **folkeskoleområdet** følgende:

Merudgifter til folkeskoleundervisning for fremmedsprogede elever

	Modtagelses klasse/enkelt- mandsunderv.	Støtte- undervis/ supp.fag-	Moders- måls underv.	Merudgift ialt pr.elev
lig undv.				
Merudgifter pr. elev	17.450	11.260	2.560	11.820
Merudgifter pr. elev korigeret for ekstreme værdier 1)	15.050	12.840	2.360	12.500

1) Ekskl. de to kommuner med højeste værdi og de to kommuner med laveste værdi

Heraf følger, at de samlede merudgifter til de fremmedsprogede elever på folkeskoleområdet har følgende størrelsesorden:

Der er ca. 18.000 fremmedsprogede elever i folkeskolen.

Alle de fremmedsprogede elever for enten undervisning i modtagelsesklasse/enkeltmandsundervisning eller støtteundervisning/supplerende faglig undervisning, dvs ca. 18.000 elever gange ca 14.000 kr. = ca. 252 mio kr.

Ca. halvdelen får modersmålsundervisning, dvs ca. 9.000 elever
gange ca. 2.500 kr. = ca. 23 mio kr.

D.v.s. en samlet merudgift til de fremmedsprogede elever i folke-
skolen på ca. 275 mio. kr.

Til sammenligning er Indenrigsministeriets samlede indvandrer-til-
skud til de 6-16-årige i 1991 ca. 235 mio. kr.

3. Antallet af indvandrerbørn i de frie grundskoler

Af det samlede antal indvandrerbørn på ca. 19.000 indvandrerbørn
gik ca. 1200, svarende til godt 6 %, i de frie grundskoler, hvor
de udgjorde ca. 1,7 % af eleverne.

I folkeskolen er andelen af indvandrerbørn ca. 3 %.

Af de 1200 indvandrerbørn i de frie grundskoler går over halvde-
len på **8 særlige skoler for indvandrerbørn**, hvoraf de 7 findes i
Københavns og Frederiksberg kommuner og en netop er oprettet i
Slagelse:

1. Al Aqsa, arabisk skole	ca. 100 elever
2. Ahi Evren Kollegi	ca. 30 elever
3. Grøndal Friskole	ca. 30 elever
4. Islamisk-Arabisk skole	ca. 220 elever
5. Iqbal international School	ca. 40 elever
6. Jinnah International School	ca. 100 elever
7. Samid Skole	ca. 85 elever
8. Faith Sultan Mehmed Skole	ca. 25 elever
lait	ca. 630 elever

Herudover går ca. **425** indvandrerbørn på **de 24 katolske skoler** og
ca. **50** på **Prins Henriks Franske skole**.

På de **øvrige frie grundskoler** er der således indskrevet ca. **125**
indvandrerbørn.

4. Dansk - og modersmålsundervisning af fremmedsprogede børn

I henhold til bekendtgørelse nr. 503 af 9. oktober 1978 om supplerende undervisning og undervisning af fremmedsprogede elever i friskoler og private grundskoler får de fremmedsprogede børn ekstra undervisning i dansk og undervisning i modersmål.

Ekstra dansk undervisning besluttet af skolen sammen med eleven og forældrene, jf. bekendtgørelsens § 7. Ifølge DFF bruges der ca. 500 ugentlige timer til danskundervisning om året, svarende til en udgift på ca. 4 mio. kr. **Det svarer til ca. 3.300 kr. pr. indvandrerbarn.** Udgiften afholdes i det aktuelle finansår af skolen selv og indgår først i det efterfølgende finansår i beregningsgrundlaget for skolens tilskudstildeling (med 70 %), hvilket formentlig har en dæmpende virkning på skolernes vurdering af behovet for ekstraundervisning i dansk.

For så vidt angår modersmålsundervisningen fremgår det af bekendtgørelsens § 10, at skolen skal henvise fremmedsprogede børn til den **modersmålsundervisning**, som kommunen har etableret for fremmedsprogede børn i området, medmindre eleverne på anden måde undervises i deres modersmål. (En enkelt fri grundskole har så mange fremmedsprogede børn med samme modersmål, at skolen selv har etableret modersmålsundervisning).

Udgiften til modersmålsundervisning afholdes af kommunerne.

Det er kun udgiften på ca. 4 mio. kr. til ekstra danskundervisning (ca. 3.300 kr. pr. elev), som i dag afholdes af de frie grundskoler, hvorimod de 12.651 kr., som Indenrigsministeriet tildeler kommunerne pr. indvandrerbarn, også skal dække udgifterne til modersmålsundervisning, børnetandpleje, socialrådgiver, skolepsykolog m.v.

Der er dog ingen tvivl om, at de frie grundskolers udgift til ekstra danskundervisning er i underkanten af det reelle behov, bl.a. fordi skolerne i det eksisterende tilskudssystem selv i første omgang skal afholde udgiften. Man skal nok i stedet i stedet

kalkulerer med et beløb på ca. 4.000 kr. pr. fremmedsproget barn, som får ekstra danskundervisning og en samlet merudgift på omkring 5. mio.kr.

I relation til det særlige tilskud på ca. 12.500 kr. har Indenrigsministeriet i notat af februar 1991 meddelt, at der er tale om et generelt tilskud, som **ikke** via det kommunale udligningssystem kan overføres fra kommunerne til de frie grundskoler. Set fra et kommunalt synspunkt er der tale om en udligning mellem kommunerne under et, der betyder, at tilskuddet er kommunernes penge. Ved at overføre tilskuddet for de 6-16 årige til de frie grundskoler vil det betyde penge ud af kommunernes lomme og vil **ifølge Indenrigsministeriet udløse kompensation i henhold til Det udvidede Totalbalanceprincip.**

Bilag til betænkningen om

Specialundervisningen

Specialundervisningsforbruget for hele landet

For de private skolars vedkommende viser kolonne 5 i tabel 1 helt tydeligt, at specialundervisningsforbruget pr. elev er **jævnt faldende** i takt med stigningen i skolestørrelsen. Der er tale om et jævnt fald fra 0,26 - 0,08, et fald på 69%!

For folkeskolernes vedkommende viser tabellen derimod, at specialundervisningsforbruget pr. elev er stigende i forhold til skolestørrelsen, når der bortses fra de største skoler.

For skoler under 100 elever er de private skolars forbrug af specialundervisning større end folkeskolens.

Billedet vender ved skoler over 100 elever, hvor folkeskolen har et væsentligt større specialundervisningsforbrug.

For skoler over 200 elever er folkeskolens forbrug af specialundervisning mellem dobbelt så stort og mere end tre gange så stort som de private skolars.

For alle skoler under et er folkeskolens specialundervisningsforbrug dobbelt så stort som de private skolars.

Som det fremgår af kolonne 9 i tabel 1 er forbruget af reduktioner til specialundervisning tre gange så stort i folkeskolen.

Regionale forskelle vedrørende specialundervisning

For hele landet er specialundervisningsforbruget pr. elev for folkeskolen og de private skoler henholdsvis 0,28 og 0,14.

Som det fremgår af tabel 2 og 3 er de tilsvarende tal for Københavns kommune 0,32 og 0,17 og for Ringkøbing amtskommune 0,21 og 0,12.

Der er således den samme relative forskel mellem folkeskolen og privatskoler, men forbruget for begge skoleformer ligger i Københavns kommune ca. 50% over forbruget i Ringkøbing amtskommune.

I Københavns kommune ligger folkeskolens forbrug af specialundervisning 14% over landsgennemsnittet. De private skoler ligger 21% over landsgennemsnittet.

I Ringkøbing amtskommune ligger folkeskolens forbrug 25% **under** landsgennemsnittet, mens de private skoler "kun" ligger 14% under landsgennemsnittet.

TABEL 1. HELE LANDET 1989/90. SPECIALUNDERVISNING*.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	elevtal	norm.	pr.elev	norm.	spec.	spec. dansk for fremm.sp.	da.frem. pr.elev	spec. redukt.	sp.red. pr.elev	løntimer	pr.elev
0-99											
folkeskolen	18713	34981.41	1.87	4091.51	0.22	32	0.00	182.64	0.01	48020.7	2.57
priv.skoler	9553	21794.41	2.28	2484.54	0.26	163.37	0.02	51.8	0.01	28959.61	3.03
100-199											
folkeskolen	54585	82649.39	1.51	13513.43	0.25	400.5	0.01	1076.41	0.02	124679	2.28
priv.skoler	17793	31717.19	1.78	2705.64	0.15	184	0.01	111.11	0.01	41909.4	2.36
200-349											
folkeskolen	94630	148590.6	1.57	27107.59	0.29	3464.94	0.04	3266.92	0.03	242203.1	2.56
priv.skoler	14071	22263.24	1.58	1720.78	0.12	32.32	0.00	100.58	0.01	29123.93	2.07
349-											
folkeskolen	386189	581661.88	1.51	112494.2	0.29	14884.32	0.04	12510.22	0.03	920891	2.38
priv.skoler	25336	36728.85	1.45	2144.65	0.08	84.68	0.00	114.23	0.00	47961.82	1.89
I ALT											
folkeskolen	554117	847883.28	1.53	157206.73	0.28	18781.76	0.03	17036.19	0.03	1335793.8	2.41
priv.skoler	66753	112503.69	1.69	9055.61	0.14	464.37	0.01	377.72	0.01	147954.76	2.22

* Tallene er incl. tyske skoler, kostskoler, skoler under 29 elever og §19, stk. 2 børn.

TABEL 2. KØBENHAVNS KOMMUNE 1989/90. SPECIALUNDERVISNING*.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	elevtal	norm.	pr.elev	spec.	pr.elev	dansk for fremm.sp.	pr.elev	spec. redukt.	pr.elev	løntimer	pr.elev
0-99											
folkeskolen	0	0	0	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
priv.skoler	965	1819.43	1.89	225	0.23	152.37	0.16	5	0.01	2673.43	2.77
100-199											
folkeskolen	674	1293	1.92	347	0.51	192	0.28	114.43	0.17	5783.17	8.58
priv.skoler	1459	2617.77	1.79	423.13	0.29	60	0.04	17.77	0.01	3707.03	2.54
200-349											
folkeskolen	7462	11782	1.58	2932	0.39	1300	0.17	1001.95	0.13	31774.98	4.26
priv.skoler	2043	3447.22	1.69	250.64	0.12	11	0.01	22.07	0.01	4464.05	2.19
350-											
folkeskolen	16494	25701	1.56	4597	0.28	991	0.06	1459.41	0.09	51789.83	3.14
priv.skoler	2937	4161.84	1.42	349	0.12	8.95	0.00	18.52	0.01	5599.52	1.91
I ALT											
folkeskolen	24630	38776	1.57	7876	0.32	2483	0.10	2575.79	0.10	89347.98	3.63
priv.skoler	7404	12046.26	1.63	1247.77	0.17	232.32	0.03	63.36	0.01	16444.03	2.22

* Tallene er incl. tyske skoler, kostskoler, skoler under 29 elever og §19, stk. 2 børn.

TABEL 3. RINGKØBING AMTSKOMMUNE 1989/90. SPECIALUNDERVISNING*.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	elevtal	norm.	pr.elev	spec.	pr.elev	dansk for fremm.sp.	pr.elev	spec. redukt.	pr.elev	løntimer	pr.elev
0-99											
folkeskolen	2609	4836.98	0	366.04	0.00	0	0.00	5.8	0.00	6286.95	0.00
priv.skoler	623	1371.84	2.20	137	0.22	0	0.00	0	0.00	1683.24	2.70
100-199											
folkeskolen	4454	6476.01	1.45	962.1	0.22	0	0.00	63.85	0.01	9196.35	2.06
priv.skoler	778	1274.65	1.64	48	0.06	0	0.00	0	0.00	1574.5	2.02
200-349											
folkeskolen	4636	6611.55	1.43	744.04	0.16	98	0.02	43.07	0.01	9380.55	2.02
priv.skoler	482	791	1.64	36	0.07	0	0.00	3	0.01	1067.34	2.21
349-											
folkeskolen	23697	34044.4	1.44	5249.76	0.22	410	0.02	508.38	0.02	50303.01	2.12
priv.skoler	0	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
I ALT											
folkeskolen	35396	51968.94	1.47	7321.94	0.21	508	0.01	621.1	0.02	75166.86	2.12
priv.skoler	1883	3437.49	1.83	221	0.12	0	0.00	3	0.00	4325.08	2.30

* Tallene er incl. tyske skoler, kostskoler, skoler under 29 elever og \$19, stk. 2 børn.

Tilskudsudvalget for de

BILAG 8

frie grundskoler

Bilag til betænkningen om

Beskrivelse af fripladsordningen og administrationen heraf

I henhold til § 17 i **friskoleloven** yder staten fripladstilskud til elever, som ikke er fyldt 18 år ved skoleårets begyndelse.

Tilskuddet skal bruges til at nedbringe skolepengene (og må ikke overstige skolepengene) og beregnes under hensyn til elevens og forældrenes økonomiske forhold.

Statens fripladstilskud bevilges på finansloven og udgjorde for skoleåret 1989/90 ca. 10,9 mill. kr.

I 1989/90 fik ca. 7.700 elever hel eller delvis fripladstilskud.

I 1990 udgjorde det maksimale fripladstilskud 5.500 kr.

De nærmere regler om fripladstilskuddet fremgår af **Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 232 af 4. april 1989 om fripladstilskud til elever i de frie grundskoler og private gymnasieskoler.**

Det fremgår bl.a. af bekendtgørelsen

at FGF nedsætter et **fripladsudvalg**, som tager sig af fordelingen af fripladstilskuddet mellem skolerne

at skolerne uddeler tilskuddet til eleverne

at renteindtægter fra den samlede fripladsbevilling, som DFF ved skoleårets begyndelse udbetaler til FGF, anvendes til dækning af FGF's administrationsomkostninger og til forøgelse af fripladstilskuddet

at FGF/fripladsudvalget hvert år udarbejder en fordelingsnøgle, hvorefter hver enkelt skoles behov kan opgøres på grundlag af forældrenes indtægtsgrundlag. Skolerne er ikke bundet til at bruge fordelingsnøglen. (I 1987/88 brugte ca. halvdelen af skolerne en anden fordelingsnøgle)

at fripladsudvalget hvert år beregner hver enkelt skoles andel i fripladstilskuddet på grundlag af forholdet mellem skolens behov og tilskudsbevillingen(dækningsprocenten)

at redegørelse og regnskab for fordeling af fripladsbevillingen inden den 15. september indsendes til DFF sammen med en revisor-**attest.**

Ifølge FGF giver administrationen af fripladstilskuddet ikke anledning til problemer og foregår helt i overensstemmelse med bekendtgørelse herom.

DEUTSCHER SCHUL- UND SPRACHVEREIN
FÜR NORDSCHLESWIG

Apenrade, den 19.9.1990

Jørgensgård 5, DK-6200 Aabenraa,

Tel. 74 62 41 03*

Durchwahl vom Ausland 0045 / 74 62 41 03*

Postboks 242

Telefax (0045) 74627361

Til
Frie Grundskolers Fællesråd
Langes Gård 12, 2. sal tv.
4200 Slagelse

Bilag til betænkningen

Vedr.: redegørelse for de tyske mindretalsskolars
forestilling om en bevarelse af deres positive
særbehandling i forbindelse med nye tilskudsregler

Under det af undervisningsministeriet nedsatte "tilskuds-udvalg" til forberedelse af nye tilskudsregler for frie grundskoler behandler en arbejdsgruppe blandt andre emner også tilskudsforhold vedr. de tyske mindretalsskoler i Sønderjylland. Til belysning af vore særlige forhold skal jeg her på Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig's vegne give nedenstående redegørelse.

I. Deutscher Schul- und Sprachverein f.N. (DSSV/N):

DSSV/N er hovedorganisationen for det tyske mindretals 42 lokale skole- og børnehaveforeninger i Sønderjylland. De står for driften af følgende tyske institutioner:

- 16 skoler, heraf 5 med overbygning til 10. klasse, med i alt 1.019 elever, der pr. 01.09.1990 fordeler sig således:

<u>skole</u>	<u>klasser</u>	<u>elev</u>
Aabenraa	11	147
Haderslev	10	75
Sønderborg	11	139
Tinglev	14	193
Tønder	11	115
Burkal	6	65
Graasten	7	63
Højer	4	35
Løgumkloster	5	45
Lunden/Nordborg	4	34
Ravsted	2	20
Rødekro	2	22
Felsted	2	13
Østerhøjst	2	13
Padborg	3	26
Uge	2	14
ialt	96	1.019
	==	=====

- 1 gymnasium med 110 elever (pr. 01.09.1990),
- 24 børnehaver og 1 fritidshjem med i alt godt 600 børn.

Grundlaget for institutionernes virke er følgende dobbelte målsætning:

- 1) at være en tysk institution, som ønsker at formidle tysk sprog og kultur til sine børn og unge,
- 2) at være en tysk institution i Danmark, som ønsker at formidle dansk sprog og kultur til sine børn og unge, således, at de efter skoletiden kan være velforberedte på at leve i og deltage aktivt både i mindretallets og i det danske samfunds opgaver.

2. Udvikling af elevtal og antal skoler 1961/62 - 1990/91:

Det tyske skolevæsen i Nordslesvig måtte starte på en genopbygning efter 1945, hvor 89 tyske skoler blev lukket og bygningerne konfiskeret. Først efterhånden kunne der i henhold til lov om friskoler atter oprettes tyske privatskoler, dog ingen eksamensskoler. Efter mindretalsforhandlingerne i marts 1955 og efter folketingets stadfæstelse af København-erklæringen om det tyske mindretals rettigheder fik man også adgang til at oprette eksamensskoler (realeksamen, senere folkeskolens afgangsprøver og studentereksamen).

Af bilag 1 fremgår, at udviklingen for årgangen hb/l.kl. - 10.kl.-trin kulminerede i skoleåret 1964/65 med i alt 1.546 elever fordelt på 28 skoler.

Vigende elevtal, som ikke mindst skyldes den generelt dalende fødselshyppighed i landet, har specielt i anden halvdel af 60'erne og i 70'erne ført til en centralisering af vort skolevæsen.

Som eksempler (se også bilag 2) på denne centralisering kan nævnes udviklingen i

a) Haderslev-området

- 1967 lukker Deutsche Schule Süderwilstrup
- 1976 lukker Deutsche Schule Sommerstedt

Eleverne fra begge skoler overføres til Deutsche Schule Hadersleben. Skolebygningerne benyttes (uden statsstøtte) til børnehavevirksomhed (i dag kun Sommersted/Mølby) og som kulturelle centre for mindretallet i lokalområderne, f.eks. til foreningsliv (idræt, mødelokaler, ungdomsarbejde), aftenskole, menighedsaftener, foredragsvirksomhed, selskabeligt samvær.

b) Tinglev-området

- 1965 lukker Deutsche Schule Renz
- 1968 lukker Deutsche Schule Wilsbek
- 1971 lukker Deutsche Schule Bülderup
- 1977 lukker Deutsche Schule Jündewatt

Eleverne fra Bylderup Bov og Rens overføres til Deutsche Schule Buhrkall, hvorfra de efter 7. klassetrin skifter til Deutsche Schule Tingleff.
Eleverne fra Vilsbæk og St. Jynde vad overføres direkte til Deutsche Schule Tingleff.
De tidligere skolebygninger anvendes i dag som omtalt under a), p.t. dog uden børnehaver i Jynde vad.

Siden skoleåret 1979/80 er der under DSSV/N i alt 16 skoler, heraf 5 (Haderslev, Sønderborg, Tinglev, Tønder, Aabenraa) med 8.-10. klasse, mens de øvrige 11 skoler fører eleverne op til 6. eller 7. klasse. Deres placering fremgår af bilag 2. Det er af stor betydning for mindretallets samlede virke, at disse 16 skoler må bevares.

3. Skolerne som kulturelle centre for mindretallet

Ud over at være rene undervisningssteder indtager ikke kun de nedlagte (se pkt. 2), men alle vore skoler med deres lærerstabe også en nøglestilling i det lokale samfundsmæssige og kulturelle sammenhold i mindretallet. Skolen som kulturcenter er en funktion, som vore institutioner altid har udøvet. Dette gælder ikke mindst de helt små skoler i landdistrikterne, som i nødvendigt omfang har fået lov til at fortsætte deres virke med dispensation fra elevtalskravet. DSSV sætter stor pris på, at Undervisnings- og Kulturministeriet også fremover vil tage det fornødne hensyn således, at vi kan bevare og i takt med udviklingen af elevtallet udvikle disse skole- og kulturcentre.

4. Udtalelser, som støtter positiv særbehandling af mindretallets skolevæsen

Ved forskellige lejligheder har Hendes Majestæt Dronningen, statsministeren og undervisningsministeren udtalt sig positivt over for en bevarelse af mindretallets eksistens og dermed støtte af dets skolevæsen, bl.a.

24. juli 1986:

Hendes Majestæt Dronning Margrethe II. besøger det tyske mindretal og udtaler bl.a.:

"I dag har vi kun nået at opleve at fåtal af de mange aktiviteter, som mindretallet har bygget op. Men ud over landsdelen finder man skoler, børnehaver og foreninger af enhver art. Det er i sandhed imponerende og anerkendelsesværdigt, og det vidner om livsvilje og sammenhold".

"Mindretallet må ikke - og vil ikke - lukke sig ude fra omverdenen. . . . Kontakt og samarbejde med det omliggende

samfund er for mindretallet en nødvendighed, lige så nødvendig som den indre styrke. Og denne dobbelte opgave - at bevare identiteten og samtidig pleje kontakten med det omgivende samfund - kræver mange kræfter. Den kan kun klares af levende organisationer og en levende kultur og gennem et stærkt indre sammenhold.

At dette hidtil er lykkedes for det tyske mindretal i Nordslesvig, giver livet i disse egne en ekstra dimension og er med til at gøre vort grænseland spændende".

22. august 1990;

Statsministeren svarer på et spørgsmål, fremført af folketingsmedlem S. Taanquist (S), vedr. den aktuelle europæiske udviklings betydning for de nationale mindretal i grænselandet:

"Det er fortsat regeringens opfattelse, at såvel det danske mindretal i Sydslesvig som det tyske mindretal i Sønderjylland udfører et bemærkelsesværdigt folkeligt og kulturelt arbejde. . . . Det er også fortsat regeringens opfattelse, at dette arbejde udgør en af grundpillerne i det dansk-tyske forhold".

Af "Beretning til Folketinget om Kontaktudvalget for det tyske mindretal's virksomhed i perioden 7. september 1988 - 1. juni 1990":

"Undervisningsministeren har givet udtryk for den holdning, at de tyske skoler skal stilles præcis som andre små private skoler i Danmark med de samme begrænsninger - men stadig med de relativt gunstige vilkår, som små skoler har i Danmark. Undervisningsministeren har endvidere tilkendegivet, at han for øjeblikket ikke har nogen intention om at ændre de særlige vilkår, som gælder for det tyske mindretals skoler. Undervisningsministeren ville således fortsat anerkende, at den særlige situation med tosprogethed tidligt i skoleforløbet skaber særlige vilkår, som begrundes en positiv særbehandling".

5. Vedr. overgang til ny tilskudslov 1988

De tyske skoler ved DSSV/N har indtil udgangen af året 1987 modtaget statsstøtte efter "Lov om statsstøtte til visse private skoler" af 05.01.1971 efter de samme regler, der var gældende for alle andre anerkendte private skoler i Danmark. Denne lov har efter skolernes og bestyrelsernes mening virket godt i de forløbne år, således at skolerne har kunnet finansiere deres opgaver og udgifter sammen med det tilskud, de modtog fra DSSV/N. Som bekendt opkræver vi ikke skolepenge fra forældrene, da vort skolevæsen fungerer som mindretallets "offentlige skolevæsen", således som det også var tilfældet før 1945, da en stor del af de tyske skoler i landsdelen var kommunale tysksprogede skoler.

Differencen mellem skolevæsenets samlede udgiftsbehov og den bevilligede danske statsstøtte finansieres ved tilskud fra det tyske Bundesministerium für Innerdeutsche Beziehungen og delstaten Schleswig-Holstein, i regnskabsåret 1989 udgjorde dækningsgraden eksempelvis

- tilskud fra den danske stat: 71,4%
- tilskud fra den tyske stat: 26,2%
- andre indtægter: 2,4%.

Den sidste væsentlige ændring af støtteloven blev af folkettingen vedtaget den 22.04.1987 - forøvrigt var vi som medlem i Frie Grundskolers Fællesråd involveret ved forberedelsen af lovforslaget - og trådte i kraft den 1. januar 1988.

Forud for lovens ikrafttræden viste det sig ved foretagne beregninger, at lovændringen ville give nogle af vore skoler omtrent det samme beløb i samlet årligt statstilskud som efter de hidtidige regler, medens størstedelen af skolerne ville få mindre end hidtil. Alt i alt ville vort samlede skolevæsen efter de nye regler i 1988 modtage små 2 mio. kr. eller ca. 6% mindre i årligt statstilskud end efter den gamle lov. Årsagen hertil ligger hovedsagelig begrundet i det faktum, at vore skoler underviser i to sprog på modersmålsplan og derfor har et større skemabehov. I forhandlinger mellem på den ene side DSSV/N og de Frie Grundskolers Fællesråd samt undervisningsministeriets udvalg (Dalgaard-udvalget) - senere også Folketingets undervisnings- og kulturudvalg - lykkedes det at få indføjet en særregel for de tyske mindretalsskoler i lovens kap. 2 a, § 3 c, hvor det i sidste punktum hedder: "Af bevillingen (rammetilskudsbevillingen) kan der dog herudover ydes supplerende tilskud til tyske mindretalsskoler".

Denne passus er af helt afgørende, eksistentiel betydning for vort skolevæsen. I "Bekendtgørelse om statstilskud til visse private skoler" af 8. juli 1987 følges den op af § 8 c) særlige timer, jvf. § 11, hvorefter vi med 100% må medregne "ekstratimer til danskundervisning ved de tysksprogede skoler i Sønderjylland i beregningen af det normerede løntimetal".

Denne positive særbehandling er bevaret i den seneste tilskudsbekendtgørelse (nr. 734 af 30.11.1989), hvori det hedder:

- § 12.3) "I beregningen af skolens normerede ugentlige løntimetal indgår særlige timer, jvf. § 15".
- § 15.1) "Med 100% medregnes ekstratimer til danskundervisning ved de tysksprogede skoler i Sønderjylland, når de er godkendt af Undervisnings- og Forskningsministeriet".

Under forhandlingerne i 1986/87 blev der fra vores side fremført ønske om at få trukket kroneværdien af den positive særbehandling ud af den samlede rammetilskudsbevilling for hele friskolesektoren i Danmark. Beløbet skulle i stedet for

tilvejebringes som en særlig mindretalspolitisk godkendt bevilling på den årlige finanslov. Dette forslag blev ikke realiseret dengang, hvorfor vi nu beder om en nyvurdering af denne fremgangsmåde.

I denne forbindelse skal også nævnes, at der findes en række områder inden for vort skolevæsen, hvor lovmæssige tilskudsmuligheder fra den danske stat ikke tages i anvendelse. Som eksempler herpå kan nævnes:

- ca. 90% af lærerstaben ved mindretalsskolerne har status som tyske embedsmænd (Beamte des Landes Schleswig-Holstein), hvorfor de senere oppebærer tysk pension,
- skolebygningerne er ikke finansieret ved danske, tilskudsberettigede statslån, men ved tyske investeringsmidler,
- forældrene af vore elever behøver ikke at benytte den danske fripladsordning vedr. skolepenge, da den tyske stat som nævnt under pkt. 5 betragter skolerne som "mindretallets offentlige skoler" og som følge heraf yder betydelige tilskud.

6. Udførelse af lovgrundlaget til praksis

I forbindelse med overgangen til den nye støttelov af 22.04.1987 har DSSV/N i forhandlinger med Undervisningsministeriet og Frie Grundskolers Fællesråd, væsentligst den 11.09.1987, opnået aftale til at anvende følgende procedure ved udmøntningen af lovgrundlaget:

Den positive særbehandling omsættes ved godkendelse af et antal særlige timer, som er sammensat af to forskellige puljer.

- A-pulje:

Et antal skematimer til danskundervisning jvf. § 12.3/ § 15.1 i bekendtgørelsen. Antallet beregnes individuelt af hver skole, hvorefter der søges bevilling i Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v.

- B-pulje:

Et antal tilskudsudløsende timer til skolernes drift. Denne pulje (supplerende tilskud jvf. støttelovens § 3.c) er elevtalsbestemt og tager udgangspunkt i tilskudsberegningerne ved overgangen til støtteloven af 1987. Her viste det sig, at mindretalsskolerne ville få et mindsket statstilskud svarende til 0,29 timer pr. elev. Faktoren 0,29 pr. elev er siden anvendt til beregning af B-pulje-timerne.

Summen af årligt godkendte timer i A- og B-puljen udgør i denne sammenhæng omfanget af den positive særbehandling.

7. Opgørelse over særlige timer 1987/88-1990/91:

7.1 A-puljen

Vore skolars timefordelingsplan indeholder følgende dansktimer:

a)	1.-2. klassetrin:	16 skoler	á	2 timer	=	32 timer
b)	3.-6. -	: 16 -	á	22 -	=	352 -
c)	7. -	: 13 -	á	5 -	=	65 -
d)	8.-10. -	: 5 -	á	15 -	=	75 -
ialt						524 timer

Herfra trækkes timer til tyskundervisning i den offentlige skole:

a)	7. klassetrin:	13 skoler	á	3 timer	=	39 timer
b)	8.-10. -	: 5 -	á	16 -	=	80 timer
ialt						119 timer

Særlige timer jvf. § 15.1: ialt 405 timer

Godkendt forbrug i perioden 1987/88 - 1990/91:

1987/88 :	ialt	380 timer
1988/89 :	-	365 -
1989/90 :	-	389 -
1990/91:	-	337 -

Gennemsnit for de fire år: 368 timer

7.2 B-puljen

Godkendt forbrug i perioden 1988/89 - 1990/91:

1988/89:	990 elever	x 0,29	=	287 timer
1989/90:	988 -	x 0,29	=	287 -
1990/91:	1.019 -	x 0,29	=	296 -

Gennemsnit for de tre år: 290 timer

7.3 Summen af gennemsnitstimetallene udgør 658 særlige timer.

7.4 Omregning af timerne til tilskud

Værdien af de 658 særlige timer udgør ved en gennemsnitlig skalaløn (8.000,- kr.) for alle skoler følgende beløb:

658 x 8.000,- kr. = 5.264.000,- kr.
(1990/91 alene: ca. 5.064.000,- kr.)

Dette beløb er p.t. indeholdt i den samlede finanslovsbevilling (rammetilskudsbevillingen, jvf. tilskudsloven § 3.c) til hele friskolesektoren.

8. Fremtidig ordning

I forbindelse med fastlæggelse af arbejdsplan under 1. møde i "Tilskudsudvalget for de private grundskoler" den 09.02.1990 har udvalget blandt "særlige opgaver" nævnt de tyske mindretalsskoler.

Efter samråd med Frie Grundskolers Fællesråd fremsætter DSSV/N ønsket om

- at bevare den af Folketinget besluttede positive særbehandling af mindretalsskolerne ved at få stadfæstet de to puljeordninger:
 - pulje A; § 15.1-timer med p.t. max. 405 timer,
 - pulje B: fast reguleringsfaktor 0,29 t/elev pr. 01.09. i et skoleår,
- årligt at sætte et til de to puljer svarende beløb som særlig bevilling på finansloven til DSSV/N, der så fordeler pengene til skolerne,
- i øvrigt på lige vilkår med alle andre friskoler i Danmark fortsat at indgå i alle regelsæt, der fastlægges af ministerier og Frie Grundskolers Fællesråd.

På Deutscher Schul- und
Sprachverein f.N.'s vegne

(Franz Christiansen)
skolekonsulent

Kronologisk fortegnelse over betænkninger

1989

1156	Priser og konkurrenceforhold på lægemiddelområdet	1173	Betænkning om annoncering m.v. af tvangsauktioner over fast ejendom
1157	Færdssikkerhedspolitisk handlingsplan	1174	Betænkning vedrørende distribution af adresse-løse forsendelser m.v.
1158	Uddannelse inden for turisthvervet	1175	Forebyggelse af alkoholmisbrug
1159	Betænkning om ransagning under efterforskning	1176	Sognebåndsløsning og kirkelig betjening af folkekirkens medlemmer
1160	Højere forberedelseksamen	1177	EDB-tinglysning på landsplan
1161	Renteloven	1178	Den private opsparing
1162	Handelsuddannelser i internationalt perspektiv	1179	Samordning af landbrugs- og jordbrugsuddannelser
1163	Kunstnernes sociale vilkår	1180	Perspektivudvalget: Bistands-, pleje- og omsorgsuddannelser
1164	Betænkning om vilkår for tilskud til folkeoplysning	1181	Betænkning om fuldbyrdelse af straf m.v.
1165	Styring af statsvirksomhederne	1182	Betænkning angående ansættelse i stillinger i folkekirken m. m.
1166	Internationale børnebortførelser	1183	Lægers kliniske videreuddannelse og arbejds-tilrettelæggelse
1167	Sikkerhedsbestemmelser for boksning	1184	Betænkning om afkald på livsforlængende behandling (livstestamenter m.v.)
1168	De kommunale opgavers fordeling og finansiering	1185	Forskning på mennesket. Etik/Jura
1169	Anparter	1186	Realkredit og etablering. Delrapport 3
1170	Betænkning om tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav		
1171	Afskrivninger		
1172	Modernisering og forenkling af det kommunale bevillingssystem m.v.		

1990

1187	Fortolkningen af love og domstolsafgørelser	1201	Betænkning om modernisering og forenkling af tvangsfuldbyrdelsen
1188	Forsvaret i 90'erne - Beretning fra Forsvarskommissionen af 1988	1202	Forkyndelse
1189	Privatisering af Statsanstalten for Livsforsikring	1203	Kunstnernes skatte- og afgiftsmæssige stilling
1190	Skjult gæld i biler	1204	Selvstændige erhvervsdrivendes pensionsforhold
1191	Betænkning om Dansk Polarcenter	1205	Medieansvar
1192	Betænkning om præmiegraduering i dansk arbejds-kadeforsikring	1206	Revision af restaurationsloven
1193	Betænkning om virksomhedernes miljøtilsyn (VMT)	1207	Ferielovudvalget
1194	Betænkning om anklagemyndighedens struktur	1208	Dækningsordning for skader forårsaget af stormflod
1195	Brancheglidning og franchising på ejendomsformidlingsområdet	1209	Udenrigstjenesten mod år 2000
1196	Betænkning om Retslægerådet	1210	Økonomi og miljø i statistisk belysning
1197	Revision af ophavsretslovgivningen	1211	Straffelovrådets betænkning om samfundstjeneste. Delbetænkning II om sanktionsspørgsmål
1198	Bygningsbevaring	1212	Betænkning om de retlige rammer for indsatsen over for børn og unge
1199	En ny læreruddannelse	1213	En fælles pædagoguddannelse
1200	Betænkning om landvæsensretterne		

Statens Informationstjeneste

Bredgade 20 . Postboks 1103 .1009 København K